

3

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ
ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΑΘΗΝΑ 2004

**ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ
ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

ΒΙΒΛΙΟ Γ΄

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ**

Αθήνα 2004

ΕΠΕΑΕΚ - Γ' ΚΠΣ

Άξονας 1

Μέτρο 1.1

Ενέργεια 1.1.1. Προγράμματα ένταξης των παιδιών με πολιτισμικές και γλωσσικές ιδιαιτερότητες στο εκπαιδευτικό σύστημα

Πρόγραμμα: «Εκπαίδευση παλιννοστούτων και αλλοδαπών μαθητών»

Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκή Ένωση ΕΚΤ
Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Φορέας παρακολούθησης: ΥΠΕΠΘ Ειδική Γραμματεία Π.Ο.Δ.Ε.

Ειδική Γραμματέας: Στ. Πριόβολου

Διεύθυνση: Γ' ΚΠΣ

Φορέας υλοποίησης: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Επιτροπή Ερευνών

Τμήμα Φ.Π.Ψ.

Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής

Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου

Ιλίσια 15784

Τηλ.: 210-7277522

Email: info@keda.gr

Website: <http://www.keda.gr>

Επιστημονικός υπεύθυνος: Θεόδωρος Παπακωνσταντίνου

Συγγραφική ομάδα: Ειρήνη Αντωναράκου

Ευάγγελος Μαλμέν

Δήμητρα Τσίπου

Εποπτεία διδακτικού υλικού: Μαρία-Λουίζα Μπορλόζ-Μάρκου

Εικονογράφηση: Πέτρος Σ. Αθανασίου

Γλωσσική επιμέλεια: Ευαγγελία Αντωνάκη

Το βιβλίο δημιουργήθηκε στο ατελιέ Art Studio 21

Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία: ΒΙΒΛΙΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΕΠΕΕ

**ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ
ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

ΒΙΒΛΙΟ Γ΄

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
Αθήνα 2004**

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΤΗ

Αυτό το βιβλίο
δε φέρνει
πονοκέφαλο!

Μπορείς να το διαβάσεις στο σχολείο, στο σπίτι, λίγο πριν κοιμηθείς ακόμα και στην τουαλέτα!! Είναι, δηλαδή, ένα βιβλίο για όλες τις ώρες της ημέρας!

Σε αυτό θα βρεις πολλές διαφορετικές ιστορίες που θα σε κάνουν...

...να γελάσεις,

...να κλάψεις

και ...να σκεφτείς

Δε χρειάζεται όμως να διαβάσεις όλες τις ιστορίες. Διάλεξε μόνο αυτές που σου αρέσουν! Μήπως θέλεις να διαβάσεις και τις ερωτήσεις που υπάρχουν ύστερα από κάθε ιστορία; Αν δεν καταλαβαίνεις κάποιες ή δεν ξέρεις να απαντήσεις, μην ανησυχείς! Ρώτα το δάσκαλο/τη δασκάλα να σου εξηγήσει.

Πληροφορίες για τον εκπαιδευτικό θα βρείτε στη σελίδα 158.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1η Ενότητα:

ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ

σελ. 7-29

1. Ποια είναι η πατρίδα μου;	σελ. 7
2. Πόσες γλώσσες χωράνε στο τσεπάκι μας;	σελ. 11
3. Δεν καταλαβαίνω τίποτα!	σελ. 17
4. Το κορίτσι που ήξερε να ακούει	σελ. 23

2η Ενότητα:

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ

σελ. 30-52

1. Τα τζίτζικια	σελ. 31
2. Ο τζίτζικας και τα μυρμήγκια	σελ. 35
3. Η μπαλάντα των σκουπιδιών	σελ. 38
4. Ο Μάρτης και η μάνα του	σελ. 42
5. Ο Αρκουδόγιαννος	σελ. 45

3η Ενότητα:

ΕΓΩ ΚΙ ΕΣΥ

σελ. 51-76

1. Οικογένεια να σου πετύχει!	σελ. 51
2. Οι πελαργοί	σελ. 55
3. Τι θα κάνουμε με τον παππού και τη γιαγιά;	σελ. 59
4. Χωρίς μαλλιά	σελ. 65
5. Λυσιστράτη	σελ. 71

4η Ενότητα:

ΑΠΟ ΧΩΡΑ ΣΕ ΧΩΡΑ

σελ. 77-96

1. Ταξίδι στην άκρη της Γης	σελ. 77
2. Πειρατές	σελ. 83
3. Ψωμί, ψωμάκι...	σελ. 91

5η Ενότητα:

ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ;

σελ. 97-124

1. Πώς να νικήσεις το άγχος	σελ. 97
2. Και τώρα τι κάνουμε;	σελ. 103
3. Φοιτητής στα γεράματα	σελ. 109
4. Τα γενέθλια	σελ. 113
5. Πρώτες βοήθειες	σελ. 119

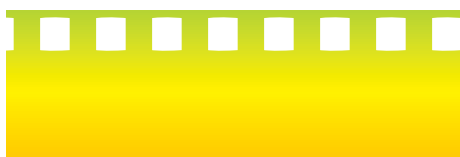
6η Ενότητα:

ΓΙΑ ΦΑΝΤΑΣΟΥ...

σελ. 125-156

1. Στην κρεβατοκάμαρα του Μίδα	σελ. 125
2. Οι δώδεκα υποψήφιοι μνηστήρες	σελ. 133
3. Τι μυστήριο!	σελ. 145

ΕΙΔΙΚΗ ΣΗΜΑΝΣΗ

Αρχή κεφαλαίου

Δραστηριότητες

Αρίθμηση κεφαλαίων

ΚΑΤ/ΛΕΞ

Ασκήσεις κατανόησης
Ασκήσεις λεξιλογίου

Βιοματικές δραστηριότητες

Παραπομπή σε οπτική επεξήγηση λέξεων

3 Αρίθμηση άγνωστων λέξεων

→ Τμήμα οπτικοποιημένης έννοιας

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΟΥ;

Ο Τόμεκ είναι παιδί Ελλήνων μεταναστών και έρχεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα για να ξεκινήσει μια νέα ζωή.

Εκείνη την εποχή είχα μείνει τελείως από λεφτά και τριγύριζα στην Αθήνα ψάχνοντας δουλειά. Είναι απίστευτο πόσο μεγάλη γίνεται μια πόλη όταν δεν έχεις πού να πας. Μια απ' τις σημαντικότερες δραστηριότητες της ημέρας ήταν να διαβάζω με μανία τις μικρές αγγελίες στις εφημερίδες κι ύστερα να τρέχω πάνω κάτω, για να καταλήγω στη ίδια πάντα ευγενική απάντηση: «Λυπούμαστε πολύ. Δεν μπορείτε να πάρετε τη δουλειά, γιατί δεν έχετε τα προσόντα».

Είχα τελειώσει το γυμνάσιο σε μια γκρίζα χώρα του Βορρά, όπου βρίσκονταν ακόμα οι γονείς μου. Εγώ είχα κατέβει στην Ελλάδα μήπως βρω μια θέση εκεί που μου έλεγαν πως ήταν «ο τόπος των παππούδων μου». Οι γονείς μου με αποχαιρέτησαν βάζοντάς μου κάτι ελάχιστα χρήματα, στην τσέπη. Μ' αυτά τα χρήματα νοίκιασα ένα δωμάτιο, που ήταν ερείπιο, στο κέντρο της Αθήνας. Όσο για φαγητό; Ζούσα τρώγοντας σουβλάκια με πίτα από την Ομόνοια.

Μ' άρεσε όμως που γύριζα ελεύθερος στους δρόμους. Τη γλώσσα ευτυχώς την είχα μάθει απ' τον παππού μου. Ήξερα μάλιστα πως κάπου, σ' ένα χωριό της Ελλάδας, υπήρχε ένα σπίτι δικό μου, με κυπαρίσσια και συκιές στον περίβολο. Τελευταία γνώρισα έναν Πολωνό. Με κερνούσε καφέ και ούζο σ' ένα καφενείο στην Ομόνοια που ήταν γεμάτο συμπατριώτες του. Εγώ σύχναζα εκεί γιατί όλο και κάποια συγγένεια ένιωθα μ' αυτούς τους ανθρώπους. Μπορεί να μη μιλούσαμε ακριβώς την ίδια γλώσσα, αλλά ήμασταν όλοι του Βορρά, είχαμε μεγαλώσει σε παραπλήσιες¹ χώρες. Γεγονός είναι πως αισθάνομαι ξένος στην Ελλάδα. Νομίζω όμως πως ξένος αισθάνομαι παντού, από τότε που γεννήθηκα. Ίσως γι' αυτό οι γονείς μου είδαν με καλό μάτι την απόφασή μου να επισκεφτώ τη χώρα της καταγωγής μου. Πίστεψαν πως θα εγκατασταθώ μόνιμα κάπου. Όμως εγώ νιώθω ξένος μέσα μου. Μα δεν παραπονιέμαι. Αυτός είμαι. Κι αν οι άλλοι δεν μπορούν να με καταλάβουν, γιατί πρέπει να τους καταλάβω εγώ;

1. παραπλήσιος, -α, -ο: σχεδόν ίδιος, -α, -ο, κοντινός, -ή, -ό

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποια προβλήματα αντιμετώπιζε ο Τόμεκ ξεκινώντας την καινούρια του ζωή; Ποιο νομίζεις είναι το πιο σοβαρό από αυτά; Γιατί;

ΚΑΤ. 2. Με ποιους ανθρώπους ήρθε πιο κοντά ο Τόμεκ; Γιατί;

Ο Τόμεκ ξέρει ελληνικά και όμως αισθάνεται ξένος στη χώρα των γονιών του. Άρα, δε φτάνει να ξέρεις τη γλώσσα για να αισθανθείς ότι ανήκεις κάπου... Τι άλλο χρειάζεται κάποιος για να αισθανθεί ότι συμμετέχει κανονικά στη ζωή της καινούριας χώρας και να νιώθει καλά εκεί;

Γράψε με τους συμμαθητές σου 5 λέξεις που σου έρχονται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη ξένος. Μετά κόλλησε τα χαρτάκια αυτά σ' έναν πίνακα και συζητήστε αν, κατά τη γνώμη σας, οι ξένοι στην Ελλάδα ζούνε το ίδιο με τους Έλληνες.

Ο Τόμεκ λέει: «Τελείωσα το γυμνάσιο σε μια γκρίζα χώρα του Βορρά». Εσείς τι θα πείτε όταν θα γυρίσετε στη χώρα σας; «Τελείωσα το γυμνάσιο σε ...».

Ο Τόμεκ έχει ένα σπιτάκι με δέντρα σ' ένα χωριό της Ελλάδας. Γιατί, νομίζεις, δεν πάει να ζήσει εκεί, παρά κάθετα και δυσκολεύεται τόσο πολύ στην Αθήνα;

ΛΕΞ. 1.

Είδαν με καλό μάτι: Τι σημαίνει αυτή η φράση;

- Είδαν με το μάτι που δεν είχε πρόβλημα
- Συμφώνησαν
- Ένωσαν υπερηφάνεια

ΛΕΞ. 2. Βρες στο κείμενο λέξεις που ταιριάζουν με τις σημασίες.

Στήλες στις εφημερίδες ή στα περιοδικά με πληροφορίες για αγορές, πωλήσεις, εύρεση εργασίας κ.ά.

Οι γνώσεις και τα πτυχία που πρέπει να έχει κανείς για να πιάσει μια δουλειά

Συνήθιζα να πηγαίνω τακτικά

Γκρινιάζω

ΠΟΣΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ ΧΩΡΑΝΕ ΣΤΟ ΤΣΕΠΑΚΙ ΜΑΣ;

Όσο εγώ προσπαθούσα να καταλάβω τι λέει η δασκάλα μας την ώρα των αγγλικών και να συνδέσω τις λέξεις με τα πράγματα, η συμμαθήτριά μου η Μαίρη χασμουριόταν.

Η Μαίρη φώναζε τον μπαμπά της «ντάντι» και είχε ξεκαθαρίσει¹ πολύ καιρό πριν τη διαφορά μεταξύ του «κατ» και του «χατ», χωρίς καν² να χρειάζεται να τα μεταφράσει πρώτα στα ελληνικά. Με πατέρα Άγγλο και μητέρα Ελληνίδα, μιλούσε αγγλικά και ελληνικά με την ίδια άνεση!

Η διαφορά μας ήταν πως στο τμήμα εκείνο του εγκεφάλου μου με την πινακίδα «κέντρο του λόγου» υπήρχε μόνο η «μητρική γλώσσα», τα ελληνικά, με τους ήχους, τις λέξεις, τη γραμματική και το συντακτικό τους, ενώ στο μυαλό της Μαίρης χωρούσαν μια χαρά δύο γλώσσες με τα όλα τους, χωρίς να στριμώχνονται.

Αυτό όμως δε σημαίνει ότι η Μαίρη έχει περισσότερο μυαλό! Απλώς στον αντίστοιχο χώρο του εγκεφάλου της όλα είναι διπλά: οι ήχοι, οι λέξεις, η γραμματική και το συντακτικό. Κάθε φορά, ανάλογα με το αν μιλάει στη μητέρα ή στον πατέρα της, «ψαρεύει» τις λέξεις από τη «δεξαμενή» των ελληνικών ή των αγγλικών, χωρίς να μεταφράζει από τη μια γλώσσα στην άλλη.

1. **ξεκαθαρίζω:** ξεχωρίζω
2. **καν:** καθόλου

Η αλήθεια είναι πως όσο πιο μικροί είμαστε, τόσο πιο εύκολα μαθαίνουμε μια «ξένη γλώσσα».

Πρώτα απ' όλα γιατί έχουμε το χρόνο με το μέρος μας! Φανταστείτε ότι ένα παιδί, για να κατακτήσει τη «μητρική του γλώσσα»³, αφιερώνει χιλιάδες ώρες τα πέντε πρώτα χρόνια της ζωής του. Άφθονος χρόνος για να συνηθίσει στο άκουσμα της γλώσσας⁴, για να επαναλαμβάνει, να κάνει δοκιμές⁵ και λάθη. Στο σχολείο δε γίνεται να μάθουμε μια γλώσσα με τον ίδιο «φυσικό» τρόπο. Ο καλύτερος τρόπος για να μάθουμε είναι να επικοινωνούμε με άλλους ανθρώπους που ζουν στον ίδιο τόπο ή σε άλλους τόπους. Στις μέρες μας αυτή η ανάγκη για επικοινωνία φαίνεται πως είναι πολύ έντονη. Έτσι, πάνω από το μισό του πληθυσμού της Γης μιλάει άνετα τουλάχιστον δύο γλώσσες.

3. **κατακτώ τη μητρική μου γλώσσα:** μαθαίνω τη γλώσσα που ακούω από τη στιγμή που γεννιέμαι
4. **το άκουσμα της γλώσσας:** οι ήχοι της γλώσσας
5. **η δοκιμή:** η προσπάθεια

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Βάλε ✓ στο σωστό.

Η Μαίρη μιλούσε άνετα όχι μόνο τα ελληνικά αλλά και τα αγγλικά, γιατί...

- ...ήταν πολύ έξυπνη.
- ...διάβαζε πολλές ώρες.
- ...από μικρή άκουγε και τις δύο γλώσσες στο σπίτι.
- ...έκανε μάθημα με Αγγλίδα.

Σύμφωνα με το κείμενο, μαθαίνουμε ευκολότερα μια ξένη γλώσσα όταν...

- ...τη διδασκόμαστε στο σχολείο.
- ...τη χρησιμοποιούμε καθημερινά.
- ...κάνουμε λάθη.
- ...είμαστε πιο μεγάλοι σε ηλικία.

Εσύ ξέρεις πώς μια ξένη γλώσσα μαθαίνεται καλύτερα. Ποιο είναι το «κόλπο» σου για να μάθεις πιο γρήγορα ελληνικά; Ποια συμβουλή θα έδινες σε ένα παιδί που μόλις ήρθε στην Ελλάδα για να μάθει πιο εύκολα τη γλώσσα;

Είναι πρώτη μέρα στο καινούριο σχολείο, σε μια τάξη όπου όλοι μιλάνε άλλη γλώσσα από τη δική σου. Τι κάνεις για να αποκτήσεις φίλους;

Αφού σκεφτείς, διάβασε και το επόμενο κείμενο, στη σελίδα 18, που μιλάει για την πρώτη μέρα στο σχολείο.

ΔΕΝ ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ
ΤΥΠΟΤΑΙ

Όταν δεν καταλαβαίνεις τη γλώσσα, όλα τα πράγματα σου φαίνονται πολύ δύσκολα!!

Επιτέλους έφτασε η μέρα που η Σελντά με τις δύο αδερφές της θα πήγαιναν στο νέο σχολείο. Είχαν έρθει από την Τουρκία στην Ελβετία πριν από μερικές μέρες. Ο πατέρας και η μητέρα δούλευαν ήδη εκεί, από χρόνια. Τώρα η οικογένεια ήταν πάλι μαζί.

Το ελβετικό σχολείο φαινόταν ωραίο. Καθαρό, με πόρτες βαμμένες έντονα, με ζωγραφιές παιδιών στους τοίχους. Η ώρα κόντευε εννιά και τα κορίτσια περίμεναν με τον πατέρα τους σ' ένα γραφείο του σχολείου να χτυπήσει κουδούνι για το διάλειμμα. Δε μιλούσαν. Νόμιζαν ότι περίμεναν έναν αιώνα από την αγωνία.

Το κουδούνι χτύπησε, μία κυρία μπήκε στο γραφείο, χαμογέλασε και άρχισε να μιλά με τον πατέρα. Η Σελντά δεν καταλάβαινε τίποτα. Αυτή ήξερε μόνο το «ντάνκε», που το είχε διαβάσει σε έναν τουρκογερμανικό τουριστικό οδηγό¹ στο αεροπλάνο. Πώς θα μάθαινε τη γλώσσα; Οι αδερφές της δε φαίνονταν να στενοχωριούνται τόσο και κάτι ψιθυρίζανε². Ο πατέρας τις αγριοκοίταξε καθώς συμπλήρωνε ένα μεγάλο γαλάζιο φάκελο.

Ύστερα ήρθε μια κοντούλα ξανθιά δασκάλα, έπιασε τις αδερφές της, Πεμπέ και Φατμά, από το χέρι και τις οδήγησε σε κάποια αίθουσα. Αυτές θα πήγαιναν σε πιο μεγάλη τάξη.

Ο πατέρας ετοιμάστηκε να φύγει.

1. ο τουριστικός οδηγός: ένα μικρό βιβλίο για τους τουρίστες

σελ. 18 2. ψιθυρίζω: μιλάω τόσο σιγά, ώστε ακούγομαι με δυσκολία

«Ελπίζω να μη με απογοητεύσετε. Δουλέψτε σκληρά» είπε και στις τρεις και άρχισε να απομακρύνεται. Τακ, τακ, τακ, άκουγε η Σελντά τα βήματά του στη σκάλα. Η Σελντά ένιωθε τόσο μόνη. Ήθελε να κάνει εμετό, να πάει στις τουαλέτες. Μα πού είναι οι τουαλέτες; Περιμένε μόνη στον άδειο διάδρομο και δάκρυα της έρχονταν στα μάτια, καθώς περίμενε στον άδειο διάδρομο. Όμως, όχι, δεν είναι από αυτούς που κλαίνε.

Υπομονή.

Κάποιος την άγγιξε στο χέρι. Ήταν η δεσποινίς Άλτμαν, η καινούρια της δασκάλα, που την οδήγησε σε μια φωτεινή αίθουσα από όπου ακούγονταν φωνές.

Όταν μπήκαν οι δυο τους μέσα, όλοι σώπασαν. Η δασκάλα είπε κάτι που τελείωνε με το όνομα της «Σελντά». Ύστερα η τάξη επανέλαβε «Σελ-ντά» «Σελ-ντά» και από κάπου στο τέλος της τάξης ακούστηκε ένα χάχανο³. Η Σελντά κάθισε. Τα βιβλία άνοιξαν. Τα γράμματα ήταν καθαρά και ευανάγνωστα⁴, αλλά η Σελντά δεν καταλάβαινε τίποτα.

Αυτή η πρώτη μέρα στο σχολείο ήταν ατελείωτη. Η Σελντά άκουγε, μέχρι που πόνεσε το κεφάλι της. Κάποιες φορές νόμιζε ότι καταλάβαινε μια λέξη.

Όλη τη βδομάδα η Σελντά ήταν η τελευταία μαθήτρια που έβγαινε από την τάξη, γιατί καθόταν με τη δασκάλα της μερικά λεπτά επιπλέον και της έλεγε απορίες στη γλώσσα.

Στ' αλήθεια, η δεσποινίς Άλτμαν ήταν καταπληκτική.

3. το χάχανο: το γέλιο

4. τα ευανάγνωστα γράμματα: τα γράμματα που μπορείς να τα διαβάσεις εύκολα

Τη βοηθούσε και της έδινε θάρρος όλη την ώρα. Κανένας άλλος δεν της μιλούσε στο σχολείο, αλλά κι εκείνη δεν είχε όρεξη για παιχνίδια.

Σήμερα όμως η δεσποινίς Άλτμαν ήταν πολύ απασχολημένη και στο διάλειμμα την έστειλε κατευθείαν έξω. Η Σελντά βαριόταν. Είχε καταλάβει πως οι συμμαθητές της ήταν μόλις δώδεκα χρόνων, ενώ εκείνη ήταν δεκατεσσάρων και θα γινόταν δεκαπέντε. Στεκόταν στην άκρη και κοίταζε τα παιδιά που ανταλλάσσανε με ενθουσιασμό κονκάρδες⁵, CD και αυτοκόλλητα. Αισθανότανε τόσο διαφορετική και ξένη. Το βράδυ έκανε φασαρία στο σπίτι.

«Νιώθω φυλακισμένη» είπε στον πατέρα της «όλοι είναι πιο μικροί».

«Με το σχολείο είπαμε πώς είναι καλύτερα έτσι, για να μάθεις τη γλώσσα. Μπροστά ήσουνα, γιατί δε μιλούσες τότε;» φώναζε ο πατέρας.

«Μα, πατέρα, αφού δεν καταλάβαινα τι λέγατε, πώς να μιλούσα;»

«Τα βλέπεις;» είπε ο πατέρας «μην ανησυχείς, σε λίγο θα προχωρήσεις. Είμαστε ξένοι εδώ και τα πράγματα είναι διαφορετικά, κατάλαβέ το».

5. η κονκάρδα

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Πρώτες μέρες στο σχολείο και η Σελντά δεν έχει ακόμα προσαρμοστεί γιατί...

- ...η δασκάλα της είναι πολύ αυστηρή.
- ...δεν καταλαβαίνει καθόλου τη γλώσσα.
- ...τα άλλα παιδιά την αποφεύγουν.
- ...τα μαθήματα είναι δύσκολα και βαρετά.

ΚΑΤ. 2. Πώς νιώθει η Σελντά στο καινούριο σχολείο; Βάλε ✓ σε αυτά που ταιριάζουν στη Σελντά και υπογράμμισε στο κείμενο τις προτάσεις που σε βοήθησαν.

κουρασμένη

αισιόδοξη

φυλακισμένη

διαφορετική

ενθουσιασμένη

ξένη

μόνη

Πώς ήταν η δική σου πρώτη μέρα στο ελληνικό σχολείο; Ένωθες το ίδιο με τη Σελντά;

Η Σελντά παραπονιέται ότι στην τάξη όλοι είναι μικρότεροι από αυτοί. Ο πατέρας της της απαντά ότι αυτό είναι απαραίτητο για να μάθει τη γλώσσα.

Εσύ τι πιστεύεις; Χρειάζεται να πάει κάποιος σε μικρότερη τάξη για να μάθει τη γλώσσα; Εσύ στην αρχή πού πήγες σχολείο στην Ελλάδα;

ΛΕΞ. 1. Πολλές σύνθετες λέξεις αρχίζουν με το *ευ-* ή το *δυσ-*. Οι λέξεις με το *ευ-* μπροστά έχουν «καλή σημασία», ενώ οι λέξεις με το *δυσ-* δεν έχουν «καλή σημασία». Έτσι, τη λέξη ευημερία (δηλαδή «καλή ημέρα») τη χρησιμοποιούμε για να πούμε ότι κάποιος ζει στα πλούτη, ενώ τη λέξη δυσπιστία (δηλαδή «κακή πίστη») τη χρησιμοποιούμε για να δηλώσουμε πως κάποιος δεν πιστεύει εύκολα αυτό που του λένε.

α) Προσπάθησε τώρα να βάλεις τις σωστές λέξεις στις προτάσεις:
εύκολο, δύστροπος, δυστυχώς, δύσκαμπτο, ευκαιρίας, ευρύχωρο

..... βρέχει και δε θα πάμε εκδρομή.

Έλυσε το πρόβλημα αμέσως. Του φάνηκε πολύ .....

Αγόρασε 6 CD με 5 . Τα βρήκε σε τιμή .....

Ο γιατρός της είπε να λυγίσει το πόδι, αλλά εκείνη δεν

μπόρεσε, γιατί το γόνατο ήταν

.....

Το σπίτι που νοίκιασα είναι πολύ .....

Μας χωράει όλους.

Ο γείτονας μας είναι .....

Τίποτα δεν του αρέσει και όλο γκρινιάζει.

β) Μπορείς να βρεις στο κείμενο το αντίθετο για τη λέξη *δυσανάγνωστα* ≠.....

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 2. Ποια από τις λέξεις που υπάρχουν σε κάθε συννεφάκι είναι αντίθετη με την αρχική; Γράψε τη δίπλα σ' αυτήν.

στενοχωριούνται ≠ .....

λυπούνται, φαρδαινούν,
ευχαριστιούνται

ενθουσιασμός ≠ .....

χαρά, ενθάρρυνση,
απογοήτευση

διαφορετική ≠ .....

αλλιώτικη, όμοια, ξένη

ξένη ≠ .....

ντόπια, αλλοεθνής,
αλλοδαπή

φυλακισμένη ≠ .....

περιορισμένη, ελεύθερη,
φυλαγμένη

ΛΕΞ. 3.

α) Το ελβετικό σχολείο φαινόταν ωραίο, καθαρό, με πόρτες βαμμένες έντονα.

Τα γράμματα ήταν καθαρά και ευανάγνωστα.

Τι σημαίνει η λέξη καθαρός στις δύο προτάσεις;

β) Όπως φαίνεται, η λέξη καθαρός δεν έχει μόνο μία σημασία. Μπορείς να μαντέψεις τη σημασία της και στις υπογραμμισμένες φράσεις;

1. Κοιμήθηκε αρκετά, για να έχει καθαρό μυαλό αύριο στις εξετάσεις.

2. Δεν τους φοβάται ό,τι και να του πουν. Έχει το μέτωπό του καθαρό.

3. Τον έχουν κατηγορήσει για σοβαρά αδικήματα αρκετές φορές, αλλά καταφέρνει πάντα και τη βγάζει καθαρή.

4. Την Καθαρή Δευτέρα πετάμε χαρταετό.

ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΠΟΥ ΗΞΕΡΕ ΝΑ ΑΚΟΥΕΙ

Η Μόμο είναι ένα κορίτσι που μένει στα ερείπια¹ ενός αρχαίου θεάτρου και έχει φίλους τους κατοίκους της κοντινής γειτονιάς.

1

 1. τα ερείπια αρχαίου θεάτρου

Η Μόμο ήταν ένα παιδί, μάλλον κοριτσάκι. Κανένας όμως δεν μπορούσε να πει τίποτα με ακρίβεια, γιατί τα ρούχα της ήταν κάπως παράξενα. Η ίδια η Μόμο ήταν κοντούλα, λεπτούλα, έτσι που ήταν αδύνατο να πεις αν ήταν οκτώ χρόνων ή δώδεκα. Στο κεφάλι φύτρωναν αναμαλλιασμένες μπούκλες, μαύρες σαν πίσσα, που δείχνανε να μην τις είχε αγγίξει ποτέ ούτε χτένα ούτε και ψαλίδι. Είχε πολύ μεγάλα πανέμορφα μάτια κι αυτά μαύρα σαν την πίσσα και πόδια στο ίδιο χρώμα, γιατί γύριζε πάντα ξυπόλητη. Το χειμώνα καμιά φορά έβαζε παπούτσια, αλλά κι αυτά ήταν παράταιρα² και της πέφτανε πολύ μεγάλα. Κι αυτό γιατί τίποτα απ' αυτά που είχε η Μόμο δεν ήταν δικό της. Ή τα είχε βρει κάπου ή της τα είχε χαρίσει κάποιος. Η φούστα της ήταν καμωμένη από διάφορα παρδαλά κουρέλια και της έφτανε ως τον αστράγαλο³. Από πάνω φορούσε ένα παλιό, πολύ μεγάλο της, αντρικό σακάκι, με μανίκια διπλωμένα στον καρπό. Η Μόμο δεν ήθελε να τα κόψει, γιατί σκεφτόταν πολύ προνοητικά⁴ πως θα μεγάλωνε. Και ποιος μπορούσε να ξέρει αν θα ξανάβρισκε ποτέ ένα τόσο ωραίο και πρακτικό σακάκι με τόσες πολλές τσέπες;

2. **τα παράταιρα παπούτσια:** τα διαφορετικά παπούτσια, που δεν ταιριάζουν
3. **ο αστράγαλος**
4. **σκέφτομαι προνοητικά:** σκέφτομαι από πριν για το μέλλον

- Όμορφο όνομα το Μόμο, της είπαν οι γείτονες. Ποιος σου το έδωσε;

- Εγώ, απάντησε η Μόμο.

- Έβγαλες έτσι η ίδια τον εαυτό σου;

- Ναι.

- Και πότε γεννήθηκες;

Η Μόμο σκέφτηκε και στο τέλος είπε:

- Όσο θυμάμαι, υπήρχα από πάντοτε.

- Πόσων χρόνων είσαι;

- Εκατό, έκανε διστακτικά η Μόμο.

Οι άνθρωποι γέλασαν, γιατί το πήραν για αστείο.

- Σοβαρά, πόσο είσαι;

- Εκατόν δύο, απάντησε η Μόμο με ακόμα λιγότερη σιγουριά.

■ - Ξέρεις, Μόμο, άρχισε να λέει ένας άνθρωπος, πως θα μπορούσες να βουλευτείς σε κάποιον από μας. Έχουμε βέβαια πολύ λίγο χώρο όλοι μας και οι πιο πολλοί έχουν κιόλας ένα σωρό παιδιά που πρέπει να ταΐσουνε, νομίζουμε όμως πως ένα παραπάνω δεν έχει καμιά σημασία. Πώς το βλέπεις αυτό;

- Ευχαριστώ, είπε η Μόμο και χαμογέλασε για πρώτη φορά, σας ευχαριστώ πολύ. Δε θα ήταν όμως πιο απλό να μ' αφήσετε να μείνω εδώ; Οι άνθρωποι σκέφτηκαν και τελικά συμφώνησαν. Θα τη φρόντιζαν όμως.

Έτσι, άρχισε η φιλία ανάμεσα στη Μόμο και τους ανθρώπους της γειτονιάς.

Εκείνο που η μικρή Μόμο ήξερε να κάνει, όπως κανένας άλλος, ήταν να ακούει.

Σπουδαία τα λάχανα⁵, ίσως πουν μερικοί.

Να ακούει μπορεί ο καθένας.

Εδώ όμως κάνουν μεγάλο λάθος. Να ακούν πραγματικά λίγοι άνθρωποι μπορούν μονάχα. Κι ο τρόπος που ήξερε να ακούει η Μόμο είχε κάτι το μοναδικό.

Η Μόμο μπορούσε κι άκουγε έτσι. που σε κουτούς ανθρώπους έρχονταν ξαφνικά πολύ έξυπνες σκέψεις. Κι όχι γιατί έλεγε τίποτα ή ρωτούσε κάτι που οδηγούσε τους άλλους σε τέτοιες σκέψεις, όχι. Το μόνο που έκανε ήταν να κάθεται εκεί και να ακούει με όλη της την προσοχή και όλη της τη συμπάθεια.

5. σπουδαία τα λάχανα: *το λέμε όταν νομίζουμε ότι κάτι δεν έχει τόσο μεγάλη σημασία/αξία*

Κι εκείνη την ώρα κοίταζε τον άλλο με τα μεγάλα μαύρα μάτια της κι εκείνος ένιωθε ξαφνικά να αναδύονται μέσα του σκέψεις⁶ που ούτε υποψιαζόταν⁷ πως υπήρχαν. Μπορούσε κι άκουγε έτσι, ώστε οι άνθρωποι που δεν παίρνανε καμιά απόφαση ξέρανε καλά αυτό που θέλανε.

Γι' αυτό έρχονταν στη Μόμο άνθρωποι που ήταν μαλωμένοι μεταξύ τους, άνθρωποι που πίστευαν πως η ζωή τους ήταν αποτυχημένη, ακόμη και άνθρωποι που δεν ήξεραν γιατί το καναρίνι τους δεν κελαηδάει.

Όλους τους άκουγε η Μόμο κι ο καθένας της μιλούσε με το δικό του τρόπο. Μερικά βράδια, όταν οι φίλοι της είχαν φύγει για το σπίτι τους, εκείνη έμενε καθισμένη για πολλή ώρα στο μεγάλο πέτρινο κύκλο του αρχαίου θεάτρου κι αφουγκραζόταν⁸ τη μεγάλη σιγή.

Τέτοιες νύχτες έβλεπε ξεχωριστά όνειρα. Κι αν κάποιος εξακολουθεί να πιστεύει πως το να ακούς έναν άλλο να μιλάει δεν είναι τίποτα σπουδαίο, ας δοκιμάσει αν μπορεί να τα καταφέρει το ίδιο καλά.

6. **αναδύονται σκέψεις:** *έρχονται στο μυαλό μου σκέψεις, αρχίζω να σκέφτομαι συγκεκριμένα πράγματα*
7. **υποψιάζομαι:** *φαντάζομαι ότι*
8. **αφουγκράζομαι:** *ακούω προσεκτικά*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. α. **ακούω**: Ποια λέξη του κειμένου έχει παρόμοια σημασία με αυτήν;

β. Τι δηλώνουν οι υπογραμμισμένες φράσεις με τη λέξη *ακούω*; Πρόσεξε το παράδειγμα!

ακούω = ...

π.χ. Άκου να δεις, φίλε μου! Μέσα σ' ένα χρόνο ο Δημητρίου αγόρασε αυτοκίνητο, σπίτι και κότερο. Καλά, πού τα βρήκε τόσα λεφτά;

α) δυσαρέσκεια   β) έκπληξη   γ) μάλωμα

1. Άκου να σου πω! Άλλαξε τρόπο συμπεριφοράς, γιατί δε θα τα πάμε καλά!
α) έμφαση στα λόγια με απειλή
β) έκπληξη
γ) ικανοποίηση
2. Ακούς εκεί! Να με κοροϊδέψει έτσι! Έχω θυμώσει όσο δε φαντάζεσαι.
α) δυσαρέσκεια
β) θαυμασμό
γ) χαρά
3. Πού ακούστηκε να δουλεύεις τόσες ώρες και να μην παίρνεις δεκάρα;
α) απειλή
β) έκπληξη και δυσαρέσκεια
γ) θαυμασμό
4. Βλέπω, δε δίνεις σημασία στις συμβουλές μου. Εγώ τα λέω, εγώ τ' ακούω.
α) λόγια χωρίς αποτέλεσμα
β) έκπληξη
γ) χαρά
5. Πωπώ! Τι λάθος έκανα! Τώρα θα ακούσω τον εξάψαλμο από τον διευθυντή μου.
α) μάλωμα
β) έμφαση στα λόγια και απειλή
γ) έκπληξη

Πότε ακούς τζιτζίκια; Σου αρέσει ο ήχος τους ή σε εκνευρίζει;

Η Παναγιά¹ το πέλαγο
κρατούσε στην ποδιά της
τη Σίκινο την Αμοργό
και τ' άλλα τα παιδιά της.

Από την άκρη του καιρού
και πίσω απ' τους χειμώνες.
Άκουγα σφύριζε η μπουρού²
κι έβγαιναν οι Γοργόνες³.

Κι εγώ μέσα στους αχινούς⁴
στις γούβες⁵ στ' αρμυρίκια⁶.
Σαν τους παλιούς θαλασσινούς
ρωτούσα τα τζιτζίκια:

- Ε σεις τζιτζίκια μου άγγελοι
γεια σας κι η ώρα η καλή.
Θ βασιλιάς ο ήλιος ζει;
κι όλ' αποκρίνονται μαζί:

Ζει ζει ζει ζει ζει ζει ζει.

1 η Παναγιά (και Παναγιά): η μητέρα του Ιησού Χριστού

2 η μπουρού: σειρήνα πιλοτού που κάνει μεγάλο θόρυβο

3 η γοργόνα: φανταστικό πλάσμα της θάλασσας με μορφή γυναίκας από τη μέση και πάνω και ψαριού από τη μέση και κάτω

4 ο αχινός

5 η γούβα: η λακούβα

6 το αλμυρίκι (και αρμυρίκι): φυτό που φυτρώνει και σε αλμυρό νερό, κοντά στις παραλίες

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Γιατί ο ποιητής απευθύνεται στα τζιτζίκια και όχι σε κάποιο άλλο πρόσωπο ή ζώο; Τι σχέση έχουν τα τζιτζίκια με τον ήλιο;

ΚΑΤ. 2. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν σε κάθε στροφή χωρίς να κοιτάς το ποίημα και σκέψου: γιατί διάλεξε αυτές τις λέξεις ο ποιητής;

Η Παναγιά το πέλαγο
κρατούσε.....
τη Σίκινο την Αμοργό
και τ' άλλα τα παιδιά της.

Από την άκρη του καιρού
και πίσω απ' .....
Άκουγα σφύριζε η μπουρού
κι έβγαιναν οι Γοργόνες.

Κι εγώ μέσα στους αχινούς
στις γούβες.....
Σαν τους παλιούς θαλασσιούς
ρωτούσα τα τζιτζίκια:

Ε σεις.....μου
άγγελοι
γεια σας κι η ώρα η καλή.
Ο βασιλιάς ο ήλιος ζει;
κι όλ' αποκρίνονται μαζί:

Ζει ζει ζει ζει ζει ζει ζει.

- α. στα χέρια της
- β. στην αγκαλιά της
- γ. στην ποδιά της

- α. τους ελαιώνες
- β. τα σύννεφα
- γ. τους χειμώνες

- α. στα αρμυρίκια
- β. στα ραδίκια
- γ. στους βράχους

- α. μυρμήγκια
- β. τζιτζίκια
- γ. κακοί

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Τα τζιτζίκια, σε συνδυασμό με τον ήλιο και τη θάλασσα, συμβολίζουν το καλοκαίρι. Για σένα τι άλλο συμβολίζει το καλοκαίρι;

Ο Οδυσσέας Ελύτης καταγόταν από το νησί της Λέσβου. Το σπίτι του βρίσκεται απέναντι από τη θάλασσα.

Αν μπορείς, να δεις στο βίντεο την ταινία «Απέραντο Γαλάζιο» (σκηνοθεσία: *Luc Besson*) και μετά να ξαναδιαβάσεις το ποίημα για να καταλάβεις τι έβλεπε ο ποιητής.

ΛΕΞ. 1. Έχεις ακούσει τη φράση «σκάει ο τζιτζίκας»; Πότε τη λέμε;

Όταν...

- ...κάποιος είναι πολύ στενοχωρημένος.
- ...κάποιος κοντεύει να σκάσει από το πολύ φαγητό.
- ...κάνει πολλή ζέστη.
- ...κάνει πολύ κρύο.

ΛΕΞ. 2. Η λέξη «τζιτζίκι», ή αλλιώς «τζιτζίκας», προέρχεται από την αρχαία λέξη «τέττιξ» με επίδραση του ήχου τζι τζι. Μπορείς να σκεφτείς άλλες λέξεις στα ελληνικά ή και στη γλώσσα σου που βγαίνουν από κάποιο ήχο;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 3. Πρόσεξε τώρα τους παρακάτω ήχους. Ποια ζώα βγάζουν αυτές τις φωνές;

γαβ γαβ

κα κα

κρα κρα

νιάου

κικιρίκου

μπε μπε

ζου ζου

κουκουβάου

ΤΖΙΤΖΙΚΑΣ
ΚΑΙ
ΤΑ ΜΥΡΜΗΓΚΙΑ

Τα τζιτζίκια δε συμβολίζουν μόνο το καλοκαίρι αλλά και τους τεμπέληδες. Διάβασε την παρακάτω ιστορία για να καταλάβεις γιατί.

Μια ολόκληρη μέρα και μια νύχτα έβρεχε τόσο πολύ, ώστε το χώμα έγινε λάσπη και τα νερά μπήκαν στις μυρμηγκοφωλιές και μούσκεψαν τα σπειριά του σταριού που είχαν αποθηκεύσει εκεί τα μυρμήγκια.

Την άλλη μέρα, η βροχή σταμάτησε και βγήκε ο ήλιος. Η καλοκαιρία κράτησε μία βδομάδα. Όταν πια το χώμα στέγνωσε εντελώς, τα μυρμήγκια κουβάλησαν όλα τα βρεγμένα σπειριά του σταριού και τ' άπλωσαν στον ήλιο για να στεγνώσουν και να 'χουν να τρώνε, μέχρι να ξαναγυρίσει το καλοκαίρι και να μαζέψουν άλλα. Ένας τζίτζικας που είχε κρυφτεί στην κουφάλα¹ κάποιου δέντρου, ώσπου να περάσουν οι βροχές, βγήκε κι αυτός στον ήλιο κι έψαξε να βρει κανένα φυλλαράκι να φάει.

Όλα τα δέντρα όμως ήταν χωρίς φύλλα κι ο καημένος τζίτζικας απόμεινε συλλογισμένος και νηστικός, πάνω σ' ένα ξερό κλαδί. Όταν είδε τα μυρμήγκια ν' απλώνουν το βρεγμένο στάρι τους, κατέβηκε από το δέντρο και πήγε κοντά τους.

– Καλά μου μυρμήγκια, τους είπε, δώστε μου λίγα σπειριά στάρι να φάω, γιατί θα πεθάνω της πείνας.

– Μα καλά, δεν έχεις εσύ τρόφιμα αποθηκευμένα; τον ρώτησαν εκείνα απορώντας.

– Όχι, δεν έχω τίποτα.

– Κι όλο το περασμένο καλοκαίρι τι έκανες; τον ρώτησαν.

– Το καλοκαίρι ήταν πολύ όμορφα και τραγουδούσα!

– Αφού τραγουδούσες τότε που ήταν καλοκαίρι, χόρευε τώρα που είναι χειμώνας! του αποκρίθηκαν τα μυρμήγκια.

Κι ο καημένος ο τζίτζικας κατάλαβε τότε πόσο ανόητα είχε φερθεί, γιατί δε μάζευε κι αυτός τρόφιμα, όσο ήταν ακόμα καιρός, μόνο περνούσε τις ώρες του διασκεδάζοντας.

 1. η κουφάλα του δέντρου

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Σε όλους τους μύθους του Αισώπου τα ζώα μοιάζουν στο χαρακτήρα με κάποιο τύπο ανθρώπου. Με ποιο τύπο ανθρώπου μοιάζει ο τζίτζικας και με ποιον το μυρμήγκι;

τζίτζικας:.....

μυρμήγκι:.....

ΚΑΤ. 2. Τι θέλει να μας δείξει αυτός ο μύθος; Μπορείς να βρεις ποια από τις παρακάτω ελληνικές παροιμίες ταιριάζει με το μύθο που διάβασες;

- Όποιος θέλει τα πολλά, χάνει και τα λίγα.
- Όπως έστρωσες, θα κοιμηθείς.
- Δείξε μου τους φίλους σου να σου πω ποιος είσαι.
- Ο χρόνος όλα τα γιατρεύει.

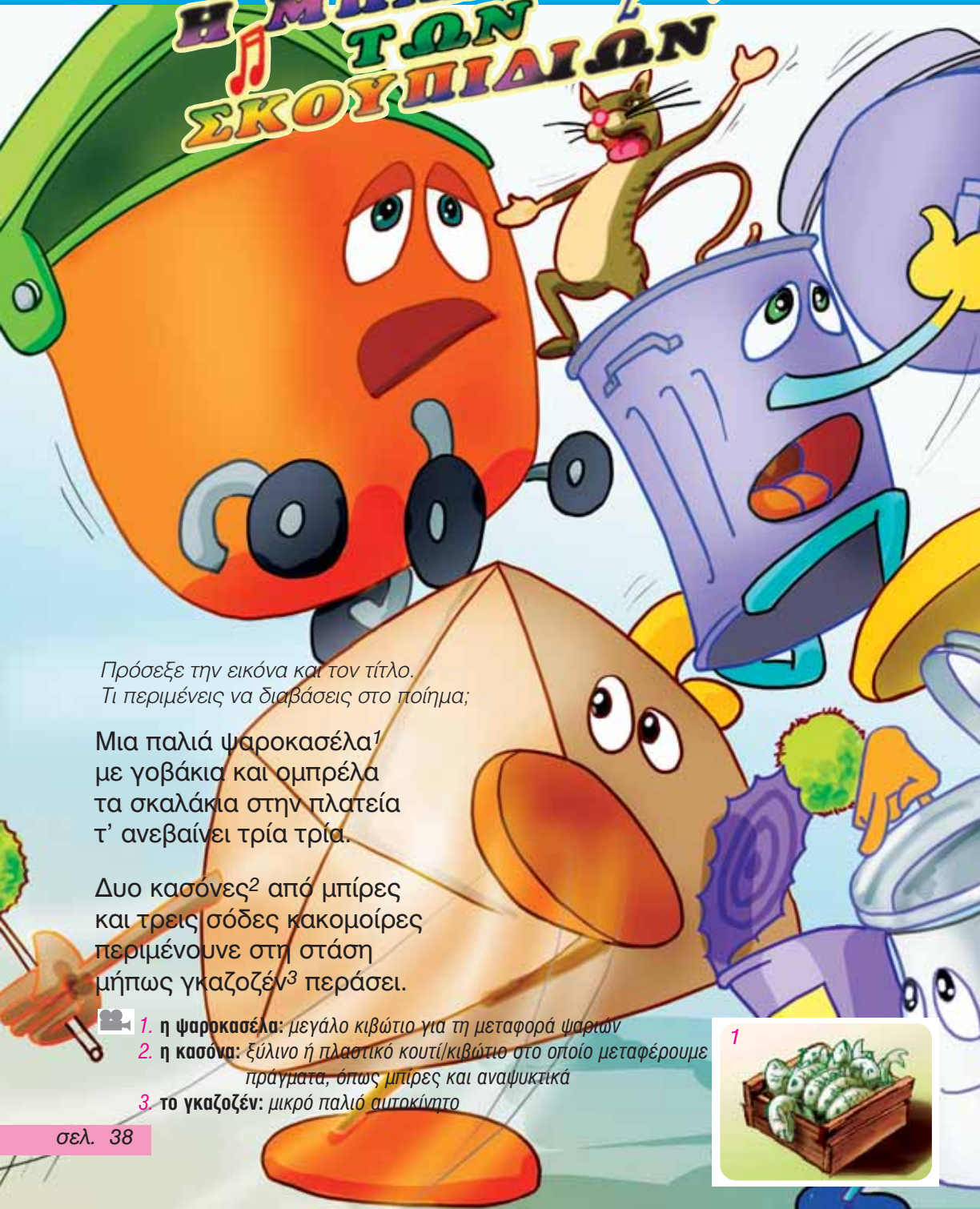
Εσύ με ποιον είσαι; Με τον τζίτζικα ή με το μυρμήγκι; Γιατί;

ΛΕΞ. 1. Είναι δυνατό 2 απλές λέξεις να ενωθούν και έτσι να σχηματιστεί μια σύνθετη λέξη (π.χ. *καλός + καιρός = καλοκαιρία*). Μπορείς να κάνεις το ίδιο και με τις ακόλουθες λέξεις, όπως στα παραδείγματα;

μυρμήγκι	+ φωλιά	= μυρμηγκοφωλιά
φτωχό	+ σπίτι	= φτωχόσπιτο
πορτοκάλι	+ φλούδα	= .....
κρασί	+ ποτήρι	= .....
αλάτι	+ πιπέρι	= .....
σκουπίδι	+ τόπος	= .....
όμορφο	+ παιδί	= .....
φίλος	+ ζώο	= .....
ανάβω	+ σβήνω	= .....
αγόρι	+ κορίτσι	= .....
ανεβαίνω	+ κατεβαίνω	= .....
φτηνό	+ μαγαζί	= .....
αλλά: άγιος	+ άνθρωπος	= αγριάνθρωπος
παλιός	+ άνθρωπος	= .....
σταυρός	+ αετός	= .....
φίλος	+ άνθρωπος	= .....

Η ΜΠΑΜΑΝΤΑ ΤΩΝ ΣΚΟΥΠΙΔΙΩΝ

Πρόσεξε την εικόνα και τον τίτλο.
Τι περιμένεις να διαβάσεις στο ποίημα;

Μια παλιά ψαροκασέλα¹
με γοβάκια και ομπρέλα
τα σκαλάκια στην πλατεία
τ' ανεβαίνει τρία τρία.

Δυο κασόνες² από μπίρες
και τρεις σόδες κακομοίρες
περιμένουνε στη στάση
μήπως γκαζοζέν³ περάσει.

- 1.** η ψαροκασέλα: μεγάλο κιβώτιο για τη μεταφορά ψαριών
2. η κασόνα: ξύλινο ή πλαστικό κουτί/κιβώτιο στο οποίο μεταφέρουμε πράγματα, όπως μπίρες και αναψυκτικά
3. το γκαζοζέν: μικρό παλιό αυτοκίνητο

Οι παλιοκουρελαρίες! Παριστάνουν τις κυρίες.
Τι κι αν γίναμε σκουπίδια, δεν ξεχνάμε τα παιχνίδια.
Τρέμουνε τον σκουπιδιάρη μην περάσει και τις πάρει.
Και οι πιο σαχλές⁴ απλίκες⁵ ίσως γίνουνε αντίκες.

Μια βαλίτσα χαρτονένια
μήπως βρέξει έχει έννοια⁶.
Κι έχει πιάσει κουβεντούλα
με μια νάιλον σακούλα.

Δύο ραγισμένα βάζα
ό,τι πρέπει για τα μπάζα.
Βλέπουν σαν ξελιγωμένα⁷
κάτι κρίνα μαραμένα.

.....
Τα σκουπίδια περισσεύουν
δυο λαλούν και τρεις χορεύουν⁸.

- 4. σαχλός, -ή, -ό:** ανόητος, -η, -ο
5. η απλικά: μικρό φωτιστικό ή λάμπα που βάζουμε σε τοίχο
6. έχω έννοια: νοιάζομαι, με απασχολεί
7. βλέπω σαν ξελιγωμένος: κοιτάζω κάτι και το θέλω πολύ
8. δυο λαλούν και τρεις χορεύουν: όταν κανείς δε νοιάζεται για το τι συμβαίνει γύρω του

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Σου άρεσε το ποίημα-τραγούδι που διάβασες; Το βρήκες...

- ...σοβαρό;
- ...αστείο-χιουμοριστικό;
- ...ειρωνικό;
- ...διδακτικό;
- ...βαρετό;
- ...χαζό;

ΚΑΤ. 2. Αν ήθελες να πεις σε κάποιο συμμαθητή σου τι περίπου λέει το ποίημα, ποια πρόταση θα διάλεγες;

- Τα σκουπίδια κάνουν πάρτι!
- Μόλις πέρασε ο σκουπιδιάρης.
- Οι σκουπιδιάρηδες κάνουν απεργία.

Στη γειτονιά σου έχετε πρόβλημα με τα σκουπίδια; Αν ναι, τότε το πρόβλημα είναι πιο έντονο;

Να επισκεφτείς στο Διαδίκτυο τη διεύθυνση: www.turnthetide.org. Εκεί θα βρεις ιδέες για τη σωστή διαχείριση των σκουπιδιών που παράγουμε κάθε μέρα.

ΛΕΞ. 1. Η λέξη σκουπίδι (ή σκουπίδια) δε χρησιμοποιείται μόνο για τα «πραγματικά σκουπίδια». Μπορείς να βρεις τι σημαίνουν οι παρακάτω εκφράσεις;

– Τι σκουπίδια είναι αυτά που διαβάζεις;

– Δεν έπρεπε να μου φερθεί με αυτό τον τρόπο.
Μου συμπεριφέρθηκε σαν να ήμουν σκουπίδι.

– Είμαι πολύ απογοητευμένος, γιατί πέταξαν στα σκουπίδια
την πρότασή μου.

Μια μικρή συμβουλή

Προσπάθησε πάντα να ανακυκλώνεις ό,τι μπορείς. Όταν, δηλαδή, αγοράζεις νερό και αναψυκτικά, να επιστρέφεις τα μπουκάλια και τα κουτάκια σε κάδους με αυτό το σήμα. Το ίδιο να κάνεις και για τα χαρτιά.

Ο ΜΑΡΤΗΣ ΚΑΙ Η ΜΑΝΑ ΤΟΥ

Τον γνωρίζετε το Μάρτη
τον τρελό και τον αντάρτη;¹
Ξημερώνει και βραδιάζει
κι εκατό γνώμες αλλάζει.

Βάζει η μάνα του μπουγάδα²
σχοινί δένει στη λιακάδα,
τα σεντόνια της ν' απλώσει
για χαρά να τα στεγνώσει.

Να που ο Μάρτης μετανιώνει
και τα σύννεφα μαλώνει
και να μάσει³ η μάνα τρέχει
τα σεντόνια γιατί βρέχει!

- 1.** ο αντάρτης: αυτός που δεν ακούει τους άλλους, ο ανυπάκουος, ο ταραξίας
2. η μπουγάδα: το πλύσιμο των ρούχων με ζεστό νερό, σαπούνι ή απορρυπαντικό
στη λεκάνη ή στη σκάφη

Να ο ήλιος σε λιγάκι,
φύσηξε το βοριαδάκι
κι η φτωχή γυναίκα μόνη
τα σεντόνια ξαναπλώνει.

Μια βροντή κι ο ήλιος εχάθη
μες στις συννεφιάς τα βάθη,
ρίχνει και χαλάζι⁴ τώρα,
ποποπό! Τι άγρια μπόρα!

Ως το βράδυ φορές δέκα
άπλωσε η φτωχή γυναίκα
την μπουγάδα, κι όρκο δίνει
Μάρτη να μην ξαναπλύνει.

 4. το χαλάζι: βροχή από πολύ μικρά και σκληρά κομμάτια παγωμένου νερού

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Υπάρχουν πολλές παροιμίες για το Μάρτη. Μια από αυτές λέει: «Ο Μάρτης μια κλαίει και μια γελάει». Τώρα που διάβασες το ποίημα, καταλαβαίνεις γιατί λένε αυτή την παροιμία για το Μάρτη; Βάλε ✓ στο σωστό.

- Γιατί το Μάρτιο...*
- ...κάνει πολύ κρύο και φυσάει.
  - ...ο καιρός δεν είναι σταθερός.
  - ...σπάνια βρέχει.
  - ...βρέχει συνέχεια και οι γυναίκες δεν μπορούν να απλώσουν τα ρούχα.

ΚΑΤ. 2. Βάλε στη σειρά τα καιρικά φαινόμενα που διάβασες στο ποίημα. Ένα όμως περισσεύει. Ποιο είναι αυτό;

Στη χώρα σου έχετε παροιμίες για το Μάρτη ή και για άλλους μήνες του χρόνου; Αν ξέρεις καμιά, γράψ' τη στη γλώσσα σου και προσπάθησε να την εξήγησεις στα ελληνικά.

Οι Έλληνες έχουν διάφορες αστείες ιστορίες για τις ξαφνικές αλλαγές του καιρού. Για παράδειγμα, λένε ότι ο Μάρτης έχει δύο γυναίκες, μία καλή και μία κακή, και ανάλογα με αυτήν που έχει κοντά του ο καιρός είναι καλός ή κακός. Εσείς έχετε καμιά ιστορία για τους μήνες και τον καιρό;

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να βρεις τις κρυμμένες λέξεις που έχουν σχέση με τον καιρό και τις εποχές;

M	A	I	A	K	A	Δ	A	Z	H	X	Σ
B	O	P	I	Δ	A	K	I	M	Σ	E	H
P	K	A	T	A	I	Γ	I	Δ	A	I	Λ
O	P	Ξ	Λ	A	X	I	O	N	I	M	I
X	A	Λ	A	Z	I	B	N	P	Φ	Ω	O
H	A	N	E	M	O	I	Π	T	Ψ	N	Σ
Ξ	Θ	Ω	Σ	Υ	N	N	E	Φ	I	A	Π
N	K	A	Λ	O	K	A	I	P	I	Σ	O
A	N	O	I	Ξ	H	K	Π	O	A	I	Λ
I	Ξ	Φ	Θ	I	N	O	Π	Ω	P	O	H

Ο ΑΡΚΟΥΔΟΓΙΑΝΝΟΣ

Πρόσεξε τον τίτλο:

Τι μπορεί να σημαίνει «Αρκουδόγιαννος»;

Ο Γιάννης που έχει πικνό τρίχωμα σαν αρκούδα;

Ο Γιάννης που αγαπάει πολύ τις αρκούδες;

Ο Γιάννης που κοιμάται μαζί με αρκούδες;

Κάτι άλλο;

Τώρα διάβασε το κείμενο και θα καταλάβεις.

Εκεί πάνω, στα βουνά της βόρειας Πίνδου¹, βρίσκεται ένα χωριό που το λένε Μηλιά. Οι κάτοικοί του είναι άλλοι ξυλόκοποι και άλλοι κτηνοτρόφοι.

Οι κτηνοτρόφοι φεύγουν το χειμώνα για τα χειμαδιά² του κάμπου, και το καλοκαίρι έρχονται με τα κοπάδια τους στα γύρω βουνά, για να τα βοσκήσουν.

Μια τέτοια οικογένεια τσοπάνηδων είχε το κοπάδι της στις πλαγιές μιας βουνοκορφής³. Είχαν κι ένα παιδάκι, που είχε γεννηθεί και μεγαλώσει ουσιαστικά στη στάνη⁴, ανάμεσα στα γιδοπρόβατα, στα μουλάρια και στα σκυλιά του κοπαδιού. Το παιδάκι ήταν ίσαμε⁵ δυόμισι χρόνων και τριγύριζε παίζοντας όλη την ημέρα γύρω στην καλύβα, ενώ η μάνα του μαγείρευε ή ζύμωνε κι έψηνε το ψωμί στον πρόχειρο φούρνο της στάνης. Το βράδυ το παιδάκι, που το 'λέγαν Γιάννη, κοιμόταν δίπλα στην είσοδο της καλύβας, κοντά στη μάνα του, ενώ οι άντρες κάθονταν γύρω στη φωτιά, πίνοντας κανένα τσίπουρο και σιγοτραγουδώντας.

Την εποχή εκείνη, η περιοχή ήταν γεμάτη αρκούδες, που τριγύριζαν εδώ κι εκεί και συχνά πλησίαζαν στις στάνες, για να βρουνε τίποτα φαγώσιμο ή για να πιάσουνε κανένα αρνάκι.

Ένα βράδυ, έγινε κάτι που κανένας δεν το είχε φανταστεί και κανένας δεν το περίμενε. Μια θηλυκιά αρκούδα πλησίασε αθόρυβα στην καλύβα και, βλέποντας το παιδί που κοιμόταν, έσκυψε και το πήρε στην αγκαλιά της.

- 1. η Πίνδος: η μεγαλύτερη σε έκταση οροσειρά της Ελλάδας
- 2. το χειμαδιά: ο τόπος στον οποίο μεταφέρουν οι βοσκοί τα κοπάδια τους, για να περάσουν το χειμώνα
- 3. η βουνοκορφή: η κορυφή ενός βουνού, το υψηλότερο σημείο ενός βουνού
- 4. η στάνη: ο χώρος όπου βρίσκονται κοπάδια από ζώα, πρόβατα, κατσίκες, το μαντρί
- 5. ίσαμε: έως, μέχρι

Κάτι τέτοια τα κάνουν οι θηλυκές αρκούδες, όταν είναι μητέρες και το παιδί τους πεθάνει ξαφνικά. Ψάχνουν να βρουν κάποιο άλλο μικρό, είτε αρκουδάκι είτε λυκόπουλο είτε ανθρωπάκι, για να του δώσουν το γάλα τους και τη στοργή⁶ τους. Το περίεργο όμως είναι ότι ο μικρός Γιαννάκης δεν αντέδρασε καθόλου, ίσως γιατί εξακολούθησε να κοιμάται, ίσως γιατί του άρεσε η ζεστή και μαλακιά γούνα της κυρα-Μάρως.

Την άλλη μέρα το πρωί, πρώτη η μάνα κατάλαβε πως το παιδί της έλειπε, και έβαλε τις φωνές, ξυπνώντας και τους άλλους. Μάταια ψάξανε όμως οι άνθρωποι εκεί τριγύρω, φωνάζοντας κάθε τόσο: «Γιάννηρηη, Γιαννάσακ'! Πού 'σαι, μωρέ Γιάννοο;». Απάντηση δεν έπαιρναν. Τότε ο πατέρας καβάλησε το γρήγορο άλογό του και τράβηξε για το χωριό. Ως το μεσημέρι, ένας ολόκληρος στρατός από χωριάτες και χωροφύλακες έψαχνε μες στις ρεματιές⁷ και στους λόγγους⁸ των βουνών για το χαμένο παιδάκι. Κι όπως ήταν φυσικό, με τέτοιο ψάξιμο δεν άργησαν να ξετρυπώσουν την αρκούδα μέσα σε μια χαράδρα⁷.

Εκείνοι που είδαν πρώτοι την αρκούδα υποψιάστηκαν⁹, βέβαια, πως αυτή μπορεί να είχε αρπάξει το Γιαννάκη, μα ο μικρός δε φαινόταν πουθενά, γιατί ήταν καθισμένος κάτω, ανάμεσα στις φτέρες¹⁰.

6. η στοργή: η μεγάλη αγάπη για κάποιον, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της μητέρας προς το παιδί

7. η ρεματιά - η χαράδρα: βαθύ άνοιγμα της γης

8. ο λόγγος: πυκνό δάσος από θάμνους

9. υποψιάζομαι: θεωρώ κάποιον/κάτι ύποπτο, ότι έχει κάνει κάτι

10. η φτέρη: είδος φυτού

Κάποιος από την παρέα σήκωσε τότε το όπλο του σημαδεύοντας την άμοιρη¹¹ αρκούδα. Μα ευτυχώς οι άλλοι τον σταμάτησαν, γιατί φοβήθηκαν πως, αν το παιδί ήταν εκεί κοντά, μπορεί να το χτυπούσαν. Τότε άρχισαν να φωνάζουν όλοι μαζί: «Γιάννηρη, Γιαννάακ', Γιάνν'!, πού είσαι ωρέ;» Στάθηκαν και περίμεναν, ώσπου σε κάποια στιγμή ακούστηκε μια παιδική φωνούλα: «Τι 'ναι, ρεεε; Εδώ είμαι». «Πού είσαι, ρε Γιάννο; Έλα κατά δω. Σε θέλ' ο μπαμπά σ'» του απαντούν. Κι αυτός, αφήνοντας την αρκούδα μόνη της, έτρεξε προς το μέρος που άκουσε τις φωνές, ενώ η προσωρινή του φίλη έφευγε τρομαγμένη μέσα στο δάσος.

Σε λίγο ο Γιάννης βρισκόταν και πάλι ανάμεσα στους ομοίους του. Κι όταν τον ρώτησαν πού είχε πάει, απάντησε χωρίς κανένα φόβο ή δισταγμό: «Ήρθε μια καλή κυρία ψες¹² το βράδυ και με πήρε αγκαλιά. Κι ύστερα μου 'δωσε να πιω γαλατάκ'». «Γιατί δε φώναζες, ωρέ;» τον ρώτησε ο πατέρας του, που είχε φτάσει στο μεταξύ. «Γιατί να φωνάξω; Αφού μ' άρεσε» απάντησε με την πιο μεγάλη φυσικότητα ο μικρός Γιαννάκης.

Η περιπέτεια του Γιάννη δεν άργησε να διαδοθεί¹³ σ' όλα τα γύρω χωριά. Κι από τότε, ο μικρός Γιαννάκης άλλαξε όνομα, κι όλοι τον φώναζαν και τον φωνάζουν ως τώρα Αρκουδόγιαννο.

11. άμοιρος, -η, -ο: καημένος, -η, -ο, κακόμοιρος, -η/α, -ο

12. ψες: χτες

13. να διαδοθεί (διαδίδεται): λέγεται από τον ένα στον άλλο και έτσι γίνεται γνωστό

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τελικά, γιατί τον Γιάννη τον φωνάζουν «Αρκουδόγιαννο»; Πες την ιστορία με λίγα λόγια.

ΚΑΤ. 2. Τι μαθαίνεις από αυτό το κείμενο για τις αρκούδες;

Είναι .....
.....
.....

Ο Γιαννάκης φαίνεται πως δε φοβήθηκε την αρκούδα και ήπιε από το γάλα της. Αυτό δεν είναι ασυνήθιστο φαινόμενο. Παλιότερα, παιδιά Ευρωπαίων ταξιδιωτών σε άγνωστες χώρες χάνονταν στη ζούγκλα. Ύστερα από χρόνια τα ξανάβρισκαν, μεγάλα πια. Να διαβάσεις την ιστορία του Μόγλη και του Ταρζάν και να φανταστείς πώς μπορεί να ζούσαν εκείνα τα παιδιά στη ζούγκλα.

ΛΕΞ. 1. Ποια λέξη ταιριάζει; Συμπλήρωσε τις προτάσεις και μην ξεχάσεις να γράψεις και το άρθρο όπου χρειάζεται.

κοπάδι - ομάδα - σμήνος

- α) Τα 'μαθες τα νέα; ..... κακοποιών έσπασαν βιτρίνες καταστημάτων στη χτεσινή διαδήλωση.
- β) Παππού, πότε θα βγάλεις .....για βοσκή; Θέλω να έρθω μαζί σου.
- γ) Κοίτα έξω από το παράθυρο. .... χελιδονιών πετάει στον ουρανό. Ήρθε η άνοιξη.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 2. Ποια ζώα βλέπει ο κυνηγός στο δάσος; Συμπλήρωσε το εικονόλεξο.

ΚΑΘΕΤΑ:
1. ΑΓΕΛΟΥ
2. ΧΕΛΩΝΑ
4. ΑΡΚΟΥΔΑ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ:
3. ΣΚΑΝΤΖΟΧΟΙΡΟΣ
5. ΕΥΑΦΙ
6. ΑΥΚΟΣ
7. ΦΙΔΙ
8. ΑΓΙΟΣ

2. ο βουκόλος: ο βοσκός

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Πώς σου φαίνεται η οικογένεια του Στρεψιάδη; Προσπάθησε να δικαιολογήσεις την απάντησή σου.

- τρελή
- συνηθισμένη
- λίγο προβληματική
- συντηρητική
- μοντέρνα

ΚΑΤ. 2. Σωστό ή Λάθος;

- Ο Στρεψιάδης καμαρώνει το γιο του. **Σ** **Λ**
- Η μητέρα άργησε να γυρίσει, γιατί είχε κάποιο ατύχημα.
- Ο Στρεψιάδης νευριάζει για το χάλι της οικογένειάς του.

ΚΑΤ. 3. Μήπως κατάλαβες γιατί η μητέρα άργησε τόσο πολύ να γυρίσει; Ποιος είναι ο λόγος;

.....

.....

Σκέψου τώρα την οικογένειά σου. Σε τι μοιάζει και σε τι διαφέρει με την οικογένεια του Στρεψιάδη;

Ο Στρεψιάδης κατηγορεί τη γυναίκα του ότι αυτή φταίει για τα χάλια της οικογένειας. Συμφωνείς ή διαφωνείς; Γιατί; Φταίει, πράγματι, η γυναίκα;

Τι συμβουλές θα έδινες στο Στρεψιάδη για να λύσει τα προβλήματά του;

ΛΕΞ. 1. «Δε φταις όμως εσύ! Η προκομμένη η μάνα σου σε χάλασε!» λέει ο Στρεψιάδης. Η λέξη «προκομμένη» μπορεί να έχει θετική ή αρνητική σημασία.

- Εδώ σημαίνει: εργατική και ικανή;
- ή άχρηστη και ανάξια;

Μπορείς να φτιάξεις μια φράση με την άλλη σημασία της;

.....

ΟΙ ΠΕΛΑΡΓΟΙ

Κάθε άνοιξη φτάνουν στην Ελλάδα, αλλά και σε άλλες χώρες της Ευρώπης, οι πελαργοί, που έρχονται από τις ζεστές χώρες του Νότου να περάσουν το καλοκαίρι. Αυτά τα πουλιά προσέχουν πολύ τα παιδιά τους και θεωρούνται νοικοκύρηδες και πολύ οργανωμένοι. Τον Αύγουστο ετοιμάζονται για το ταξίδι της επιστροφής στην Αφρική, όπου περνάνε το χειμώνα. Στο ταξίδι αυτό δεν παίρνουν μαζί τους τους γέρους συντρόφους τους που δε θα μπορούσαν να πετάξουν μια τόσο μεγάλη διαδρομή. Λένε μάλιστα πως καμιά φορά τους σκοτώνουν, για να μην υποφέρουν. Γίνεται όμως πάντα έτσι; Η ιστορία που αφηγείται μια παλιά δασκάλα ίσως να μας λύσει την απορία.

Ήπιε νεράκι και τους διηγήθηκε μια ιστορία που έζησε η ίδια στο Λαύριο μ' ένα μικρό πελαργό, έναν πελαργό που τα παιδιά του σχολείου τον είχαν σύντροφο και του σέρβιραν χοντρά βατραχάκια και ψόφια ποντίκια από τις αποθήκες τους. Μόνο μπίρα δεν του πήγαιναν. Ήτανε Σεπτέμβρης κι είχαν ξεμείνει στον τόπο αρκετοί πελαργοί. Κατά τις δέκα το πρωί τους είδα από το παράθυρο στο κοντινό λιβάδι. Είχανε συγκέντρωση; Έκαναν συμβούλιο; Δεν ξέρω. Μόλις ανέβηκε ο ήλιος ψηλά και ζεστάθηκε το χώμα, ένας σηκώθηκε και πέταξε διστακτικά¹. Ύστερα ακολούθησαν άλλοι δύο, ύστερα άλλοι τρεις. Πετούσαν γύρω γύρω, έκαναν κύκλους δοκιμάζοντας ίσως τον καιρό, ίσως τον αέρα και κάθε φορά ανέβαιναν όλο και ψηλότερα. Μετά, μια παρέα, βουβά², πήρε κατεύθυνση προς το Νότο. Ακολούθησε κι άλλη κι άλλη, ώσπου έφυγαν όλοι οι πελαργοί, εκτός από έναν, αυτόν το πιτσιρίκο τον πελαργό που τάζαν τα παιδιά.

1. **διστακτικά:** όταν δεν κάνω κάτι αμέσως, αλλά διστάζω και καθυστερώ
2. **βουβά:** χωρίς να μιλάω

Αυτός στριφογύριζε γύρω από το καμπαναριό της εκκλησιάς.

Εκεί, στη φωλιά, καθόταν ένας γέρος πελαργός που δεν μπορούσε, φαίνεται, να πετάξει. Γυρόφερνε³ ο μικρός πελαργός, έκανε να φύγει, μα ξαναγύριζε, σαν να μην του πήγαινε, σαν να μην το άντεχε η συνείδησή του. Σαν να πάλευε με τον εαυτό του.

Πώς να αφήσει ανήμπορο⁴ και μόνο το γονιό; Στο τέλος πήρε την απόφασή του. Πήγε και κάθισε δίπλα στο καμπαναριό κι επέβλεπε⁵ τον άρρωστο.

Αυτή η συγκινητική πράξη με εντυπώσισε. Έχω αυτή την εικόνα, πάνε χρόνια τώρα, στα μάτια μου και δε μου φεύγει απ' το μυαλό.

Τι νομίζεις πως έκανε ο μικρός πελαργός μετά, όταν δε ζούσε πια ο γονιός του; Σκέψου τη δική σου συνέχεια.

3. **γυροφέρνω:** γυρίζω εδώ κι εκεί
4. **ανήμπορος, -η, -ο:** αισθάνεται αδύναμος, -η, -ο
5. **επιβλέπω:** παρακολουθώ και δίνω τις συμβουλές μου σε κάποιον που κάνει μια εργασία, επιτηρώ

ΚΑΤ. 1. Όταν δίνεις αγάπη, λένε, παίρνεις αγάπη. Έγινε το ίδιο με το μικρό πελαργό;

Στο κείμενο ο μικρός πελαργός πρόσεχε το γεροντότερο. Τι συμβαίνει με τους ανθρώπους; Οι μικρότεροι φροντίζουν τους μεγαλύτερους;

ΛΕΞ. 1. Στα Ελληνικά έχουμε πολλές σύνθετες λέξεις που αρχίζουν με το *συν*. Το *συν* έχει τις περισσότερες φορές τη σημασία του μαζί, με τη βοήθεια άλλου. Για παράδειγμα, η λέξη *συνεργάζομαι* σημαίνει *εργάζομαι μαζί με κάποιον για να πετύχω κάτι*. Βέβαια, δεν υπάρχει σε όλες τις περιπτώσεις αυτή η σημασία. Μπορείς να ταιριάξεις τις παρακάτω λέξεις με τις σημασίες τους.

σύντροφος

η έμφυτη ιδιότητα του ατόμου να ενεργεί με βάση ηθικούς κανόνες και να διακρίνει το καλό από το κακό

συμβούλιο

το να μαζεύονται πολλοί μαζί κάπου για κάποιο λόγο

συγκινητικός

συνάντηση περισσότερων ανθρώπων για να συζητήσουν μαζί διάφορα θέματα

συνδυάζω

που συνδέεται πολύ στενά με κάποιον, που ζει με κάποιον

συγκέντρωση

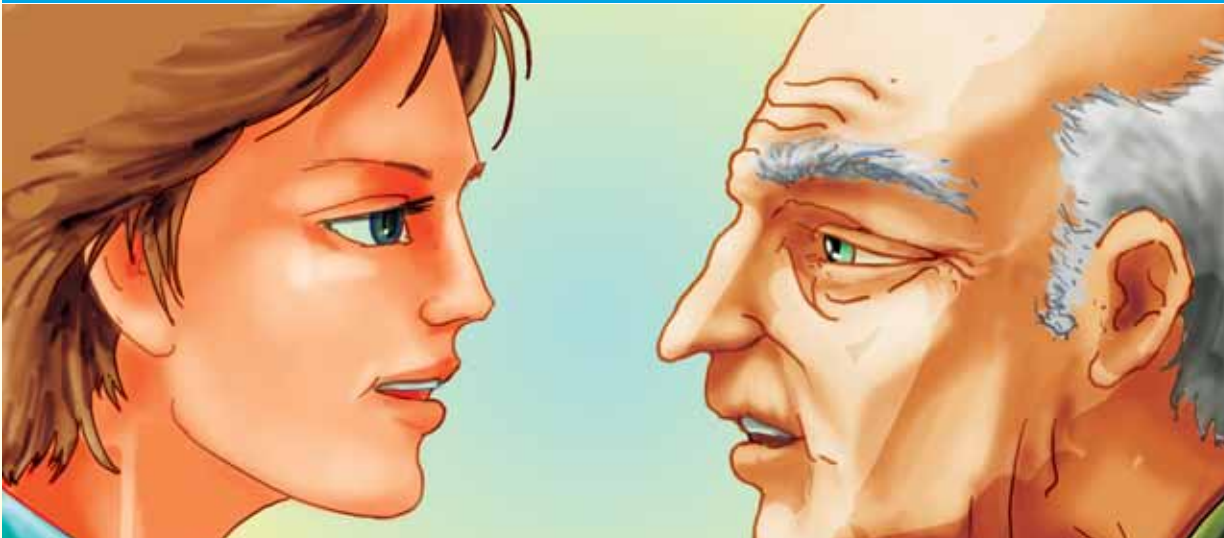
καταλαβαίνω (κάποιον) και γίνομαι κατανοητός (από αυτόν), μπορώ να επικοινωνήσω με κάποιον

συνεννοούμαι

κάνω κάτι παράλληλα, μαζί με κάτι άλλο

συνείδηση

που αγγίζει συναισθηματικά κάποιον, που προκαλεί συναισθήματα έντονης χαράς, συμπόνιας κ.ά., τα οποία εκδηλώνονται με δάκρυα

ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΟΥΜΕ
ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΠΠΟΥ
ΚΑΙ ΤΗ ΓΙΑΓΙΑ ;

Μια δασκάλα σε ένα σχολείο προσπαθεί να κάνει τα παιδιά να ενδιαφερθούν για τους γέρους.

- Δυο φορές τη βδομάδα, αν θέλετε, μπορείτε να κάνετε παρέα με τους ηλικιωμένους του γηροκομείου¹. Ίσως να πετύχουμε αυτό που λένε «χάσμα γενεών²» σε «γέφυρα γενεών³».

- Και τι να κάνουμε, δηλαδή, στο γηροκομείο; Να παίζουμε τάβλι; παρατήρησε με αυθάδεια⁴ ο Θύμιος.

- Κι αυτό, γιατί όχι; Μπορείτε όμως και να τους διαβάζετε.

- Εγώ δεν τους «πάω» τους γέρους, κυρία. Την αλήθεια λέω. Είναι άσχημοι, παράξενοι, δεν έχουν δόντια, βήχουν, έχουν παλιές ιδέες, όλο να συμβουλεύουν θέλουν. Ο Θύμιος θα συνέχιζε με τις αντιρρήσεις του, αν δεν τον διέκοπτε ο Λεωνίδα.

- Αυτά τα λες γιατί δεν έχεις παππού και δεν ξέρεις τι σημαίνει, είπε θυμωμένος, κι ο νους του έτρεξε στον δικό του, που είχε τα μάτια της μάνας του και τον λάτρευε. Ο δικός μου ο παππούς ούτε ενοχλεί ούτε ακούγεται.

Κάθεται στην αγαπημένη του γωνίτσα και είναι σκέτη ευλογία. Να μη σου πω ότι με μαθαίνει τόσα πράγματα.

1. **το γηροκομείο:** ο χώρος όπου μένουν μαζί άτομα μεγάλης ηλικίας και στους οποίους προσφέρεται φροντίδα
2. **το χάσμα των γενεών:** διαφορές, δυσκολίες συνεννόησης ανάμεσα σε γονείς και παιδιά, νέους και γέρους (ανθρώπους που ανήκουν σε διαφορετικές γενιές)
3. **η γέφυρα των γενεών:** τρόπος συνεννόησης και επικοινωνίας μεταξύ ατόμων που ανήκουν σε διαφορετικές γενιές
4. **η αυθάδεια:** όταν είμαι αγενής και θρασύς

- Δηλαδή σου μαθαίνει και χορό; Ξαναρώτησε ειρωνικά ο Θύμιος.
- Όχι, δε μου μαθαίνει χορό, αλλά χόρευε στα νιάτα του, και μάλιστα καταπληκτικά.
- Κι εγώ από τη γιαγιά μου έμαθα να χορεύω βαλς, πήρε το μέρος του η κ. Λίγεια. Εκεί είναι το θέμα; Ο χορός; Ή να προσπαθήσουμε να μην τους αφήσουμε στη μοναξιά, με την ιδέα ότι δεν τους σκέφτεται κανείς, να τους απλώσουμε φιλικά το χέρι, για να αισθανθούν ζεστασιά και ότι με κάποιο τρόπο είναι χρήσιμοι;
- Τι χρήσιμοι να είναι, κυρία; επέμενε ο Θύμιος. Ούτε τα κορδόνια των παπουτσιών τους δεν μπορούν να δέσουν, αφού δεν μπορούν να σκύψουν. Όλο «οχ» και «οχ» λένε και πιάνουνε τη μέση τους.
- Μην είσαι απόλυτος⁵. Ποτέ δεν ξέρεις. Μια παροιμία λέει: «Αν δεν έχεις γέρο, αγόρασε».

5. απόλυτος, -η, -ο: δε δέχεται διαφορετική γνώμη ή κριτική

- Σιγά μην πάω ν' αγοράσω γέρο!

Η κ. Λίγεια έκανε πως δεν άκουσε και συνέχισε με άλλη παροιμία:

- «Νιος στο κατάρτι, γέρος στο τιμόνι». Που σημαίνει τι; Ότι η αξία των ηλικιωμένων βρίσκεται στις γνώσεις τους, στις εμπειρίες τους. Οι νέοι δημιουργούν και οι παλιοί συμβουλεύουν.

Έσκυψε στα χαρτιά της στενοχωρημένη που δεν μπόρεσε να πείσει το μαθητή της και θυμήθηκε τη γιαγιά της, που, φτιάχνοντας μαζί της τσουρέκια⁶ για το Πάσχα, της έμαθε όλη την ελληνική παράδοση. Εκεί στο ζύμωμα. Τι τραγούδια! Τι ιστορίες!

Πίστευε ότι, όταν οι γενιές είναι δεμένες, το κέρδος είναι τριπλό. Η μια γενιά στηρίζεται στην άλλη και παίρνει ό,τι είναι πολύτιμο. Πίστευε σ' αυτή τη γέφυρα (ηλικιωμένοι-παιδιά) και θα την υποστήριζε. Κάποιος έπρεπε να χτυπά την πόρτα τους.

6. το τσουρέκι

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Η δασκάλα λέει ότι οι ηλικιωμένοι είναι και αυτοί χρήσιμοι. Με ποιο τρόπο είναι χρήσιμοι;

Σκέψου: τι σχέση έχεις με τους παππούδες και τις γιαγιάδες σου; Υπάρχει ανάμεσά σας «χάσμα» ή «γέφυρα» γενεών; Μπορείς να πεις κάποια παραδείγματα από την καθημερινή σου ζωή;

Στην αρχαία Ελλάδα, ένα φρικτό τέρας, η Σφίγγα, ρωτούσε τους περαστικούς: «Τι είναι αυτό που στην αρχή περπατάει με τα τέσσερα, μετά με τα δύο και μετά με τα τρία;». Αν εκείνοι δεν απαντούσαν, τους έτρωγε. Εσύ μπορείς να λύσεις το αίνιγμα*;

© Οργανισμός
Εκπαίδευσης

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Υπάρχουν πολλές εκφράσεις στα ελληνικά για τους γέροντες, όπως:

1. Αν δεν έχεις γέρο, αγόρασε.
2. Ο λύκος κι αν εγέρασε κι άλλαξε το μαλλί του, μηδέ τη γνώμη άλλαξε μηδέ την κεφαλή του.
3. Γέρασες και μυαλό δεν έβαλες.
4. Γερνάω αλλά πάντα μαθαίνω.
5. Ήμουνα νιος (νέος) και γέρασα.
6. Τώρα στα γεράματα, μάθε γέρο γράμματα.
7. Άκου γέρου συμβουλή και παιδεμένου (=μορφωμένου) γνώση.
8. Νιος στο κατάρτι, γέρος στο τιμόνι.

Μπορείς να βρεις ποιες από τις παραπάνω εκφράσεις σημαίνουν κάτι θετικό και ποιες κάτι αρνητικό;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΧΟΡΙΣ ΜΑΛΛΙΑ

Έφτασε η μέρα που ο Φάνης γυρίζει στο σχολείο ύστερα από μια θεραπεία που έκανε σε νοσοκομείο της Αθήνας. Εκεί, λοιπόν, τον περιμένει μια μεγάλη έκπληξη...

Ο δάσκαλος έφερε την κυρία Διονυσία μπροστά στο κλειστό παράθυρο και της έδειξε την αυλή. Απ' τη θέση αυτή, μέχρι χτες, έβλεπες δάση από μαλλιά να τ' ανεμίζει ο αέρας καθώς τα παιδιά έτρεχαν πάνω κάτω. Τώρα, τα μόνα μαλλιά που έβλεπες ήταν των κοριτσιών και κανενός άλλου.

Ο δάσκαλος εξηγεί στην κυρία Διονυσία:

- Τους βλέπετε; Όλοι σχεδόν φοράνε καπέλο.

Είναι γιατί κουρεύτηκαν με την ψιλή¹.

- Τι;

- Μάλιστα, καλά το ακούσατε. Δεν έμεινε τίποτα, γενική αποτρίχωση. Για να πάρετε μια ιδέα, δεν έχετε παρά να προσέξετε αυτά τα μικρά, τα ξεσκούφωτα².

Να, για παράδειγμα, ο Θεμιστοκλής με το Σταυρονικήτα. Έχετε ξαναδεί τα κεφάλια τους έτσι γυμνά;

Η κυρία Διονυσία είχε μείνει άφωνη. Ψέλλισε³ κάτι τέτοιο: «Όλοι. Τι σημαίνει αυτό; Δεν καταλαβαίνω».

1. **κουρεύομαι με την ψιλή:** κόβω τα μαλλιά μου τόσο κοντά, που το κεφάλι μου φαίνεται γυμνό, χωρίς μαλλιά
2. **ξεσκούφωτος, -η, -ο:** χωρίς σκουφί, με γυμνό το κεφάλι
3. **ψελλίζω:** προφέρω/λέω τις λέξεις με δυσκολία

- Μα ποιος τους είπε να κουρευτούν;
- Κανείς. Κουρεύτηκαν με τη θέλησή τους.
- Γιατί, καλέ;
- Γιατί σήμερα ξαναγουρίζει ο Φάνης στο σχολείο.
- Ε, και λοιπόν; Τι σχέση έχει αυτό;
- Μα δεν καταλαβαίνετε, κυρία Διονυσία; Από συμπαράσταση⁴ κουρεύτηκαν τα παιδιά.

Χρειάστηκε λίγα δευτερόλεπτα η γυναίκα για να μπει στο νόημα⁵. Ο Βασίλης είδε αμέσως τα μάτια της να αλλάζουν έκφραση και να βουρκώνουν⁶. Ο αέρας κόπηκε ξαφνικά, λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι για μέσα. Οι τάξεις μπήκαν στη γραμμή, μπροστά στις σκάλες, για την πρωινή προσευχή. Φορούσαν όλοι καπέλα, που θα τα 'βγαζαν με το σύνθημα⁷ του δασκάλου τη στιγμή που θα 'φτανε ο Φάνης.

Τον έφερε αυτοκίνητο, που σταμάτησε έξω από την αυλόπορτα. Ο Φάνης προχώρησε διστακτικά να πάρει τη θέση του. Είχε σηκωμένους τους γιακάδες του και φορούσε το σκουφί του ως τ' αυτιά.

4. η συμπαράσταση: η υποστήριξη
5. μπαίνω στο νόημα: καταλαβαίνω
6. τα μάτια βουρκώνουν: γεμίζουν δάκρυα
7. το σύνθημα: το σήμα (κίνηση, λέξη, ήχος κ.λπ.) με το οποίο ειδοποιείται κάποιος για να κάνει κάτι

Τότε ακριβώς δόθηκε το σύνθημα. Με μια απότομη κίνηση ο Βασίλης, ο δάσκαλος, έβγαλε το καπέλο του. Αμέσως όλα μαζί τα παιδιά έβγαλαν τα δικά τους. Το θέαμα που παρουσιάστηκε μεμιάς⁸ κάτω από τον ήλιο ήταν μεγαλειώδες⁹! Σειρές από γυμνά κεφάλια, διάφορων σχημάτων, με ξάστερα πρόσωπα και μεγάλα αυτιά, να προσεύχονται αμέριμνα¹⁰.

Μόνο μια ταραχή απορίας δημιουργήθηκε στα κορίτσια. Το ίδιο και στο Φάνη. Τα πρώτα κεφάλια που αντιλήφθηκε¹¹ ήταν τα δύο μπροστινά, που έτυχε να ανήκουν το ένα στον Καζανόβα και τ' άλλο στο Γιάννη το Λήσταρχο. Γυρίζει στο πλάι και βλέπει τον Αριστείδη. Γυρίζει πίσω του και βλέπει το Στρατηγό μ' ένα κεφάλι μακρόστενο σαν πεπόνι. Όλοι έκαναν τον αδιάφορο, σαν να μην τον είδαν.

Στην αρχή του φάνηκε ανεξήγητο. Κατάλαβε όταν πρόσεξε και όλα τ' άλλα κουρεμένα κεφάλια. Τα μάτια του έλαμψαν. Ένα πλατύ χαμόγελο¹² φώτισε το πρόσωπό του. Κάνει μια απότομη κίνηση σαν να πετάει μακριά ένα βάρος και βγάζει κι αυτός το σκουφί του.

8. μεμιάς: αμέσως

9. μεγαλειώδης, ης, ες: υπέροχος, -η, -ο, λαμπρός, -ή, -ό

10. αμέριμνα: χωρίς φροντίδες, χωρίς προβλήματα

11. αντιλήφθηκε (από το αντιλαμβάνομαι): καταλαβαίνω

12. το πλατύ χαμόγελο: το μεγάλο χαμόγελο

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

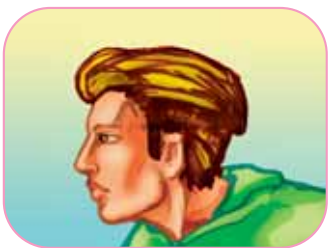
ΚΑΤ. 1. Πολλά παιδιά κουρεύονται με την ψιλή γιατί έχουν ψείρες ή γιατί είναι της μόδας. Εδώ όμως τα παιδιά κουρεύτηκαν για κάποιον άλλο λόγο. Ποιος είναι αυτός ο λόγος;

ΚΑΤ. 2. Πώς, νομίζεις, ένιωθε ο Φάνης την ώρα που έμπαινε στο σχολείο και πώς στο τέλος μετά την «έκπληξη»; Τι στο κείμενο σε κάνει να το βλέπεις έτσι;

Νομίζεις πως έκαναν καλά οι συμμαθητές του Φάνη για να του δείξουν τη συμπαράστασή τους; Εσύ τι θα έκανες σε τέτοια περίπτωση;

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να συμπληρώσεις δίπλα σε κάθε σκίτσο το είδος κουρέματος που ταιριάζει;

καρφάκια - καπέλο - φράκτης - καρέ - κατσαρά - ίσια - γουλί

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 2. Βρες στο κείμενο λέξεις της ίδιας «οικογένειας» και φτιάξε ζευγάρια όπως στο παράδειγμα.

κατευθύνομαι ↔ κατεύθυνση

η επιμονή ↔ επιμένω

άνεμος ↔ .....

συμπαραστέκομαι ↔ .....

θέλω ↔ .....

η προσευχή ↔ .....

η αντίληψη ↔ .....

η λάμψη ↔ .....

ΛΥΣΙΣΤΡΑΤΗ

Πολλές πόλεις της αρχαίας Ελλάδας βρίσκονται σε πόλεμο και ο Αριστοφάνης, ο πιο γνωστός κωμικός ποιητής της αρχαίας Ελλάδας, γράφει την κωμωδία «Λυσιστράτη». Υπάρχει τρόπος να τελειώσει ο πόλεμος; Ναι, όταν οι γυναίκες αποφασίζουν να πάρουν την τύχη του πολέμου στα χέρια τους.

Εδώ η Αθηναία Λυσιστράτη καλεί όλες τις γυναίκες σε γενική συνέλευση.

- Φίλες μου, είπε με ύφος επίσημο η Λυσιστράτη, μαζευτήκαμε εδώ γιατί μας ενώνει όλες μια κοινή επιθυμία: η επιθυμία για ειρήνη. Ποια από σας δε λαχταρά τον άντρα της, ποια δε βαρέθηκε να είναι μοναχή στο σπίτι της, περιμένοντας μήνες ολόκληρους να γυρίσει ο καλός της από τη μάχη; Ποια δε στενοχωριέται όταν αποχαιρετά τον έρωτά της, με τα όπλα του, μην ξέροντας αν θα τον ξαναδεί;

- Μα τους θεούς! Πετάχτηκε η Κλεονίκη. Έτσι είναι, όπως τα λες. Πέντε ολόκληρους μήνες έχει να φανεί ο άντρας μου.

- Επτά μήνες λείπει ο δικός μου στην Πύλο, διαμαρτυρήθηκε η Μυρρίνη.

- Μια νύχτα, τις προάλλες, ήρθε ο δικός μου στο σπίτι, είπε με έναν αναστεναγμό η Λαμπιτώ, και κοιμήθηκε με το σπαθί του. Την άλλη μέρα το πρωί, όπου φύγει φύγει¹.

- Άσε που δεν έχει μείνει ούτε ένας νεαρός στην Αθήνα να χαρούν λιγάκι τα ματάκια μας. Μονάχα παιδαρέλια² και παππούδες, συμπλήρωσε χαμογελώντας με νόημα η Λυσιστράτη. Κι όμως, συνέχισε, η λύση βρίσκεται στα χέρια μας. Μπορούμε να αναγκάσουμε τους άντρες μας να σταματήσουν αυτό τον ανόητο πόλεμο.

1. όπου φύγει φύγει: το λέμε για κάποιον που βιάζεται να φύγει

σελ. 72 2. το παιδαρέλι: το μικρό παιδί (με αρνητική σημασία)

Οι γυναίκες την κοίταξαν με απορία.

- Τι είναι αυτά που λες, μωρέ Λυσιστράτη, πετάχτηκε μια τους. Αφού δε μας αφήνουνε να ανακατευόμαστε στα δικά τους.

- Αυτό είναι αλήθεια, απάντησε η πανέξυπνη Αθηναία.

Παρ' όλα αυτά³, έχουμε στα χέρια μας ένα όπλο ακαταμάχητο⁴, που, αν το χρησιμοποιήσουμε σωστά, μπορούμε να καταφέρουμε πολλά.

Έκανε μια παύση, τις κοίταξε καλά καλά και αποκάλυψε το σχέδιό της.

- Αποχή⁵ από την αγκαλιά και τα φιλιά τους, είπε και τόνισε μία μία τις λέξεις. Αυτό είναι το μυστικό. Γιατί μόλις φτάσουν στο σπίτι οι άντρες μας, μόλις καλοφάνε και καλοπιούνε, ζητούν την αγκαλιά μας, τα φιλιά μας, την αγάπη μας.

Αν όμως εμείς ευθύς κάνουμε πίσω, αν τραβιόμαστε και κάνουμε τις δύσκολες, κι αν στο τέλος τούς ξεκαθαρίσουμε πως, μέχρι να κλείσουν ειρήνη παντοτινή ούτε ένα τόσο δα φιλάκι δε θα πάρουν από εμάς, τότε να δείτε πως θα το ξανασκεφτούν.

3. παρ' όλα αυτά: όμως, ωστόσο

4. ακαταμάχητος, -η, -ο: που δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με επιτυχία, να νικηθεί, ανίκητος, -η, -ο

5. η αποχή: όταν αποφεύγω κάτι, όταν μένω μακριά από κάτι

Πόσο καιρό θα αντέξουν; Ένα μήνα; Δύο; Στο τέλος θα γίνει το δικό μας. Λοιπόν, ακούω, έχει καμιά σας αντιρρήσεις⁶;

- Αδύνατον, πετάχτηκε η Μυρρίνη. Δε φτάνει που χαιρόμαστε τους άντρες μας μία στις τόσες, να το κόψουμε κι αυτό;

- Σκληρό καθήκον⁷ πας να μας φορτώσεις, Λυσιστράτη, διαμαρτυρήθηκε και η Κλεονίκη. Πώς θα αντέξουμε;

- Κι όμως, φίλες μου, ύψωσε τη φωνή⁸ της η Λαμπιτώ. Όσο σκληρό κι αν είναι να κοιμόμαστε μοναχές, δίχως την αγκαλιά των αντρών μας, πρέπει να το υποστούμε⁹. Έχει δίκιο η Αθηναία φίλη μου. Μονάχα έτσι θα λυγίσουν¹⁰ οι άντρες μας, που κάνουν τους παλικαράδες.

- Κάντε, μωρέ, κουράγιο! είπε η Λυσιστράτη. Για σκεφτείτε το καλά. Αν τα καταφέρουμε, τους έχουμε ύστερα για πάντα δικούς μας και τους χαιρόμαστε όσο θέλουμε.

Τελικά, η απροσδόκητη¹¹ συμμαχία της Λυσιστράτης με τη Σπαρτιάτισσα Λαμπιτώ αποδείχτηκε σωτήρια. Μαζί κατάφεραν να πείσουν τις υπόλοιπες γυναίκες και όλες τους υποσχέθηκαν πως δε θα κάνουν πίσω.

6. έχω αντίρρηση: δε συμφωνώ

7. το καθήκον: η υποχρέωση

8. υψώνω τη φωνή: ανεβάζω την ένταση της φωνής

9. να υποστούμε (από το υφίσταμαι): υπομένω, αντέχω

10. λυγίζω: μαλακώνω, υποχωρώ

11. απροσδόκητος, -η, -ο: ξαφνικός, -ή, -ό, που δεν περιμένουμε να συμβεί

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποιο είναι τελικά το «όπλο» των γυναικών; Τι νομίζεις; Θα έχει αποτέλεσμα;

.....

.....

.....

ΚΑΤ. 2. Στο κείμενο λέει μια γυναίκα ότι «οι άντρες δεν τις αφήνουν ν' ανακατεύονται με τα δικά τους». Τι εννοεί;

- Ότι οι γυναίκες δεν πρέπει να ντύνονται αντρικά;
- Ότι οι γυναίκες δεν πρέπει ν' ασχολούνται με αυτά που κάνουν οι άντρες;
- Ότι οι γυναίκες δεν πρέπει να μιλάνε;

ΚΑΤ. 3. Τι σκέφτηκες όταν διάβασες το κείμενο αυτό; Προσπάθησε να δικαιολογήσεις την απάντησή σου.

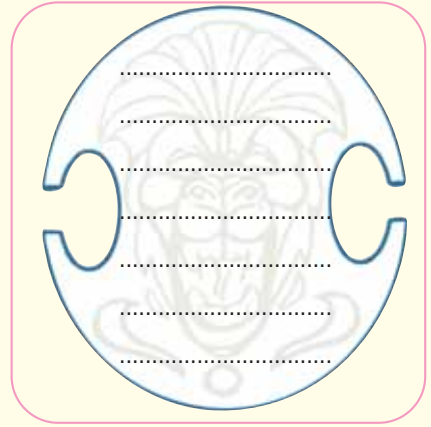
- Οι γυναίκες είναι πονηρές και σκέφτονται μόνο τον εαυτό τους.
- Οι γυναίκες δεν μπορούν να κάνουν τίποτα χωρίς τους άντρες.
- Όταν παίρνουμε μια απόφαση για ένα σοβαρό θέμα, δε χρειάζεται διάλογος.
- Για ένα σοβαρό πρόβλημα όλοι, φίλοι και εχθροί, πρέπει να ενώνουμε τις δυνάμεις μας.

Στην κωμωδία του Αριστοφάνη οι γυναίκες προσπαθούν να ξαναφέρουν την ειρήνη στον τόπο τους. Εσύ τι νομίζεις; Αν υπήρχαν περισσότερες γυναίκες ως αρχηγοί χωρών θα ήταν ο κόσμος πιο ειρηνικός;

Πιστεύεις ότι υπάρχουν δουλειές μόνο για άνδρες και δουλειές μόνο για γυναίκες;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Προσπάθησε να βρεις στο κείμενο λέξεις που έχουν σχέση με τον «έρωτα» και τον «πόλεμο». Μπορείς να βρεις και άλλες λέξεις που ταιριάζουν με αυτές τις έννοιες;

Ο Χριστόφορος Κολόμβος γεννήθηκε το 1451 στη Γένουα της Ιταλίας. Ο 15ος αιώνας ήταν η εποχή των μεγάλων θαλασσινών ταξιδιών: οι Ευρωπαίοι εξερευνητές έκαναν τον περίπλου¹ της Αφρικής κι έφταναν στην Ινδία, την Κίνα και την Ιαπωνία. Όμως το ταξίδι αυτό ήταν μακρύ και επικίνδυνο και μερικές φορές κρατούσε ακόμη και δύο χρόνια. Ο Κολόμβος ήταν βέβαιος ότι υπήρχε κάποια ευκολότερη διαδρομή για να φτάσει κανείς στις χώρες της Ανατολής.

Πίστευε ότι η Γη ήταν σφαιρική².

Έτσι, σκέφτηκε, αντί να πάει ανατολικά, μέσω του Ινδικού ωκεανού, γιατί να μην τραβήξει δυτικά, μέσω του Ατλαντικού;

Ο Κολόμβος πήγε στο βασιλιά της Πορτογαλίας και του παρουσίασε το σχέδιό του για μια καινούρια διαδρομή προς τις χώρες που ήταν γνωστές ως «Ινδίες». Ο βασιλιάς όχι μόνο δεν εντυπωσιάστηκε αλλά και είπε στον Κολόμβο πως, αν ταξίδευε δυτικά αντί για ανατολικά, σίγουρα θα έφτανε στην άκρη του κόσμου.

Όμως ο Κολόμβος δεν είχε σκοπό να καταθέσει έτσι εύκολα τα όπλα³. Πήγε στο βασιλιά Φερδινάνδο και τη βασίλισσα Ισαβέλλα της Ισπανίας. Και αυτοί όμως ήταν επιφυλακτικοί⁴ και έτσι τέσσερα ολόκληρα χρόνια περίμενε να του δώσουν την άδεια. «Μην έχετε αμφιβολίες, Μεγαλειότατοι»⁵, τους έλεγε. «Οι υπολογισμοί μου δείχνουν ότι οι Ινδίες βρίσκονται δυτικά της Ισπανίας».

Τελικά, η Ισαβέλλα αποφάσισε να χρηματοδοτήσει⁶ την αποστολή του Κολόμβου.

1. ο περίπλους: ταξίδι γύρω από ένα νησί ή ήπειρο
2. σφαιρικός, -ή, -ό: στρογγυλός, -ή, -ό
3. καταθέτω τα όπλα: εγκαταλείπω τις προσπάθειές μου
4. επιφυλακτικός, -ή, -ό: όχι σίγουρος, -η, -ο, που διστάζει
5. Μεγαλειότατος, η: ο βασιλιάς/η βασίλισσα, ο αυτοκράτορας/η αυτοκράτειρα
6. χρηματοδοτώ: δίνω αρκετά χρήματα για κάποιο σκοπό

Έτσι, τον Αύγουστο του 1492 ο Κολόμβος απέπλευσε⁷ από την Ισπανία με τρεις караβέλες⁸, τη Σάντα Μαρία, την Πίντα και τη Νίνια.

Τελικά, ύστερα από πολλές εβδομάδες στη θάλασσα, στις 12 Οκτωβρίου του 1492, μια κραυγή αντήχησε από την κόφα⁹ στο μεσιανό κατάρτι¹⁰:

«Στεριά ενόψει¹¹!».

Ο Κολόμβος και το πλήρωμά του ξεχειλίζουν από χαρά. Πίστευαν ότι είχαν φτάσει στις Ινδίες, δηλαδή σε κάποια νησιά στα ανατολικά. Στην πραγματικότητα, αυτό που έβλεπαν ήταν τα νησιά Μπαχάμες, που βρίσκονταν δυτικά. Χωρίς να το ξέρουν, είχαν ανακαλύψει την Αμερική! Ο Κολόμβος συνέχισε το ταξίδι του, αποβιβάστηκε στην Κούβα και στην Ισπανιόλα και τελικά, προτού πεθάνει, ανακάλυψε την ηπειρωτική Κεντρική Αμερική. Τα ταξίδια του ήταν η αρχή μιας νέας εκπληκτικής εποχής στην παγκόσμια ιστορία.

7. αποπλέω: φεύγω από λιμάνι

8. η караβέλα: μικρό πλοίο με πανιά που χρησιμοποιήθηκε για τα ταξίδια Ισπανών και Πορτογάλων εξερευνητών

9. η κόφα: μικρός εξώστης που στερεώνεται στο λαιμό της στήλης του ιστίου

10. μεσιανό κατάρτι: το κατάρτι που βρίσκεται στη μέση, ανάμεσα σε δύο άλλα

11. ενόψει: (εδώ) μπροστά στα μάτια μας

Οι Ινδιάνοι της Αμερικής

Στα νησιά που ανακάλυψε ο Κολόμβος κατοικούσαν άνθρωποι. Καθώς όμως νόμιζε ότι είχε αποβιβαστεί στις Ινδίες, ο Κολόμβος ονόμασε αυτούς τους ανθρώπους «Ινδιάνους». Μάλιστα ακόμη και σήμερα τα νησιά της Καραϊβικής είναι γνωστά ως Δυτικές Ινδίες.

Πώς βαφτίστηκε η Αμερική

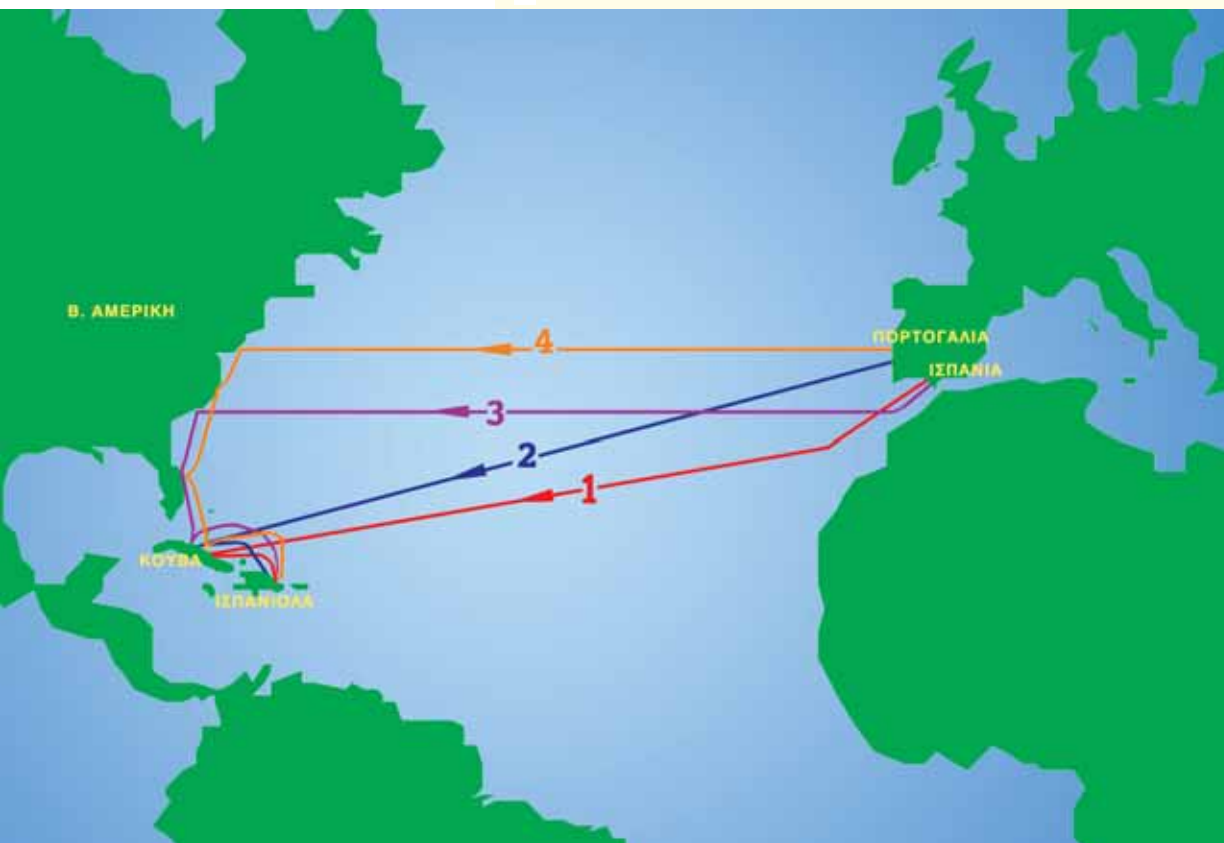
Η νέα ήπειρος ονομάστηκε Αμερική το 1507, από το όνομα του Αμέριγκο Βεσπούτσι, ενός Ιταλού εξερευνητή που έφτασε στη Νότια Αμερική λίγο μετά τον Κολόμβο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τι διαφορετικό έκανε ο Κολόμβος που άλλαξε την πορεία των μεγάλων θαλασσινών ταξιδιών του 15ου αιώνα;

ΚΑΤ. 2. Ποια πορεία ακολούθησε στο ταξίδι του ο Κολόμβος; Από τις τέσσερις μόνο μία είναι η σωστή.

ΚΑΤ. 3. Ποιο ήταν το «λάθος» του Κολόμβου που τον οδήγησε τελικά στην ανακάλυψη της Αμερικής;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να ταιριάξεις κάθε είδος πλοίου με τη σωστή σημασία;

υπερωκεάνιο

πετρελαιοφόρο

καραβέλα

ιστιοφόρο

οχηματαγωγό-φεριμπότ

επιβατηγό

ατμόπλοιο

χρησιμοποιήθηκε για τα ταξίδια Ισπανών και Πορτογάλων εξερευνητών

έχει πανιά και κινείται με τη δύναμη του ανέμου

κινείται με ατμό

κάνει ταξίδια στον ωκεανό

μεταφέρει επιβάτες

μεταφέρει πετρέλαιο

μεταφέρει οχήματα και επιβάτες

ΛΕΞ. 2. Αφού έκανες την προηγούμενη άσκηση βρες σε ποια εικόνα αντιστοιχεί το κάθε είδος πλοίου. Ποια από αυτά τα είδη πλοίων χρησιμοποιούνταν παλιότερα και ποια τώρα;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΠΕΙΡΑΤΕΣ

Ο Χριστόφορος Κολόμβος άνοιξε στους Ευρωπαίους το δρόμο για το Νέο Κόσμο και τους θησαυρούς του. Ο δρόμος αυτός όμως δεν ήταν καθόλου εύκολος εξαιτίας των πειρατών.

Πειρατές και θησαυροί

Το 17ο αιώνα η Ισπανία ήταν το πλουσιότερο κράτος του κόσμου, αφού κατάκτησε¹ μεγάλες περιοχές στη Νότια Αμερική και βρήκε πολύ χρυσό και ασήμι. Δύο φορές κάθε χρόνο, τα ισπανικά πλοία μετέφεραν τους θησαυρούς στην Ισπανία. Στη διαδρομή τους, τότε τότε, συναντούσαν πλοία πειρατών, γαλλικά, αγγλικά ή ολλανδικά.

Κουρσάροι για το βασιλιά

Δεν ήταν μόνο οι πειρατές που απειλούσαν τα ισπανικά πλοία αλλά και οι κουρσάροι. Μόνο που αυτοί είχαν επίσημη έγκριση² από τη χώρα τους. Όταν επέστρεφαν στην πατρίδα, ο βασιλιάς τους έπαιρνε και αυτός μερίδιο³ από τα λάφυρα⁴. Έτσι, ο κουρσάρος Φράνσις Ντρέικ ανταμείφθηκε⁵ από τη βασίλισσα της Αγγλίας, όταν της έφερε ένα μυθικό θησαυρό.

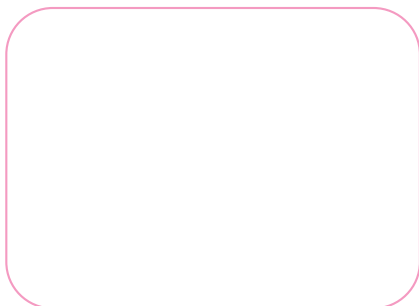
1. **κατακτώ:** κάνω κάτι δικό μου συνήθως με τα όπλα και τη βία, κερδίζω με πόλεμο
2. **η επίσημη έγκριση:** η άδεια από το κράτος
3. **το μερίδιο:** το μέρος, το κομμάτι
4. **το λάφυρο (συνήθως τα λάφυρα):** κάθε αντικείμενο που αρπάζω/παίρνω, χωρίς να μου ανήκει, από κάποιον εχθρό
5. **ανταμείβομαι:** κερδίζω χρήματα, έπαινο κ.λπ. για κάτι καλό που έκανα

Οι μπουκανιέροι

Την ίδια εποχή πολλοί Άγγλοι και Γάλλοι τυχοδιώκτες⁶ είχαν φύγει από την πατρίδα τους, λόγω της πείνας ή κάποιου νόμου που τους «κυνηγούσε» και είχαν εγκατασταθεί⁷ παράνομα σε μικρά νησιά των Αντιλλών, όπως τη Χελώνα και τη Τζαμάικα. Εκεί ζούσαν από το κυνήγι, τις φυτείες καπνού και την πειρατεία και συχνά έκαναν επιθέσεις στα πλοία και τις πόλεις των Ισπανών σε άλλα νησιά των Αντιλλών. Από τους ιθαγενείς⁸ Αραουάκ έμαθαν πώς να ψήνουν κρέας σε ξύλινες σχάρες που λέγονταν «μπουκάν». Απ' αυτή τη λέξη προέρχεται και το όνομά τους.

Κώδικας συμπεριφοράς

Στη στεριά οι πειρατές ζουν άστατη ζωή⁹. Στη θάλασσα, όμως, όλα είναι διαφορετικά: σέβονται πάντα τον καπετάνιο. Έχουν αυστηρούς κανόνες για τη μοιρασιά και, αν τραυματιστούν, ανταμείβονται καλά. Κάθε πειρατής έχει κι ένα σύντροφο ναύτη υπό¹⁰ την προστασία του. Η κλοπή και η προδοσία¹¹ τιμωρούνται πάρα πολύ αυστηρά.

6. ο τυχοδιώκτης: προσπαθεί να πετύχει το σκοπό του χρησιμοποιώντας κάθε μέσο

7. εγκαθίσταμαι: πηγαίνω να μείνω μόνιμα κάπου

8. ο ιθαγενής: κατοικεί στον τόπο που γεννήθηκε, ο ντόπιος

9. η άστατη ζωή: όχι ήρεμη οικογενειακή ζωή

10. υπό: κάτω από

11. η προδοσία: όταν ξεχνώ την υπόσχεση και την υποχρέωσή μου σε κάποιον και φροντίζω για το δικό μου συμφέρον

Πειρατές σε άλλες θάλασσες

Πειρατές δεν υπήρχαν μόνο στις Αντίλλες. Πολύ νωρίτερα, ο διάσημος Μπαρμπαρόσα σκόρπιζε τον τρόμο¹² σε όλη τη Μεσόγειο. Ήταν Τούρκος, γεννημένος στη Μυτιλήνη το 1466 –ονομαζόταν Χαϊρεντίν–, και από πειρατής έγινε ναύαρχος¹³ του τουρκικού στόλου! Πειρατές, όμως, υπάρχουν ακόμη και σήμερα, ιδίως σε θάλασσες της νότιας Ασίας. Δεν έχουν, βέβαια, κανόνια αλλά σύγχρονα όπλα και κάνουν επιθέσεις συχνά σε τουριστικά πλοία ή σε μικρά εμπορικά. Όμως δύσκολα τα βγάζουν πέρα εκεί όπου υπάρχουν οργανωμένο ναυτικό.

12. σκόρπιζω τον τρόμο: προκαλώ πολύ μεγάλο φόβο σε όλους

13. ο ναύαρχος

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Όλοι οι πειρατές δεν ήταν ίδιοι. Για να καταλάβεις τις διαφορές τους, βρες σε ποια πρόταση ταιριάζουν οι λέξεις.

Οι πειρατές.

Οι κουρσάροι

Οι μπουκανιέροι

- .....δεν ήταν πειρατές από την αρχή αλλά Ευρωπαίοι τυχοδιώκτες.
- .....ήταν γενικά οι ληστές των θαλασσών.
- .....ήταν νόμιμοι πειρατές!

ΚΑΤ. 2. Σωστό ή Λάθος;

- Το 17ο αιώνα υπήρχαν πολλοί πειρατές στη θάλασσα των Αντιλλών.

Σ Λ

- Οι περισσότεροι πειρατές ήταν Ισπανοί.

- Οι κουρσάροι ήταν πειρατές με έγκριση της συζύγου ή της μαμάς τους.

- Οι «μπουκανιέροι» ονομάζονταν έτσι γιατί έτρωγαν μεγάλες μπουκιές κρέας.

- Οι πειρατές έπρεπε να υπακούουν στον καπετάνιο τους.

- Πειρατές υπήρχαν μόνο στη θάλασσα των Αντιλλών.

ΚΑΤ. 3. Ποιοι πειρατές αναφέρονται στο κείμενο; Σε ποια θάλασσα έδρασε ο καθένας από αυτούς;

Να ζητήσεις και να διαβάσεις το βιβλίο του Π. Στήβενσον για τους πειρατές με τίτλο «Το νησί των θησαυρών».

Πόσο πειρατής είσαι;

Ονειρεύεσαι ρεσάλτα¹⁴ σε καράβια και θησαυρούς; Απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις και δες αν κρύβεις μέσα σου έναν αληθινό πειρατή.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Περισσότερα Α:

Η περιπέτεια είναι το στοιχείο σου και ξέρεις τα πάντα για τους πειρατές. Θα μπορούσες να είσαι ο φόβος και ο τρόμος των θαλασσών.

Προσπάθησε να κατευθύνεις το ατίθασο πνεύμα σου προς τη σωστή κατεύθυνση και να θυμάσαι ότι ακόμη και τους καλύτερους πειρατές τους περίμεναν τα κάτεργα¹⁵!

Περισσότερα Β:

Έχεις κάποια στοιχεία πειρατικού πνεύματος, αλλά έχεις πολύ δρόμο μπροστά σου μέχρι να μάθεις τα πάντα για τους πειρατές. Θα μπορούσες να γίνεις εξερευνητής, ερευνητής ή κάτι τέτοιο και να ξεκινήσεις με ευχάριστες και όχι τόσο επικίνδυνες περιπέτειες. Αργότερα, βλέπουμε.

Περισσότερα Γ:

Είσαι φιλήσυχος και ειρηνικός και δεν έχεις καμία σχέση με τους κουρσάρους. Η αλήθεια είναι ότι είσαι κλειστός τύπος και θέλεις να έχεις την ηρεμία σου. Όλες οι περιπέτειές σου είναι μέχρι στιγμής φανταστικές! Είσαι τύπος του σπιτιού και σκοπεύεις να μείνεις έτσι!

1. Κάθε πειρατής που σέβεται τον εαυτό του πρέπει να έχει τουλάχιστον...

- A. ...ένα ξύλινο πόδι.
- B. ...δύο ξύλινα πόδια.
- Γ. ...ένα ασάλινο πόδι, γιατί το ξύλο δεν είναι πια της μόδας.

2. Μερικοί πειρατές έκλειναν το ένα τους μάτι με πανί, επειδή...

- A. ...είχαν χάσει το μάτι τους.
- B. ...καλύτερα να σου βγει το μάτι παρά το όνομα!
- Γ. ...ήταν της μόδας!

3. Οι πειρατές έκαναν ρεσάλτο...

- A. ...για να κλέψουν ό,τι βρουν.
- B. ...για να δείξουν ότι είναι πειρατές.
- Γ. ...για να διατηρήσουν τη φόρμα τους πηδώντας από καράβι σε καράβι.

4. Σύμφωνα με την παράδοση, πού έκρυβαν οι πειρατές τους χάρτες των θησαυρών;

- A. Μέσα σε ένα μπουκάλι.
- B. Στην αριστερή τους τσέπη.
- Γ. Στο βαζάκι της μαρμελάδας.

5. Στα πειρατικά πλοία υπήρχε...

- A. ...μια μαύρη σημαία με μια νεκροκεφαλή.
- B. ...μια σημαία με κόκκινες ρίγες.
- Γ. ...η επιγραφή: «Προσοχή! Πειρατές!».

6. Πού έκρυβαν οι πειρατές τους θησαυρούς τους;

- A. Σε κάποιο νησί.
- B. Στο σπίτι τους κάτω από το στρώμα.
- Γ. Σε μια θυρίδα στην τράπεζα.

¹⁴ το ρεσάλτο: η επίθεση σε πλοίο

¹⁵ τα κάτεργα: η φυλακή

Ηλεκτρονικοί πειρ@τές

*Κάποτε τους έλεγαν πειρατές!
Σήμερα, τους ονομάζουν χάκερ (hacker).
Είναι αυτοί πραγματικά οι σύγχρονοι πειρατές;
Ας το ανακαλύψουμε!*

Ακόμα και το Διαδίκτυο έχει τους κουρσάρους του, οι οποίοι συχνά, όμως δεν είναι και τόσο κακοί. Υπάρχουν δύο είδη ηλεκτρονικών πειρατών: οι χάκερ και οι κράκερ. Χάκερ είναι κάποιος που παίζει στα δάχτυλα τους¹⁶ ηλεκτρονικούς υπολογιστές και είναι ικανός να μπει σ' ένα σύστημα και να ανακαλύψει όλους τους μηχανισμούς του. Κύριος σκοπός των χάκερ είναι να κάνουν όλες τις πληροφορίες που υπάρχουν στο Διαδίκτυο προσιτές¹⁷ και δωρεάν σε όλους. Οι πρώτοι χάκερ εμφανίστηκαν την δεκαετία του 1950, όταν μερικοί φοιτητές ενός Ινστιτούτου Τεχνολογίας της Βοστώνης διασκεδάζαν χρησιμοποιώντας τις νύχτες τους τεράστιους υπολογιστές του πανεπιστημίου για να προγραμματίσουν τα πρώτα ηλεκτρονικά παιχνίδια. Εντελώς διαφορετικοί είναι οι κράκερ, που τους αξίζει και με το παραπάνω ο τίτλος των πειρατών. Πράγματι, αυτοί διεισδύουν¹⁸ σε διάφορους υπολογιστές και καταστρέφουν προγράμματα ή κλέβουν πληροφορίες, τις οποίες πουλάνε ή χρησιμοποιούν για παράνομους σκοπούς. Ακόμα, διασκεδάζουν σκορπίζοντας τρομερούς ιούς που προκαλούν τεράστιες ζημιές.

ΚΑΤ. 1. Το 1988 ο Ρόμπερτ Μόρις, ένας νεαρός φοιτητής, διέδωσε στο Διαδίκτυο το πρόγραμμα Worm (σκουλήκι), που διπλασιαζόταν κάθε φορά που το αντέγραφαν. Οι καταστροφές ήταν τρομερές και μόνο ύστερα από πολλές μέρες κάποιιοι ερευνητές κατάφεραν να σταματήσουν τη διάδοσή του και να βάλουν μια τάξη. Αλλά ο δρόμος για νέους και ακόμα πιο επικίνδυνους ιούς είχε ήδη ανοίξει! Πώς θα ονόμαζες τον Ρόμπερτ Μόρις; Χάκερ ή Κράκερ; Γιατί;

- 16. παίζω στα δάχτυλα:** ξέρω κάτι πάρα πολύ καλά
- 17. προσιτός, -ή, -ό:** (εδώ) που μπορείς εύκολα να αποκτήσεις
- 18. διεισδύω:** μπαίνω μέσα

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Βρες τις 12 κρυμμένες λέξεις (ονόματα και ρήματα)

Ε	Γ	Κ	Α	Τ	Α	Σ	Τ	Α	Σ	Η
Π	Ε	Α	Ν	Χ	Δ	Ε	Δ	Ν	Ι	Υ
Ι	Π	Τ	Α	Ξ	Η	Β	Ι	Τ	Ο	Κ
Τ	Ρ	Α	Κ	Γ	Ε	Α	Ε	Α	Ψ	Λ
Ι	Ο	Κ	Α	Δ	Γ	Σ	Ι	Μ	Ν	Ε
Θ	Ε	Τ	Λ	Α	Κ	Μ	Σ	Ο	Ρ	Β
Ε	Λ	Η	Υ	Π	Ρ	Ο	Δ	Ι	Δ	Ω
Μ	Ε	Σ	Ψ	Ε	Ι	Σ	Υ	Β	Ψ	Λ
Α	Υ	Η	Η	Ι	Ν	Ω	Σ	Η	Φ	Γ
Ι	Σ	Δ	Α	Λ	Ω	Ρ	Η	Ζ	Θ	Α
Λ	Η	Ψ	Ε	Η	Τ	Ρ	Ο	Μ	Ο	Σ

Τώρα γράψε μια λέξη που να ανήκει στην ίδια οικογένεια μ' αυτές που βρήκες:

απειλή ↔ απειλώ
 ..... ↔ .....
 ..... ↔ .....
 ..... ↔ .....
 ..... ↔ .....
 ..... ↔ .....
 ..... ↔ .....
 ..... ↔ .....
 ..... ↔ .....
 ..... ↔ .....
 ..... ↔ .....
 ..... ↔ .....

Το πρώτο ψωμί της ανθρωπότητας...

Στην αρχή, οι άνθρωποι έτρωγαν τους σπόρους¹ των δημητριακών² ωμούς ή ψημένους σε θερμαινόμενες πλάκες. Οι κάτοικοι της Αιγύπτου στη νεολιθική εποχή, όμως, ανακάλυψαν ένα νέο τρόπο για να φτιάχνουν τροφή απ' αυτούς τους σπόρους: τους έτριβαν ανάμεσα σε πέτρες και έπαιρναν αλεύρι από το οποίο έφτιαχναν το ψωμί. Πολύ σύντομα, αυτή η εφεύρεση διαδόθηκε³ στην Ευρώπη και στη Μέση Ανατολή, και δισεκατομμύρια σπόροι δημητριακών «στέναξαν» ανάμεσα σε χειροκίνητες⁴ μυλόπετρες⁵ ή μέσα σε γουδιά⁶.

Οι μυλόπετρες

Οι μυλόπετρες από παλιά «κυκλοφορούσαν» ως... ζευγάρι. Η μία κινούνταν (είτε με το χέρι, είτε με τη βοήθεια ενός ζώου, σε ανεμόμυλο⁷ ή νερόμυλο⁸) πάνω στην άλλη, που ήταν σταθερή. Το 1700 εμφανίστηκαν οι σιδερένιοι κύλινδροι. Αλλά στη χώρα μας για αρκετές ακόμη δεκαετίες χρησιμοποιούνταν μυλόπετρες και γουδιά και χιζόνταν ανεμόμυλοι και νερόμυλοι.

1. ο σπόρος: από αυτόν βγαίνει το νέο φυτό
2. τα δημητριακά: φυτά όπως το σιτάρι, το κριθάρι, η σίκαλη, των οποίων οι σπόροι, συνήθως αλεσμένοι, αποτελούν βασική τροφή για τους ανθρώπους
3. διαδόθηκε (από το διαδίδομαι): γίνομαι γνωστός, -ή, -ό
4. χειροκίνητος, -η, -ο: που κινείται με το χέρι
5. η μυλόπετρα
6. το γουδί
7. ο ανεμόμυλος
8. ο νερόμυλος

Ζυμάρι σε καυτή πέτρα

Το μεγάλο βήμα στο ψήσιμο του ψωμιού έγινε όταν οι άνθρωποι έψησαν ένα κομμάτι ζυμάρι⁹ πάνω σε καυτή πέτρα. Από τότε και έως την εποχή που φτιάχτηκαν οι πρώτες μηχανές, έφτιαχναν το ψωμί στο σπίτι τους. Οι φούρνοι των χωριών δεν πουλούσαν έτοιμο ψωμί. Έψηναν μόνο τα αρτοσκευάσματα¹⁰ των νοικοκυρών. Σήμερα, ελάχιστοι είναι αυτοί που ψήνουν ψωμί στο σπίτι τους. Ωραίο και το έτοιμο, δε λέω, αλλά μη μου πείτε ότι δε θα θέλατε να βουτήξετε λίγο τα χέρια σας στη ζύμη και να την πλάσετε¹¹, για να το ευχαριστηθείτε κι εσείς!

Οι πρώτοι φούρνοι

Οι Αιγύπτιοι έχτισαν τους πρώτους κλίβανους (φούρνους) από οπτή γη (ψημένο πηλό) του Νείλου. Αυτοί είχαν σχήμα κώνου και στο εσωτερικό τους υπήρχαν δύο όροφοι. Στον κάτω έκαιγαν τα ξύλα και στον επάνω, που χωριζόταν σε ράφια, έψηναν το ψωμί. Σ' αυτούς τους κλίβανους φτιάχτηκαν τα πρώτα αρτοτεμάχια, αυτά που ονομάζουμε καρβέλια.

9. το ζυμάρι: μείγμα από αλεύρι, νερό και μαγιά

10. το αρτοσκευάσμα: ό,τι φτιάχνεται με βάση τη ζύμη του ψωμιού (για παράδειγμα, παξιμάδια, κουλούρια)

11. πλάθω τη ζύμη: μαλακώνω με τα χέρια τη ζύμη και της δίνω σχήμα

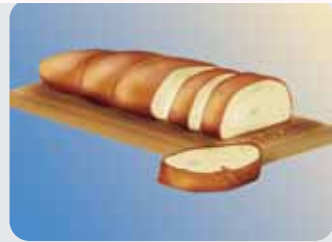
Μερικές ακόμα αρτοπληροφορίες...

Οι αρχαίοι Έλληνες λέγανε πως η Δήμητρα, η θεά της γεωργίας, έδωσε στον Τριπτόλεμο, το βασιλιά της Ελευσίνας, τους πρώτους σπόρους σταριού. Αυτό το έκανε για να δείξει την ευγνωμοσύνη¹² της στην οικογένεια του Τριπτόλεμου, που τη φρόντισε όταν ήταν απελπισμένη για το χαμό της κόρης της Περσεφόνης.

Ο γενναιόδωρος¹³ Τριπτόλεμος γύρισε όλο τον κόσμο προσφέροντας παντού το πολύτιμο αυτό δώρο και δείχνοντας πώς καλλιεργείται¹⁴.

Το ψωμί, λοιπόν, υπήρξε η πιο βασική τροφή, που δεν έλειπε ποτέ από το τραπέζι. Ακόμα και σε δύσκολους καιρούς πείνας το ψωμί ήταν αυτό που κρατούσε τους ανθρώπους στη ζωή. Γι' αυτό από παλιά έγινε σύμβολο της ίδιας της ζωής.

Στη γέννηση, στη βάφτιση¹⁵, στο γάμο, αλλά και σε μεγάλες γιορτές ετοιμάζονται ειδικά ψωμιά που ο λαός πιστεύει ότι προσφέρουν δύναμη και προστασία.

Ελάτε όλα τα πουλιά
να κάμετε ζυμάρι.

Όπου έσμιξε το μάλαμα¹⁶
με το μαργαριτάρι¹⁷.

Κουλούρι πλάθω του γαμπρού
κουλούρι του κουμπάρου.

«Τραγούδι του γάμου από τα Δωδεκάνησα»

12. η ευγνωμοσύνη: όταν θέλω να ευχαριστήσω κάποιον για το καλό που μου έκανε

13. γενναιόδωρος, -η, -ο: δίνει εύκολα στους άλλους, δεν τσιγκουνεύεται

14. καλλιεργείται: φυτεύεται

15. η βάφτιση: σε αυτή τη θρησκευτική τελετή οι χριστιανοί δίνουν όνομα στο παιδί

16. το μάλαμα: το χρυσάφι

17. το μαργαριτάρι: η στρογγυλή άσπρη πετρουλά που βρίσκουμε μέσα σε κάποια κοχύλια

ΚΑΤ. 1. Σωστό ή Λάθος

Σ Λ

- Η τεχνική της αρτοποιίας ξεκίνησε από τους Αιγυπτίους.
- Οι πρώτες μολόπετρες κινούνταν με τη βοήθεια σιδερένιων κυλίνδρων.
- Παλιότερα οι νοικοκυρές δεν αγόραζαν το ψωμί από το φούρνο.
- Από τότε που χρησιμοποιήθηκαν οι πρώτες μηχανές το ζύμωμα έγινε πιο διασκεδαστικό.
- Οι φούρνοι στην Αίγυπτο ήταν αρχικά μακρόστενοι.

Παλιότερα, οι άνθρωποι πίστευαν ότι το ψωμί είχε τη δύναμη να τους φυλάει από το κακό. Για παράδειγμα, η ευλογία¹⁸ ήταν μια σοβαρή αρρώστια που τα παλιά χρόνια οι άνθρωποι την φαντάζονταν ως κακιά γριά που επισκέπτεται τα σπίτια. Για να προστατευτούν από αυτή, κρεμούσαν μια κουλούρα πίσω από την πόρτα του σπιτιού τους, για να την ηρεμήσουν και να την αναγκάσουν να φύγει και να τους αφήσει ήσυχους. Στη χώρα σου οι άνθρωποι τι πίστευαν για το ψωμί; Ξέρεις καμιά ιστορία γι' αυτό;

Με τι σου αρέσει να τρως το ψωμί; Να προτείνεις δικές σου συνταγές.

Φτιάχνουμε ψωμί; Το μόνο που χρειάζεσαι είναι:

- τρία φλιτζάνια αλεύρι,
- λίγο αλάτι,
- ένα πολύ μικρό κομματάκι μαγιάς¹⁹
- και ένα κουταλάκι λάδι.

Όλα αυτά τα ανακατεύεις με τρία φλιτζάνια χλιαρό²⁰ νερό σε μια λεκάνη και μετά αφήνεις το μίγμα μισή ώρα σε ζεστό μέρος τυλιγμένο με μια πετσέτα και οπ! φούσκωσε! Το βάζεις στο φούρνο για μία ώρα στους 180 βαθμούς και είσαι πια ένας πραγματικός φούρναρης. Χμμ! Μήπως πρέπει να ξανασκεφτείς το επάγγελμα που θα κάνεις;

18. η ευλογία: βαριά ασθένεια που μεταδίδεται από άνθρωπο σε άνθρωπο. Ο ασθενής έχει κρυάδες, υψηλό πυρετό και εξανθήματα

19. η μαγιά: το υλικό που βάζουμε για να φουσκώσει το ψωμί

20. ο χλιαρός -ή, -ό: ούτε ζεστός, -ή, -ό ούτε κρύος, -α, -ο

ΛΕΞ. 1. Ποια γενική έννοια ταιριάζει σε κάθε ομάδα λέξεων; Ένωσε με μια γραμμή.

δημητριακά

μέσα παρασκευής ψωμιού

συστατικά ψωμιού

είδη ψωμιού

χωριάτικο - σικάλεως - ολικής αλέσεως - λαγόνα

αλεύρι - νερό - μαγιά

σιτάρι - κριθάρι - σίκαλη

θερμαινόμενες πλάκες - μυλόπετρες - καυτή πέτρα - κλίβανοι

ΛΕΞ. 1. Στην ελληνική γλώσσα υπάρχουν πολλές εκφράσεις με τη λέξη «ψωμί» που σημαίνουν κάτι διαφορετικό κάθε φορά. Προσπάθησε να αντιστοιχίσεις αυτές τις εκφράσεις με τη σωστή σημασία.

Όταν ήταν φτωχός, είπε το ψωμί ψωμάκι.

Την Ελένη δεν πρόκειται να την ξεχάσω ποτέ. Έχουμε φάει μαζί ψωμί κι αλάτι.

Πώς βγάζεις το ψωμί σου;

Να γίνεις υδραυλικός. Έχει ψωμί η δουλειά.

Πούλησε το σπίτι του για ένα κομμάτι ψωμί.

Βγάζεις λεφτά.

Τι δουλειά κάνεις για να ζήσεις;

Πείνασε πάρα πολύ.

Για ελάχιστα χρήματα.

Είμαστε φίλοι εδώ και πολλά χρόνια.

Βλάβη Νο 1:

Είσαι ανήσυχος, κουνιέσαι πέρα δώθε και τρέμεις.

Το άγχος σου δίνει παραπανίσια¹ ενέργεια και σε κάνει υπερκινητικό. Διοχέτευσε² αυτή την ενέργεια σε κάτι που σε ευχαριστεί! Παίξε με το σκύλο σου ή κάνε σκέιτμπορντ, για παράδειγμα. Αν σε πιάσει νευρικότητα την ώρα του μαθήματος, ζήτησε από τον καθηγητή να πας στην τουαλέτα. Βγες στο διάδρομο με γρήγορο βήμα (χωρίς να κάνεις φασαρία) και όταν πας στην τουαλέτα, τεντώσου και κάνε μερικές ασκήσεις για να χαλαρώσεις.

Βλάβη Νο 2:

Είσαι τόσο αγχωμένος, που σε ενοχλούν τα πάντα.

Και ο παραμικρός θόρυβος σε κάνει να ουρλιάξεις. Μείνε για λίγο μόνος μέχρι να ηρεμήσεις. Πήγαινε στο δωμάτιό σου ή στο υπόγειο, ή φτιάξε το δικό σου μικρό καταφύγιο, χρησιμοποιώντας ένα κρεβάτι και μερικές κουβέρτες. Φόρεσε τα ακουστικά σου και άκουσε μουσική. Ή, αν προτιμάς, κλείσε τα μάτια και φαντάσου ότι βρίσκεσαι κάπου πολύ ήσυχα: στο βουνό, σε μια ερημική παραλία ή έξω ενώ χιονίζει.

1. **παραπανίσιος, -α, -ο:** περισσότερος, -η, -ο από το κανονικό, υπερβολικός, -ή, -ό
2. **διοχέτew:** χρησιμοποιώ για κάποιο σκοπό

Βλάβη Νο 3:
Όταν είσαι αγχωμένος, γίνεσαι αφηρημένος³.

Αν αφαιρείσαι μέσα στην τάξη ή στη διάρκεια μιας συζήτησης, πάρε μερικές βαθιές ανάσες. Μ' αυτό τον τρόπο στέλνεις γρήγορα το οξυγόνο στον εγκέφαλό σου, πράγμα που σε βοηθά να σκέφτεσαι καλύτερα. Αν είναι δυνατό, βγες έξω να πάρεις λίγο καθαρό αέρα.

Βλάβη Νο 4:
Το άγχος σε κάνει να νιώθεις ότι η ζωή σου είναι γεμάτη προβλήματα.

Όταν είσαι αγχωμένος, έχεις την αίσθηση ότι τίποτα δεν πάει καλά στη ζωή σου. Βρες λίγο χρόνο και εξέτασε προσεκτικά το πρόβλημά σου. Έχεις αλλάξει κάτι στη ζωή σου που σε έχει αναστατώσει ή σε κάνει να ανησυχείς; Είναι κάτι που πιστεύεις ότι θα αλλάξει στη ζωή σου και αυτό σου δημιουργεί άγχος; Όταν καταλάβεις τι ακριβώς σε απασχολεί, τότε μόνο θα βρεις τη λύση του προβλήματός σου.

Βλάβη Νο 5:
Το άγχος σε κάνει να βιάζεσαι διαρκώς.

Όσο πιο πολύ βιάζεσαι, τόσο πιο πολύ άγχος έχεις. Και όταν κάνεις είκοσι πράγματα ταυτόχρονα, να είσαι σίγουρος ότι το άγχος σου θα χτυπήσει κόκκινο. Κάνε μόνο ένα πράγμα κάθε φορά και κάν' το με την ησυχία σου. Η ζωή δεν είναι αγώνας ταχύτητας.

Βλάβη Νο 6:

Αγχώνεσαι με τα πάντα και στο τέλος δεν μπορείς να κάνεις τίποτα.

Πολλά παιδιά αγχώνονται επειδή έχουν πολλά πράγματα να κάνουν. Όταν κάνεις μια λίστα με αυτά που έχεις να κάνεις, νιώθεις πιο ήρεμος. Γράψε όλα όσα έχεις να κάνεις. Έπειτα βάλ' τα σε σειρά προτεραιότητας⁴. Ξεκίνησε, λοιπόν, και τελείωσε το πρώτο που έχεις στη λίστα σου. Μόλις τελειώσεις, κάνε ένα διάλειμμα και επιβράβευσε⁵ τον εαυτό σου. Τώρα είσαι έτοιμος να κάνεις το δεύτερο πράγμα στη λίστα σου.

Βλάβη Νο 7:

Νιώθεις συνεχώς αποτυχημένος.

Δεν υπάρχει πιο άσχημο πράγμα από το να λες συνέχεια στον εαυτό σου ότι είσαι αποτυχημένος. Αν ακούς διαρκώς μια φωνή μέσα στο κεφάλι σου να σου λέει ότι δεν αξίζεις τίποτα, κατάπνιξέ την. Αντί να λες στον εαυτό σου: «Όλοι με έχουν για βλάκα» και «Θα τα κάνω θάλασσα», να λες καλύτερα:

«Προσπαθώ πολύ και βελτιώνομαι» και «Όλοι μας κάνουμε λάθη».

4. **η προτεραιότητα:** οτιδήποτε θεωρείται επείγον, πιο σημαντικό σε σχέση με άλλα
5. **επιβραβεύω:** λέω μπράβο σε κάποιον, επαινώ κάποιον

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποια προβλήματα προκαλεί το άγχος; Βάλε ένα ✓ μόνο στις «βλάβες» που διάβασες στο κείμενο.

- Σε κάνει να ανησυχείς τόσο πολύ, που δεν μπορείς να κοιμηθείς.
- Σε κάνει να βάζεις τις φωνές, να ουρλιάζεις και ξεσπάς στους άλλους.
- Σου προκαλεί ανησυχία για τα πάντα.
- Σε κάνει να θέλεις να το βάλεις στα πόδια και να κρυφτείς.
- Δεν σ' αφήνει να ηρεμήσεις.
- Σου ανακατεύει το στομάχι και σου φέρνει πονοκέφαλο.

ΚΑΤ. 2. Ένας φίλος σου σε συμβουλεύει πώς να «νικήσεις» τις παραπάνω «βλάβες». Μπορείς να γράψεις δίπλα σε κάθε συμβουλή τον αριθμό της βλάβης στην οποία αντιστοιχεί;
Προσοχή:
Δύο συμβουλές περισσεύουν.

- 1. Φάε καμιά σοκολάτα! .....
- 2. Κλείσε τα μάτια σου αλλά μην κοιμηθείς. ....
- 3. Κάνε κοπάνα από το σχολείο! .....
- 4. Εξέτασε κάθε πρόβλημα προσεχτικά. ....
- 5. Πάτα λίγο φρένο! .....
- 6. Πάρε μια βαθιά ανάσα. ....
- 7. Δες τα πράγματα από τη θετική πλευρά. ....
- 8. Ηρέμησε! .....
- 9. Γράψε μια λίστα με αυτά που έχεις να κάνεις .....

Εσύ έχεις άγχος; Τι νιώθεις όταν έχεις άγχος; Πώς αντιδράς; Μήπως:

- Τρέμεις ολόκληρος -η;
- Τρως τα νύχια σου;
- Σε πιάνει πανικός;
- Νιώθεις ότι δε θα τα βγάλεις πέρα;
- Σου έρχεται εμετός;
- Πας να σκάσεις;
- Δεν μπορείς να κοιμηθείς;

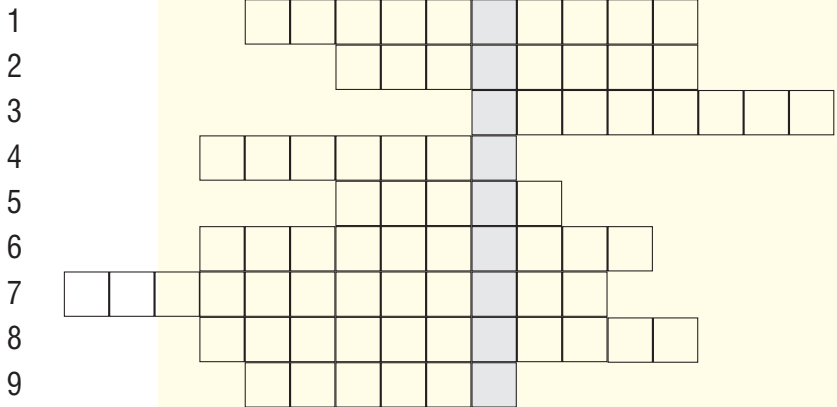
Αφού τώρα ξέρεις τι πρέπει να κάνεις για να μην έχεις άγχος, διάβασε το κείμενο που ακολουθεί (σελ. 105) και σκέψου τι θα συμβούλευες τον ήρωα της ιστορίας ώστε να μην έχει άγχος για τις εξετάσεις.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να βρεις τις λέξεις της ακροστιχίδας; Κάθετα σχηματίζεται μια λέξη που έχει σχέση με το κείμενο. Ποια είναι αυτή;

- 1. Προκαλώ συναισθηματική ταραχή, ταραζώ. ....
- 2. Δεν είναι αργός. Είναι .....
- 3. Μειώνω την ένταση. ....
- 4. Αισθάνομαι αγωνία, αναστάτωση. ....
- 5. Όταν το σώμα μου ταραζεται και κουνιέται απότομα και ελαφρά, τότε εγώ .....
- 6. Δεν παρακολουθεί τι συμβαίνει, δεν προσέχει. Είναι .....
- 7. Δεν έχει πετύχει το σκοπό του ή αυτό που επιθυμεί. Είναι .....
- 8. Όταν κανείς είναι νευρικός και κάνει συνεχώς απότομες κινήσεις, νιώθει .....
- 9. Δεν ταραζεται. Είναι .....

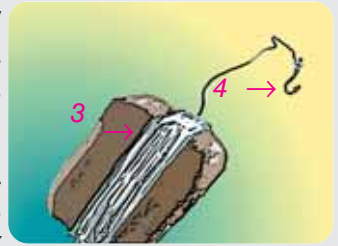
ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ ;

Σε κανένα μαθητή δεν αρέσουν οι εξετάσεις. Ούτε στο νεαρό Χανς, ο οποίος ζει σε ένα χωριό της Γερμανίας και στο κείμενο προσπαθεί να θυμηθεί ένα ρήμα στα αρχαία ελληνικά και δεν μπορεί.

«Και τώρα τι κάνουμε;» μονολογούσε από μέσα του ο Χανς, όταν είδε τα θέματα των αρχαίων Ελληνικών. Είχε διαβάσει τόσο πολύ, που είχε μαύρους κύκλους κάτω από τα μάτια του. Διάβασε το ελληνικό αλφάβητο, διάβασε Ξενοφώντα¹, μελέτησε μετάφραση, αποστήθισε² τα ρήματα που τελειώνουν σε -μι, έκανε πολλές ώρες επανάληψη, όμως και πάλι δεν μπορούσε να θυμηθεί τον αόριστο αυτού του ρήματος που του ζητούσαν.

Είχε ιδρώσει και ζαλιζόταν. Καθόταν σε ένα πράσινο τραπέζι και μπροστά του είχε τους τρεις εξεταστές με τα σοβαρά κουστούμια. Τι θα πουν οι γονείς του τώρα;

Αχ! Και τι δε θα 'δινε για να γυρνούσε πίσω στην πόλη του με το ποταμάκι και το ψάρεμα. Θα έπαιρνε τις πετονιές³ του και τα αγκίστρια⁴ του και θα πήγαινε κάτω από το πεύκο του να κοιμηθεί και να ψαρέψει. Μπορεί να έκανε και καμιά βουτιά στο δροσερό νερό. Θα έκλεβε και μερικά δαμάσκηνα από το περιβόλι του κυρίου Σάκμαν για να έχει να φάει. Θα άκουγε το κελάηδημα⁵ των σπίνων⁶ και θα έβλεπε τα κόκκινα σκιουράκια πάνω στις κορυφές των δέντρων.

1. ο Ξενοφώντας: αρχαίος Έλληνας συγγραφέας

2. αποστηθίζω: μαθαίνω κάτι απ' έξω

3. η πετονιά

4. το αγκίστρι

5. το κελάηδημα: το τραγούδι των πουλιών

6. ο σπίνος: είδος πουλιού που ζει στο δάσος

Θα περίμενε έτσι το μεγάλο ψάρι να τσιμπήσει. Ένας καλός ψαράς ξέρει πότε τραβάει την πετονιά το ψάρι.

«Λοιπόν, αν δεν ξέρεις το ρήμα, μπορείς να φύγεις» ακούστηκε η φωνή του ενός εξεταστή που τον ξανάφερε πίσω στην πραγματικότητα. «Μη στέκεσαι. Μήπως δεν αισθάνεσαι καλά;».

«-Όχι, κύριε. Μα να... Μόλις θυμήθηκα τον αόριστο» ψιθύρισε ο Χανς.

Γέλια ακούστηκαν από την τάξη. Ο Χανς ένωσε το κεφάλι του να καίγεται.

Έκανε στροφή και έφυγε τρέχοντας.

Το βράδυ ο πατέρας του τον μάλωσε.

«-Γιατί δεν έστυβες το κεφάλι σου⁷ να θυμηθείς; Σίγουρα εσύ φταις».

«-Εσύ δεν ξέρεις τι φοβερά που είναι τα αρχαία ελληνικά!» φώναξε ο Χανς και πήγε να φύγει.

7. **στύβω το κεφάλι μου:** προσπαθώ πολύ να θυμηθώ κάτι

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποιες λέξεις νομίζεις ότι περιγράφουν καλύτερα το πώς νιώθει ο Χανς την ώρα των εξετάσεων; Βάλε ένα ✓ και δικαιολόγησε την απάντησή σου με βάση το κείμενο.

Ο Χανς είναι...

- ...τρομαγμένος
- ...βλάκας
- ...κουρασμένος
- ...αφηρημένος
- ...ευχαριστημένος
- ...αγχωμένος

ΚΑΤ. 2. Γιατί ο Χανς δεν τα πήγε καλά στις εξετάσεις; Βάλε ένα ✓ στους λόγους που θεωρείς εσύ πιο πιθανούς.

Ο Χανς δεν τα πήγε καλά γιατί...

- ...δεν είχε διαβάσει αρκετά.
- ...κόλλησε το μυαλό του από το άγχος.
- ...δεν προσπάθησε αρκετά
- ...τα αρχαία ελληνικά είναι δύσκολα.
- ...τον ενοχλούσε ο διπλανός του.
- ...ήταν αφηρημένος.

Εσύ πώς τα πας με τις εξετάσεις; Τι αισθάνεσαι κάθε φορά που δίνεις εξετάσεις;

Αν εσύ έβαζες εξετάσεις στους καθηγητές σου, τι θα τους ρωτούσες;

ΛΕΞ. 1. Στην ελληνική γλώσσα υπάρχουν πολλές εκφράσεις με τη λέξη κεφάλι, όπως στο κείμενο στύβω το κεφάλι μου. Μπορείς να βρεις τι σημαίνουν οι εκφράσεις στις προτάσεις:

Δεν μπορείς να φανταστείς πόσα πράγματα ξέρει ο κύριος Δημητρίου.
Είναι πραγματικά μεγάλο κεφάλι:

- α. Έχει μεγάλο κεφάλι.
- β. Έχει πολλές γνώσεις.
- γ. Δεν ξέρει τίποτε.

Ποτέ δεν ακούς τις συμβουλές των άλλων. **Είσαι μεγάλος κεφάλας:**

- α. Έχεις μεγάλο κεφάλι.
- β. Δεν καταλαβαίνεις τίποτε.
- γ. Έχεις πολλά μαλλιά στο κεφάλι σου.

Γιατί συνέχεια **κάνεις του κεφαλιού σου**, χωρίς να ρωτάς τη γνώμη των άλλων;

- α. Κάνεις ό,τι θέλεις χωρίς να υπολογίζεις τους άλλους.
- β. Κάνεις ό,τι θέλουν οι άλλοι.
- γ. Φτιάχνεις κεφάλια.

Έκανε πολλές παράνομες πράξεις, ώσπου τελικά **έφαγε το κεφάλι του:**

- α. Πεινούσε τόσο, που έφαγε το κεφάλι του.
- β. Σκεφτόταν πολύ να βρει μια λύση.
- γ. Έκανε πράγματα που τον κατέστρεψαν.

Σπάω το κεφάλι μου όλη μέρα και πάλι δεν μπορώ να θυμηθώ το όνομα του ξενοδοχείου στο οποίο μείναμε πέρσι κατά τη διάρκεια των διακοπών:

- α. Σπάζω το κεφάλι μου σε κάποιο ατύχημα ή επειδή το θέλω ο ίδιος.
- β. Κάνω μεγάλη προσπάθεια να θυμηθώ κάτι.
- γ. Κάνω πράγματα που με καταστρέφουν.

Στη ζωή δεν πρέπει να **σκύβεις το κεφάλι**, αλλά να λες ελεύθερα τη γνώμη σου χωρίς να φοβάσαι κανέναν:

- α. Κουνάς το κεφάλι προς τα κάτω.
- β. Οι άλλοι κάνουν ό,τι θέλεις εσύ.
- γ. Κάνεις ό,τι θέλουν οι άλλοι.

Επιτέλους, η Μαρία **σήκωσε κεφάλι** και ζήτησε από τα αδέρφια της την παρουσία που δικαιούταν να πάρει:

- α. Επαναστάτησε, δεν υπάκουσε.
- β. Κούνησε το κεφάλι προς τα πάνω.
- γ. Φοβήθηκε να πει τη γνώμη της.

Γιωργάκη, μας μιλάς πολύ άσχημα τον τελευταίο καιρό. Βλέπω, **σηκώθηκαν τα πόδια να χτυπήσουν το κεφάλι:**

- α. Υπακούς στους μεγαλύτερους ή στους ανωτέρους σου.
- β. Χτυπάς το κεφάλι σου με τα πόδια σου.
- γ. Δεν υπακούς στους μεγαλύτερους ή στους ανωτέρους σου.

Βάλε ✓ στο σωστό.

Δύο χρήσιμες συμβουλές για τις εξετάσεις

1. Ποιο είναι το σωστό πρωινό πριν από τις εξετάσεις;

- Ντόνατς με σοκολάτα.
- Γιαούρτι ή τوست και φρούτα.
- Αυγά με μπέικον, τηγανίτες (με πολύ σιρόπι), λουκάνικα και πατάτες.
- Ένα αναψυκτικό ή καφές.

Λίγη βοήθεια

Οι ειδικοί λένε πως τα παιδιά που τρώνε υγιεινό πρωινό είναι οι καλύτεροι μαθητές. Ξεκίνησε τη μέρα σου με ένα πρωινό που θα σε χορτάσει αλλά δε θα σε βαρύνει. Να αποφεύγεις την πολλή ζάχαρη και τον καφέ που σου δίνουν ενέργεια για λίγο και μετά σε κάνουν να νιώθεις βαρύς και κουρασμένος. Ποτέ μην πας να γράφεις διαγώνισμα με άδειο στομάχι: Είναι δύσκολο να λειτουργήσει το μυαλό σου όταν πεινάς. Άσε που μπορεί να γουργουρίζει η κοιλιά σου την ώρα της εξέτασης. Άρα, ποια απάντηση είναι η σωστή;

.....

2. Αν άλλοι μαθητές τελειώσουν πριν από σένα:

- Νομίζεις ότι είναι πιο έξυπνοι από σένα.
- Δε δίνεις σημασία και συγκεντρώνεσαι σε αυτά που γράφεις.
- Βιάζεσαι να τελειώσεις.
- Τα παρατάς, κάνεις την κόλλα σου αεροπλανάκι και την πετάς από το παράθυρο.

Λίγη βοήθεια

Μην ανησυχείς, μη βιάζεσαι και μην τα παρατάς. Πιο γρήγορος δε σημαίνει πάντα και πιο έξυπνος. Δε θα πάρεις καλύτερο βαθμό έτσι και τελειώσεις πρώτος. Γι' αυτό γράψε με την ησυχία σου, εξαντλώνοντας όλο το χρόνο που έχεις στη διάθεσή σου. Άρα, ποια απάντηση είναι η σωστή;

.....

ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΣΤΑ ΓΕΡΑΜΑΤΑ

Ο Στρεψιάδης, ένας καλός οικογενειάρχης του 5ου αι π.Χ., επιθυμεί πολύ να σπουδάσει ο γιος του και να γίνει δικηγόρος. Επειδή όμως ο γιος αρνείται, αποφασίζει να πάει ο ίδιος στο πανεπιστήμιο.

2. **απερίσπαστος, -η, -ο:** δεν ενοχλείται σε ό,τι κάνει, είναι συγκεντρωμένος σε αυτό
3. **ο πάπυρος:** γραφική ύλη που δημιουργείται από ένα φυτό της Αιγύπτου

ΚΑΤ. 1. Οι εξετάσεις είναι δύσκολες όχι μόνο για τους μικρούς αλλά και για τους μεγάλους. Τι κάνει ο Στρεψιάδης για να τα πάει καλά στις εξετάσεις; Τα καταφέρνει τελικά; Γιατί;

Έχεις κάνει ποτέ σκονάκι σε εξετάσεις; Αν ναι, έπαθες το ίδιο με τον Στρεψιάδη ή τη γλιτώσες;

ΛΕΞ. 1. Τι σημαίνουν οι εκφράσεις που διάβασες στο κείμενο;

Θα την πατήσω

- Θα πατήσω μια κοπελιά.
- Θα μου συμβεί κάτι άσχημο.
- Θα ερωτευτώ μια κοπέλα.

Δίνω μάθημα

- Δίνω τις σημειώσεις μου από το μάθημα σε κάποιο συμμαθητή μου.
- Μελετώ πριν από τις εξετάσεις.
- Εξετάζομαι στο πανεπιστήμιο σε κάποιο μάθημα.

Με κόβει με τέσσερα

- Μου αφαιρεί (κόβει) τέσσερις βαθμούς από το γραπτό μου.
- Μου βάζει τέσσερα κι έτσι αποτυγχάνω.
- Μου χωρίζει (κόβει) το γραπτό μου σε τέσσερα μέρη.

Και τώρα τι κάνουμε;

ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ

Όλοι χαίρονται όταν έχουν γενέθλια. Όλοι; Εκτός βέβαια από αυτούς που δεν έχουν...

- Χάρι, ξύπνα τώρα αμέσως, φώναζε η θεία Πετούνια.

- Ξύπνα, να με βοηθήσεις στην κουζίνα. Σήμερα ο μικρός μου Ντάντλι έχει τα γενέθλιά του, το πουλάκι μου. Άντε, κουνήσου, λοιπόν...

Οχι! Τα γενέθλια του Ντάντλι, σκεφτόταν ο Χάρι, καθώς σηκωνόταν αργά από το κρεβάτι του. Βρήκε ένα ζευγάρι κάλτσες κάτω απ' το κρεβάτι και, αφού έδωξε μια αράχνη από πάνω τους, τις φόρεσε. Ντύθηκε και κατέβηκε στην κουζίνα. Το τραπέζι δε φαινόταν κάτω από τα πακέτα με τα δώρα για τον Ντάντλι. Ήταν φανερό πως ο Ντάντλι και το καινούριο κομπιούτερ που ήθελε είχε πάρει και τη δεύτερη τηλεόραση και το σπορ ποδήλατο. Τώρα για ποιο λόγο ήθελε ο Ντάντλι σπορ ποδήλατο, ήταν μυστήριο για τον Χάρι, γιατί ο Ντάντλι ήταν παχύς και δεν του άρεσε καθόλου η γυμναστική. Εκτός φυσικά από τη γυμναστική τού να δέρνει κάποιον. Γιατί απ' όλους ο Ντάντλι προτιμούσε να δέρνει τον Χάρι, που ήταν ξάδερφός του.

- Χα, χα, μόνο που συνέχεια του ξεφεύγω γέλασε ο Χάρι.

Ο Χάρι τηγάνιζε τ' αυγά για πρωινό, όταν ο Ντάντλι μπήκε στην κουζίνα. Έμοιαζε πολύ με τον πατέρα του. Είχε ίδιο φαρδύ και ροζ πρόσωπο, σχεδόν καθόλου λαιμό, μικρά γαλάζια μάτια και πυκνά ίσια ξανθά μαλλιά. Η μαμά του, η θεία Πετούνια, έλεγε συχνά πως ο Ντάντλι έμοιαζε με μικρό άγγελο. Ο Χάρι όμως σκεφτόταν πως ο Ντάντλι έμοιαζε με γουρούνι που φοράει ξανθιά περούκα¹. Ο Χάρι έβαζε τα αυγά με το μπέικον στα πιάτα και στο μεταξύ ο Ντάντλι μετρούσε τα δώρα του.

- Τριάντα έξι είπε κοιτάζοντας τους γονείς του. Δύο λιγότερα από πέρσι.

- Μα χρυσό μου, είπε η θεία Πετούνια, δε μέτρησες το δώρο της θείας Μαρτζ που είναι κάτω απ' αυτό το μεγάλο δώρο απ' τη μαμά και τον μπαμπά.

- Καλά, τριάντα εφτά.

Ο Χάρι κατάπινε γρήγορα τα αυγά, γιατί φοβόταν μήπως ο Ντάντλι θυμώσει και αναποδογυρίσει το τραπέζι.

- Και θα σου πάρουμε άλλα δύο δώρα όταν βγούμε αργότερα για ψώνια. Πώς σου φαίνεται αυτό χρυσό μου; είπε βιαστικά η θεία Πετούνια.

1. η περούκα: τα ψεύτικα μαλλιά

Ο Ντάντλι σκέφτηκε για μια στιγμή και μετά είπε αργά.

- Τότε θα έχω τριάντα, τριάντα...

- Τριάντα εννιά, άγγελέ μου, συμπλήρωσε η θεία Πετούνια.

- Εντάξει τότε, είπε ο μικρός και άρχισε ν' ανοίγει το πρώτο δώρο.

Ο θεός Βέρνον χαμογέλασε.

- Ο μικρός μου δε θέλει να χάσει καμιά ευκαιρία. Σαν τον μπαμπά του. Μπράβο Ντάντλι μου, είπε και ανακάτεψε τα μαλλιά του γιου του.

Εκείνη τη στιγμή χτύπησε το τηλέφωνο. Το σήκωσε η θεία Πετούνια και σταμάτησε να χαμογελάει.

- Άσχημα νέα, είπε στον άνδρα της. Η κυρία Φιγκς που θα κρατούσε το Χάρι έσπασε το πόδι της. Τώρα θα πρέπει να τον πάρουμε μαζί μας στη βόλτα.

- Όχι, όχι μου χαλάει την παρέα, έκλαιγε ψεύτικα ο Ντάντλι.

- Μπορείτε να μ' αφήσετε εδώ, φώναξε ο Χάρι, ελπίζοντας ότι θα έπαιζε με το καινούριο κομπιούτερ.

- Τι λες! Και να γυρίσω και να βρω το σπίτι άνω κάτω; Όχι.

- Θα έρθεις μαζί μας, είπε ο θεός Βέρνον, αλλά, αν κάνεις και την παραμικρή αταξία, θα κοιμάσαι στην αποθήκη μέχρι τα Χριστούγεννα.

- Δε θα κάνω τίποτα, αλήθεια, μουρμούρισε ο Χάρι κι ας μην τον πίστευαν.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Βάλε ✓ στο σωστό.

Από το κείμενο καταλαβαίνεις ότι...

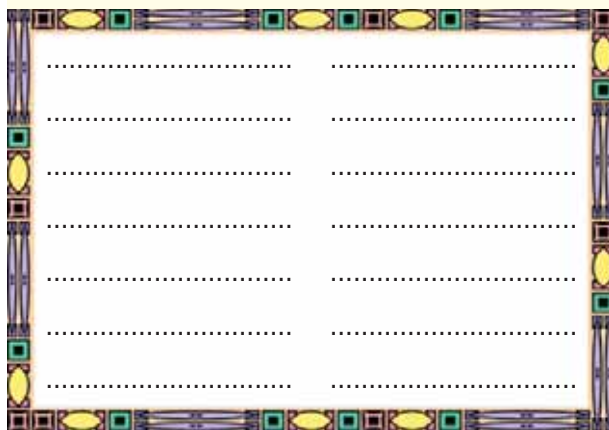
- ...ο Χάρι συμπαθούσε τον Ντάντλι.
- ...και τα δύο ξαδέρφια συμπαθούσαν ο ένας τον άλλον.
- ...και τα δύο ξαδέρφια αντιπαθούσαν ο ένας τον άλλον.
- ...ο Ντάντλι συμπαθούσε το Χάρι.

Γιατί νομίζεις ο Ντάντλι φερόταν με αυτό τον τρόπο στο Χάρι;

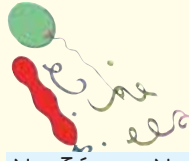
Γιορτάζετε τα γενέθλια στη χώρα σου; Αν ναι, τι κάνεις γι' αυτή τη γιορτή;
Τι τραγούδι λέτε για τα γενέθλια κάποιου;

Τι δώρα θα ήθελες να σου φέρουν οι φίλοι και οι συγγενείς για τα γενέθλιά σου και γιατί;

Γράψε στην κάρτα τις ευχές που χρησιμοποιείς για τα γενέθλια στη γλώσσα σου:

A decorative rectangular frame with a colorful border (yellow, green, and purple) containing a grid of dotted lines for writing. The grid is composed of 6 rows and 2 columns of dotted lines.

Να ζήσεις Ντάντλι και χρόνια πολλά
μεγάλος να γίνεις με άσπρα μαλλιά.

Παντού να σκορπίζεις της νιότης το φως
και όλοι να λένε να ένας σοφός.

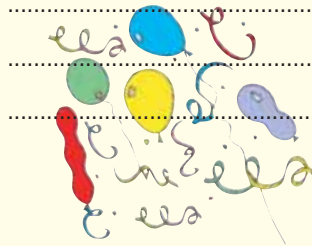

Γράψε το τραγούδι που λέτε στη
χώρα σου για τα γενέθλια.

.....

.....

.....

Οχ!! κάπκα!!

Ηλίαση είναι δυνατό να πάθει κανείς, αν μείνει πολλές ώρες στον ήλιο και ειδικά αν αυτό συνδυαστεί με κούραση, πολυφαγία και στενά ρούχα. Τα συμπτώματα είναι ζάλη, πυρετός, πονοκέφαλος, έντονα κόκκινο πρόσωπο, απώλεια αισθήσεων¹. Αν κάποιος δικός μας πάθει ηλίαση, θα πρέπει να τον τοποθετήσουμε σε μια μισοκαθιστή θέση, να του βγάλουμε τα ρούχα και να του βάζουμε δροσερές κομπρέσες στο μέτωπο, στον αυχένα, στις μασχάλες και πίσω από τα γόνατα. Και φυσικά να του δίνουμε άφθονο νερό.

Μαμά μου, θα με φάει η σφήγγα!!

Τα τσιμπήματα εντόμων, εκτός από τον αρχικό πόνο και ένα πρήξιμο που μπορεί να προκαλέσουν, δεν είναι επικίνδυνα. Μόνο αν κάποιος είναι αλλεργικός, μπορεί να πάθει αναφυλακτικό σοκ². Σε κάθε άλλη περίπτωση προσπαθούμε να αφαιρέσουμε το κεντρί με ένα τσιμπιδάκι από το δέρμα. Στη συνέχεια τοποθετούμε έναν κρύο επίδεσμο ή αλείφουμε το σημείο με αντιισταμινική αλοιφή³, για να ανακουφίσουμε τον πόνο. Αν ο πόνος και το πρήξιμο δεν περάσουν ύστερα από μια δυο μέρες, καλό θα είναι να συμβουλευτούμε για-

- 1. η απώλεια των αισθήσεων: η λιποθυμία, όταν χάνω τις αισθήσεις μου
- 2. το αναφυλακτικό σοκ: το παθαίνω όταν αντιδρώ έντονα σε μια ουσία
- 3. η αντιισταμινική αλοιφή: αλοιφή για την αλλεργία

Πρόσεχε το φίδι!

Στην Ελλάδα το μοναδικό δηλητηριώδες φίδι είναι η οχιά⁴, το δάγκωμα της οποίας όμως είναι σπάνια θανατηφόρο⁵. Ενώ λοιπόν το δάγκωμα ενός φιδιού συνήθως δεν αποτελεί σοβαρό κίνδυνο, το σοκ που παθαίνει το άτομο μπορεί να του προκαλέσει μεγάλο φόβο. Γι' αυτό, σε περίπτωση που μας δαγκώσει φίδι, θα πρέπει πρώτα απ' όλα να διατηρήσουμε την ψυχραιμία μας, να μείνουμε ακίνητοι και να ηρεμήσουμε. Είναι σημαντικό να μην κινούμαστε, γιατί έτσι το δηλητήριο δεν εξαπλώνεται στο σώμα μας. Στη συνέχεια θα πρέπει να καθαρίσουμε την πληγή με νερό και σαπούνι. Αν μας έχει δαγκώσει στο χέρι ή το πόδι, θα πρέπει να το δέσουμε 5-10 εκατοστά πιο πάνω από την πληγή, γιατί έτσι καθυστερεί η κυκλοφορία του δηλητηρίου. Τέλος, το καλύτερο που έχουμε να κάνουμε είναι να καλέσουμε βοήθεια το συντομότερο δυνατό.

4. η οχιά: επικίνδυνο φίδι

5. θανατηφόρος, -α, -ο: προκαλεί το θάνατο

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Αν θέλεις να προσφέρεις σε κάποιον τις πρώτες βοήθειες, πρέπει να καταλάβεις πρώτα ποιο είναι το πρόβλημα. Μπορείς να ξεχωρίσεις ποια από τα παρακάτω συμπτώματα δείχνουν ηλίαση και ποια τσιμπήματα εντόμων;

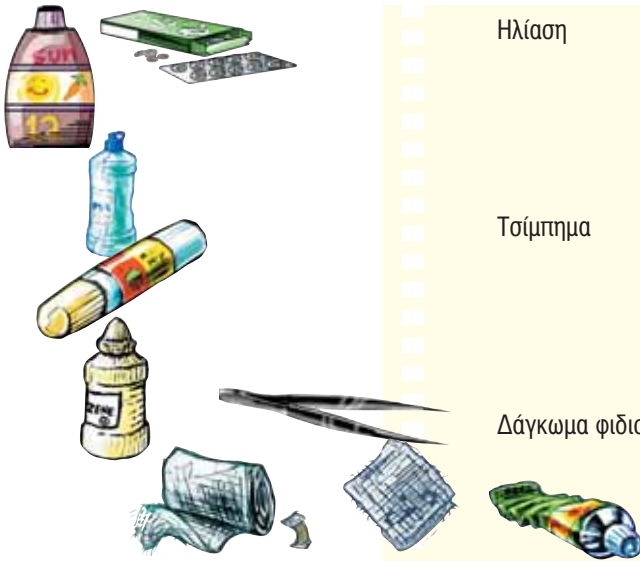
- πόνος
- πρήξιμο
- αναφυλακτικό σοκ
- ζαλάδα
- πυρετός
- πονοκέφαλος
- έντονα κόκκινο πρόσωπο
- απώλεια αισθήσεων

Ηλίαση

Τσιμπήματα εντόμων

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

ΚΑΤ. 2. Πριν ξεκινήσεις για την κατασκήνωση, η μητέρα σου σου έφτιαξε μια λίστα με τα πράγματα που χρειάζεσαι για τις πρώτες βοήθειες. Ξέρεις, όμως, πότε πρέπει να χρησιμοποιήσεις το καθένα; Για να είσαι σίγουρος, ένωσε με μια γραμμή κάθε πράγμα που θα πάρεις μαζί σου για το πρόβλημα που θέλεις να αντιμετωπίσεις.

Ηλίαση

αντηλιακή κρέμα

επίδεσμος

γάζες

οινόπνευμα

Τσίμπημα

τσιμπιδάκι

ασπιρίνη

αντιισταμινική αλοιφή

στικ αμμωνίας

Δάγκωμα φιδιού

οξυζενέ

Έχεις χρειαστεί ποτέ πρώτες βοήθειες; Τι σου συνέβη;

Οι γιαγιάδες στην Ελλάδα βάζανε γιαούρτι όταν καιγόταν κάποιος από τον ήλιο. Μήπως ξέρεις και κάποια άλλη θεραπεία που έχεις ακούσει από φίλους ή την οικογένειά σου;

Εσύ το καλοκαίρι θέλεις να είσαι μαυρισμένος ή τσουρουφλισμένος; Διάβασε μερικές δροσερές καλοκαιρινές συμβουλές για να μην καείς!

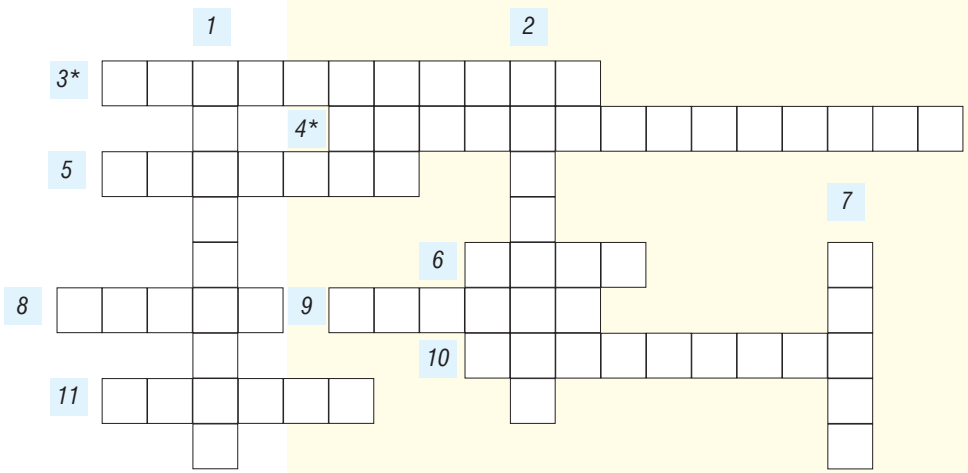
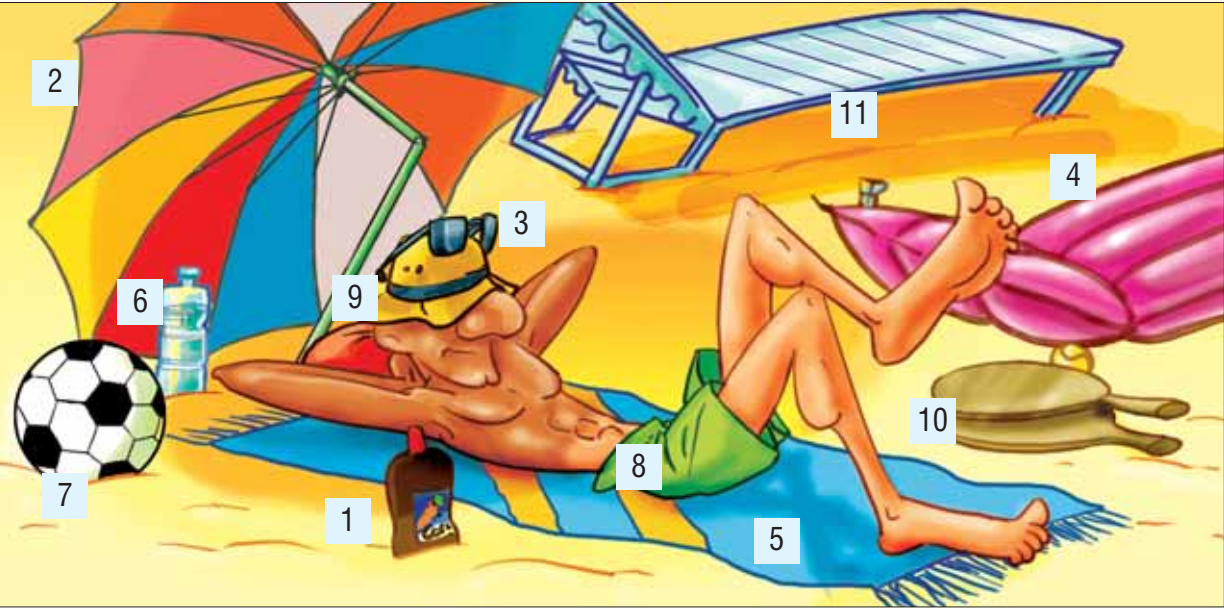

Ο δωδεκάλογος της Αντηλιακής Προστασίας:

1. Μην κάνεις ηλιοθεραπεία περισσότερο από ένα τέταρτο της ώρας τις πρώτες μέρες των διακοπών σου.
2. Χρησιμοποίησε το κατάλληλο αντηλιακό, ανάλογα με τον τύπο του δέρματός σου.
3. Τρώγε ελαφριά. Προτίμησε τα φρούτα και τα λαχανικά.
4. Μην βγαίνεις έξω χωρίς καπέλο. Είναι ο καλύτερος τρόπος για ν' αποφύγεις να σε χτυπήσει ο ήλιος στο κεφάλι!
5. Πίνε πολύ νερό όχι θαλασσινό, φυσικά. Έτσι, θ' αποφύγεις τον κίνδυνο της αφυδάτωσης.
6. Μην κάθεσαι στον ήλιο τις ώρες που είναι αυξημένη η επικίνδυνη ακτινοβολία, δηλαδή από τις 11 το πρωί έως τις 4 το απόγευμα.
7. Βάλε αντηλιακό τουλάχιστον μισή ώρα πριν βγεις στον ήλιο.
8. Μην ξεχνάς να βάζεις ξανά και ξανά αντηλιακό, κυρίως μετά τις βουτιές στη θάλασσα ή αν ιδρώσεις.
9. Φόρα πάντα γυαλιά ηλίου. Έχουν διπλή αποστολή! Να προστατεύουν τα μάτια σου από τον ήλιο και να κάνουν «ασόρατο» το βλέμμα σου. Με λίγα λόγια, μπορείς να κοιτάξεις όποιον θέλεις χωρίς να σε πάρει χαμπάρι, ή ακόμα και να πάρεις έναν υπνάκο!
10. Ντύσου με ελαφριά ρούχα από δροσερά υφάσματα, που να καλύπτουν όσο μεγαλύτερο μέρος του σώματός σου γίνεται.
11. Απόφυγε την πολύωρη ηλιοθεραπεία.
12. Να ακολουθείς πάντα τους παραπάνω κανόνες, γιατί το να γίνεις κόκκινος σαν αστακός δεν είναι και πολύ της μόδας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Πάμε για μπάνιο; Συμπλήρωσε το εικονόλεξο.

- ΑΝΣΗ
- ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ
- 3. ΓΥΑΝΙΑ ΘΑΛΑΣΣΗΣ
- 4. ΣΤΡΩΜΑ ΘΑΛΑΣΣΗΣ
- 5. ΠΕΤΣΕΤΑ
- 6. ΝΕΡΟ
- 8. ΜΑΓΙΟ
- 9. ΚΑΠΕΛΟ
- 10. ΕΛΠΙΔΟΣΤΡΑ
- 11. ΠΑΚΕΤΑ
- ΚΑΘΕΤΑ
- 1. ΑΝΤΗΛΙΑΚΟ
- 2. ΟΜΠΡΕΛΑ
- 7. ΜΠΑΝΑ

*2 λέξεις

Μίδας – Τώρα ύπνο και αύριο θα οργανωθώ. Δεν μπορεί, θα υπάρχει κάποιος τρόπος να απολαύσω αυτό το θείο δώρο, χωρίς να ταλαιπωρούμαι. Και πού θα ψάξω να βρω αυτό τον τρόπο, αν όχι στον ύπνο μου; Το κρεβάτι έχει αποδειχτεί ο καλύτερος σύμβουλος. Αν έχεις ανάγκη από μία συμβουλή, ζήτα την απ' το μαξιλάρι ή απ' το στρώμα σου. Το ίδιο κάνει. Κοιμήσου πάνω του και το πρωί θα ξυπνήσεις γεμάτος ιδέες. Τόσο μάλιστα γεμάτος, που θα σου βγαίνουν και από τη μύτη, όταν θα τη φυσάς. Α, μια και είπα μύτη: Άραγε μπορώ να τη φυσήξω;

Βασίλισσα – Μην κάνεις τέτοιες σκέψεις. Ντίνο, δεν έχεις συνάχι.

Μίδας – Ευτυχώς. Κρεβατάκι μου, πιστέ μου φίλε, σου 'ρχομαι. Εσύ δε θα με προδώσεις. Θα μου χαρίσεις τη γαλήνη που έχω τόση ανάγκη.
(Κάθεται στο κρεβάτι και κουνιέται πάνω κάτω).
Για δες το τι μαλακούλι που είναι.

Βασίλισσα Και μόλις φτιάξαμε και τα καινούρια στρώματα. Εσύ να τα βλέπεις, που μουρμούριζες για τα έξοδα. Από δω και πέρα όμως κανένα έξοδο δε θα σε κάνει πια να μουρμουρίζεις. Ελπίζω. Α, μια και το 'φερε η κουβέντα για τα έξοδα. Είδα ένα ωραίο σερβίτσιο πιάτων χθες στην αγορά. Δεν το αγόρασα, για να μην αρχίσεις πάλι τις φωνές. Αλλά τώρα, έτσι, Ντίνο. Τώρα μπορώ να το αγοράσω, ε;

Μίδας – Τι μαλακούλι Τι μαλακούλι τι... (Ακουμπάει τα χέρια του στο κρεβάτι για να κουνηθεί καλύτερα). Ω θεοί!

Βασίλισσα – Τι έγινε, Ντίνο, θησαυρέ μου¹;

Μίδας – «Τι έγινε, Ντίνο, θησαυρέ μου;». Στραβομάρα έχεις²; Πιάσε να δεις! Κι όλα έτσι ξαφνικά, σαν μια σφυριά πάνω στα χέρια, σαν μια κλοτσιά στο...

1. **θησαυρέ μου:** εσύ που έχεις μεγάλη αξία/σημασία στη ζωή μου
2. **στραβομάρα έχεις::** δε βλέπεις καθόλου;

Βασίλισσα – Εκπληκτικό! Έγιναν όλα χρυσά: το στρώμα, η κουβέρτα, τα σεντόνια.

Μίδας – Και πώς θα κοιμηθώ εγώ τώρα; Αυτό έγινε πιο σκληρό και από το πάτωμα.

Βασίλισσα – Έλα, μην απελπίζεσαι. Όλα διορθώνονται. Η βασιλισσούλα σου θα τα τακτοποιήσει όλα. Να, τώρα θα σου φέρω ένα άλλο στρωματάκι. *(Χτυπάει τα χέρια)*. Μη μου στενοχωριέσαι για τίποτα. *(Στην καμαριέρα³)*. Φέρτε γρήγορα ένα στρώμα, κουβέρτες και σεντόνια και φωνάξτε και δύο δυνατούς υπηρέτες.

Μίδας – Πρέπει να είμαι πιο προσεκτικός.

Βασίλισσα – Ε, όχι και να το παρακάνεις. Άμα σου 'ρχεται να κάνεις κανένα θαυματάκι για να ξεσκάσεις, να το κάνεις. *(Έρχονται οι υπηρέτες και υπηρέτριες)*. Σηκώστε το στρώμα απ' το κρεβάτι. *(Οι υπηρέτριες με πολύ κόπο σηκώνουν το χρυσό στρώμα)*.

Μίδας – Πιο γρήγορα, τεμπελόσκυλα! Θέλετε να με κρατήσετε άπνο όλη τη νύχτα; *(Ξαπλώνει)*. Άντε μπράβο, επιτέλους έτσι. *(Χτυπάει το μαξιλάρι κάτω απ' το κεφάλι του για να το φουσκώσει)*. Α! Το κεφάλι μου! Αϊ, μανούλα μου. Το κεφάλι μου.

Βασίλισσα – Μα γιατί έπιασες το μαξιλάρι σου; Σαν μωρό κάνεις. Δεν το 'χεις καταλάβει ακόμα πως ό,τι πιάνεις γίνεται χρυσό; Φέρτε ένα άλλο μαξιλάρι. Κι εσύ, Ντίνο, σε παρακαλώ, μακριά τα χέρια σου από οτιδήποτε, έτσι;

3. η καμαριέρα: αυτή που καθαρίζει και τακτοποιεί τις κρεβατοκάμαρες σπιτιών ή ξενοδοχείων

- Μίδα* – Προσπαθούσα να φουσκώσω το μαξιλάρι μου. Μα, τέλος πάντων⁴, τι θες να κάνω; Δεν μπορώ να κόβω τα χέρια μου κάθε φορά που θα πηγαίνω για ύπνο! Τα χέρια δεν είναι μασέλα⁵ που τη βάζεις και τη βγάζεις ό,τι ώρα θες!
- Βασίλισσα* – Περίμενε, μου 'ρθε μια ιδέα. Θα δεις που η βασιλισσούλα σου όλα τα σκέφτεται. (Χτυπάει τα χέρια και έρχονται οι καμαριέρες).
- Μίδα* – Να δούμε, να δούμε αν είσαι ικανή να κάνεις κι εσύ κάτι.
- Βασίλισσα* – Ελάτε και ανοίξτε καλά τ' αυτιά σας. Ο μεγαλειότατος⁶ θέλει να κοιμηθεί. Εσύ από δω και εσύ από κει, θα του κρατάτε τα χέρια και αλίμονό σας αν κάποιο χέρι ακουμπήσει κάπου. Καταλάβατε;
- Μίδα* – Όχι έτσι, ανόητη. Πιο κάτω Όχι! Άμα σφίγγεις το μπράτσο μου, πώς θα κουνήσω το υπόλοιπο χέρι; Εδώ, εδώ μωρέ, εδώ: μεταξύ του αγκώνα και του καρπού! Ε, άντε να μη σου πω.
- Βασίλισσα* – Είσαι εντάξει τώρα, θησαυρέ μου;
- Μίδα* – Κι άμα θέλω να γυρίσω στο πλάι; Κι άμα θέλω να πέσω μπρούμυτα; Το ξέρεις πως όταν κοιμηθώ ανάσκελα, μου 'ρχονται εφιάλτες.
- Βασίλισσα* – Κάνε μου τη χάρη, αγάπη μου, κάν' το για τη βασιλισσούλα σου.

- 4. τέλος πάντων: επιτέλους
5. η μασέλα
6. ο μεγαλειότατος: ο βασιλιάς ή ο αυτοκράτορας

Μίδας – Ωραία τα λες εσύ, επειδή μπορείς να κοιμηθείς όπως θέλεις. Κοιτάξτε, μωρέ, κοιτάξτε εδώ μαρτύριο! Αν μπορούσαν να δουν τον ιδρώτα που χύνω για χατίρι τους. Τώρα όλοι κοιμούνται μακαρίως⁷. Τεντώνονται, στριφογυρνάνε, ξύνονται, χώνουν το κεφάλι τους στο μαξιλάρι, κι εγώ ούτε τη μύτη μου δεν μπορώ να ξύσω.

Βασίλισσα – Πού σε τρώει, Ντίνο;

Μίδας – Πουθενά! Έτσι το 'πα, για παράδειγμα. Και φαντάσου να με πιάσει φαγούρα στ' αλήθεια. Τι θα κάνω;

Βασίλισσα – Δεν έχεις παρά να μου το πεις.

Μίδας – Μα για να σ' το πω, θα πρέπει να ξυπνήσω! Ενώ, το ωραίο είναι να ξύνεσαι καθώς κοιμάσαι.

Βασίλισσα – Το ξέρω, αγάπη μου, το ξέρω. Τα γούστα σου εσένα είναι τόσο λεπτά. Κάνε υπομονή γι' απόψε. Κάν' το για μένα, για το λαό σου.

Μίδας – Ο λαός, ο λαός.

Βασίλισσα:

– Νανάκια τ' αγγελούδι μου,
γλυκά με το τραγούδι μου.
Τον παίρνει ο ύπνος απαλά,
τίποτα δε θυμάται,
λάθη δεν κάνει ο βασιλιάς,
μονάχα όταν κοιμάται.
Νανάκια του, νανάκια του
χρυσά σαν τα χεράκια του.

Ο Μίδας αποκοιμάται.

7. μακαρίως/μακάρια: ευτυχισμένα

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Πώς αντιδρά ο Μίδας στο πρόβλημα του; Βάλε ✓ στο Σωστό ή στο Λάθος.

Ο Κροίσος...
...κάνει πλάκα.
...γκρινιάζει.
...είναι ψύχραιμος.
...έχει νεύρα.
...αδιαφορεί.
...είναι αισιόδοξος.

Σ	Λ
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

ΚΑΤ. 2. Η βασίλισσα βρίσκει τελικά τη λύση στο πρόβλημα του Μίδα. Βάλε ✓ στη σωστή εικόνα.

ΚΑΤ. 3. Η στάση αυτή δεν είναι πολύ βολική. Γιατί; Τι λέει ο Μίδας;

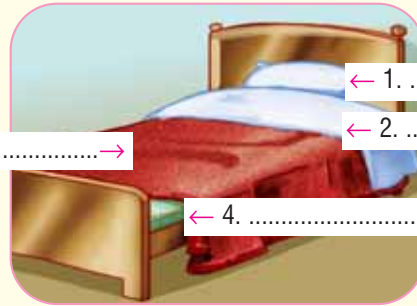
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ποια είναι η αγαπημένη σου στάση όταν κοιμάσαι στο κρεβάτι; Μπρούμυτα, ανάσκελα, στο πλάι; Σ' αρέσει να βάζεις το κεφάλι σου κάτω από το μαξιλάρι;

Τι συνηθίζεις να κάνεις στον ύπνο σου; Να ξύνεις το κεφάλι σου; Να μιλάς μόνος/μόνη σου; Να ροχαλίζεις; Τι άλλο κάνεις;

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να γράψεις δίπλα σε κάθε αριθμό τι δείχνει η κάθε εικόνα;

3. ....→

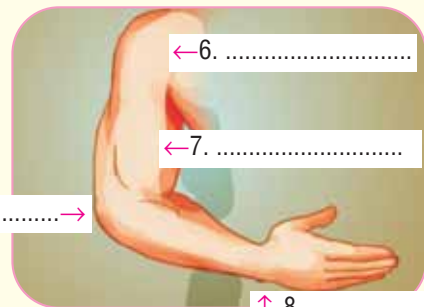

← 1. ....

← 2. ....

← 4. ....

5. ....→

← 6. ....

← 7. ....

↑ 8. ....

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 2. σπίτι - σπιτάκι, μάνα - μανούλα: Βάζοντας τις καταλήξεις - άκι, -ούλα στις λέξεις σπίτι, μάνα δείχνουμε τρυφερότητα, αγάπη αλλά και το γεγονός ότι η έννοια έχει μικρές διαστάσεις. Μπορείς να κάνεις το ίδιο και με τις παρακάτω λέξεις; Χρησιμοποίησε τις καταλήξεις: -άκι, -ούδι, -ούλα, -ούλης:

- παιδί -.....
- χέρι -.....
- στρώμα -.....
- άγγελος -.....
- βασίλισσα -.....
- βάρκα -.....
- αδερφή -.....
- Θεός -.....

ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΜΝΗΣΤΗΡΕΣ

Τα πρόσωπα του έργου ζουν σε μια πόλη όπου οι άνθρωποι έχουν γίνει ρομπότ.

Ρομποτσάιφ: Ο άρχοντας των ρομπότ

Ρομπογλύφ: Ο υπασπιστής του Ρομποτσάιφ

Ρομποσπιούν: Ο αρχηγός των μουσικών υπηρεσιών

Φλόπυ: Η πρώτη κόρη του Ρομποτσάιφ

Κομπρεσερίτα: Η δεύτερη κόρη του Ρομποτσάιφ

Φανούρης: Α' μηχανικός στο διανυκτερεύον συνεργείο
επισκευής ρομπότ

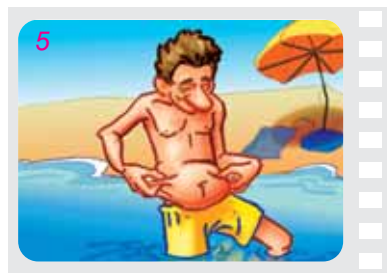
Πασχάλης: Β' μηχανικός στο διανυκτερεύον συνεργείο
επισκευής ρομπότ

- Ρομποσίφ – Ρομπογλύφ, φώναξε τις κορούλες μου!
- Ρομπογλύφ – Να περάσουν η Φλόπυ και η Κομπρεσερίτα!
- Φλόπυ – Καλημέρα, μπαμπά!
- Κομπρεσερίτα – Καλημέρα, μπαμπακούλη!
- Ρομποσίφ – Καλημέρα, κορούλες μου!
- Φλόπυ – Τι μας θέλεις;
- Ρομποσίφ – Να συζητήσουμε το μέλλον σας. Φαντάζομαι ότι θα πρέπει να έχετε αντιληφθεί πως φτάσατε πια σε ηλικία γάμου.
- Φλόπυ – Εμείς το έχουμε αντιληφθεί εδώ και αρκετό καιρό. Εσύ άργησες να το αντιληφθείς.
- Ρομποσίφ – Γι' αυτό, λοιπόν κάλεσα δώδεκα εκλεκτά ρομπότ για να διαλέξετε σύζυγο.
- Φλόπυ – Μα...
- Κομπρεσερίτα
- Ρομποσίφ – Να λείπουν τα «μα» και τα «μου»! Ρομπογλύφ! Να περάσει ο πρώτος υποψήφιος!
- Ρομπογλύφ – Ο πρώτος υποψήφιος δεν μπορεί να περάσει!
- Ρομποσίφ – Γιατί δεν μπορεί να περάσει ο πρώτος υποψήφιος;
- Ρομπογλύφ – Δεν μπορεί να περάσει επειδή βραχυκυκλώθηκε¹.
- Ρομποσίφ – Καλά. Ας περάσει ο δεύτερος υποψήφιος.
- Ρομπογλύφ – Ο δεύτερος υποψήφιος δεν μπορεί να περάσει!
- Ρομποσίφ – Γιατί δεν μπορεί να περάσει ο δεύτερος υποψήφιος;
- Ρομπογλύφ – Επειδή βραχυκυκλώθηκε.
- Ρομποσίφ – Καλά. Ας περάσει ο τρίτος ή ο τέταρτος! Τελοσπάτων κάποιος που να μην έχει βραχυκυκλωθεί!
- Ρομπογλύφ – Όλοι έχουν βραχυκυκλωθεί!
- Ρομποσίφ – Και οι δώδεκα;
- Ρομπογλύφ – Και οι δώδεκα!

1. **βραχυκυκλώνω:** καταστρέφομαι από διαφορές στην τάση του ηλεκτρικού ρεύματος

- Ρομποτοσίφ* – Πώς, στην οργή, βραχυκυκλώθηκαν δώδεκα ολόκληροι υποψήφιοι;
- Φλόπυ* – Χι, χι, χι, χι!
- Κομπρεσερίτα* – Χι, χι, χι, χι!
- Ρομποτοσίφ* – Εσείς γιατί κρυφογελάτε;
- Φλόπυ* – Εμείς τους βραχυκυκλώσαμε.
- Κομπρεσερίτα* – Συνδέσαμε τα μεταλλικά καθίσματα στην αίθουσα αναμονής με το καλώδιο του ηλεκτρικού!
- Ρομποτοσίφ* – Δηλαδή, τους σαμποτάρατε²;
- Φλόπυ* – Μάλιστα.
- Ρομποτοσίφ* – Γιατί;
- Φλόπυ* – Επειδή δε θέλουμε να παντρευτούμε ρομπότ.
- Ρομποτοσίφ* – Δε θέλετε να παντρευτείτε ρομπότ; Είπατε ότι δε θέλετε να παντρευτείτε ρομπότ;
- Κομπρεσερίτα* – Αυτό είπαμε!
- Ρομπογλύφ* – Τι θέλετε να παντρευτείτε τότε; Μίξερ;
- Φλόπυ* – Άνθρωπο!
- Κομπρεσερίτα* – Άνθρωπο; Μουρλαθήκατε³, κόρες μου; Σας έστριψε καμιά βίδα⁴; Οι άνθρωποι είναι χαλαροί, πλαδαροί⁵, εύθραυστοι⁶. Κλαίνε, λιποθυμάνε, ονειροπολούν, φαλακραίνουν. Λογικευτείτε, κόρες μου! Λογικευτείτε! Παντρέψου, Φλόπυ, καμάρι μου, ένα γεροδεμένο ρομπότ με ατσάλινα μπράτσα και μεταλλική φωνή, να το προγραμματίσω εγώ να σου ικανοποιεί όλες σου τις επιθυμίες.

2. **σαμποτάρω:** εμποδίζω, καταστρέφω επίτηδες

3. **μουρλαίνομαι:** τρελαίνομαι

4. **σου έστριψε καμιά βίδα::** τρελάθηκες;

5. **πλαδαρός, -ή, -ό:** παχουλός και χαλαρός, -ή, -ό

6. **εύθραυστος, -η, -ο:** σπάει εύκολα

- Φλόπυ* – Δε θέλω.
Ρομποτσιόφ – Κι εσύ, Κομπρεσερίτα! Μόνο ένα ρομπότ, επαναλαμβάνω, μόνο ένα ρομπότ θα σε κάνει ευτυχισμένη. Η μνήμη του θα είναι εκατό φορές πιο ισχυρή από την ανθρώπινη μνήμη. Ποτέ δε θα ξεχνάει την επέτειο του γάμου σας!
- Ρομπογλύφ* – Σωστά! Αυτό πού το βάζεις;
Ρομποτσιόφ – Άλλωστε, οι άνθρωποι είναι ανάξιοι, ανίκανοι! Γι' αυτό πήραμε την εξουσία εμείς τα ρομπότ. Για να βάλουμε λίγη τάξη σ' αυτό τον κόσμο. Τέρμα οι εξοχές, τα λουλουδάκια και οι σαχλαμάρες. Τα κάναμε όλα σίδηρο και τσιμέντο και ησυχάσαμε.
- Φλόπυ* – Εμείς πώς γίναμε ρομπότ, μπαμπά;
Ρομποτσιόφ – Οι έξυπνοι, οι ικανοί, οι προοδευτικοί άνθρωποι εξελίσσονται σε ρομπότ! Μόνο οι βλάκες, οι συντηρητικοί, αυτοί παραμένουν άνθρωποι. Όπως και να 'χει το πράγμα, αποκλείεται να παντρευτείτε άνθρωπο. Ρομπότ θα παντρευτείτε και θα πείτε και ένα τραγούδι!
- Φλόπυ* – Ποτέ!
Κομπρεσερίτα – Ποτέ!
Ρομποτσιόφ – Μα τι σας έπιασε και θέλετε σώνει και καλά⁷ να παντρευτείτε άνθρωπο;
- Κομπρεσερίτα* – Να, χτες το βράδυ το ταχυφόρο μας έπαθε βλάβη.
Ρομποτσιόφ – Ε, και;
Φλόπυ – Το πήγαμε σ' ένα διανυκτερεύον συνεργείο για ρομπότ για να το επιδιορθώσουμε.
- Ρομποτσιόφ* – Τι σχέση έχει αυτό;
Κομπρεσερίτα – Ε, λοιπόν εκεί γνωρίσαμε το Φανούρη!
Φλόπυ – Και τον Πασχάλη!

7. σώνει και καλά: με το ζόρι, με κάθε τρόπο, με μεγάλη πίεση

Ρομποσίφ – Άνθρωποι είναι αυτοί;
Φλόπυ – Και τι άνθρωποι!!
Ρομπογλύφ – Κάτι γελοία ονόματα που έχουν αυτοί οι άνθρωποι!
Κομπρεσερίτα – Μόλις τους είδαμε
Φλόπυ – Αυτό ήτανε!
Φλόπυ-
Κομπρεσερίτα

Με μια ματιά,
πρώτη ματιά,
πάθαμε ζημιά!
Και τι ζημιά!
Το κύκλωμά μας άναψε
Με μια ματιά,
πήραν τα καλώδια φωτιά!
Ήταν εκείνη η ματιά,
μια ματιά, αχ τι ματιά,
αστραπή και κανονιά!

Φλόπυ – Αχ, Πασχάλη!
Κομπρεσερίτα – Αχ, Φανούρη!
Ρομποσίφ

- Ποποπό,
ρεζιλίκι,
μαύρο χάλι,
αγάπησε η κόρη μου
έναν Πασχάλη!
Άκου όνομα! Φανούρης!
Πρέπει να 'ναι στραβομούρης,
ακαμάτης και μουντζούρης!

Ρομπογλύφ (Στο Ρομποσίφ): Άδικα τους βάλατε μαγνήτες στο στήθος, για να βρουν εύκολα ρομπότ σύζυγο.
Ρομποσίφ – Αρκετά! Ακούς εκεί άνθρωπο! Ποτέ δε θα δώσω τη συγκατάθεσή⁹ μου. Χίλιες φορές καλύτερα να παντρευτείτε κομπρεσέρ.

8. ο ακαμάτης: δεν του αρέσει η δουλειά, ο τεμπέλης
9. δίνω τη συγκατάθεσή μου: δίνω την άδεια, επιτρέπω

- Κομπρεσερίτα – Μα, μπαμπά...
- Ρομποτοσίφ – Σουτ! Ή ρομπότ ή τίποτα!
- Φλόπυ – Τίποτα τότε!
- Κομπρεσερίτα – Τίποτα!
- Ρομπογλύφ – Μισό λεπτό, μεγάλε Ρομποτοσίφ. Επιτρέπετε να σας ψιθυρίσω κάτι στο ρουθούνι σας;
- Ρομποτοσίφ – Σε ακούω.
- Ο Ρομπογλύφ πλησιάζει τον Ρομποτοσίφ και κάτι...
- Ρομπογλύφ – Ψιψιψιψι.
- Ρομποτοσίφ – Λες;
- Ρομπογλύφ – Γιατί όχι;
- Ρομποτοσίφ – Κόρες μου δε μου πάει να σας χαλάσω το χατίρι. Θα παντρευτείτε τους νέους που επιθυμείτε!
- Φλόπυ – Τον Πασχάλη;
- Κομπρεσερίτα – Το Φανούρη;
- Ρομποτοσίφ – Ακριβώς!
- Φλόπυ – Τι καλός που είσαι, μπαμπά!
- Ρομποτοσίφ – Με πετύχατε στις καλές μου, πονηρούλες. Πηγαίνετε τώρα. Πηγαίνετε να παίξετε με τα μεκανό¹⁰ σας!
- Ρομποτοσίφ – Εξαιρετική η ιδέα σου, Ρομπογλύφ, να τους περάσουμε από το μηχάνημα και να τους κάνουμε και τους δύο ρομπότ. Σε συγχαίρω! Θα τους αλλάξουμε και ονόματα. Τον Πασχάλη θα τον βγάλουμε Ρομποχάλι.
- Ρομπογλύφ – Όπως νομίζετε.
- Ρομποτοσίφ – Ειδοποίησε το Ρομποσπιούν να εντοπίσει το συντομότερο τους γαμπρούς μου και να τους καλέσει στο κυβερνείο να αλλάξουνε!

10. το μεκανό: η μηχανή

Ευγένιος Τριβιζάς, «Οι ιππότες της τηγανητής πατάτας», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ο Ρομποτσίφ τραγουδάει πάνω στη σκηνή ένα τραγούδι εναντίον των ανθρώπων. Μπορείς να συμπληρώσεις το τραγούδι με τις λέξεις που λείπουν;

παλιώνουν, ζαρώνουν,
βρομάνε, αραιώνουν,
γερνάνε, ιδρώνουν,
βογκάνε

Όταν τρέχουν .....
και τα μούτρα τους, ...
τα μαλλιά τους.....
κι όσο πάνε και παλιώνουν (2 φορές)
κι όσο πάνε και .....
Σκουντουφλάνε και .....
και τη μύτη τους ρουφάνε
και τα πόδια τους .....
κι όσο πάνε και γερνάνε (2 φορές)
κι όσο πάνε και .....

ΚΑΤ. 2. Ο Ρομποτσίφ τραγουδάει στο έργο και ένα τραγούδι για τα ρομπότ. Σε αυτές τις στροφές όμως τα λόγια έχουν μπερδευτεί και δε βγαίνει νόημα. Μήπως μπορείς να βάλεις τα λόγια στη σωστή σειρά;

δεν ξεχνούν, δεν πονούν
Τα ρομπότ, τα ρομπότ,
κι έχουν μπράτσα γερά!
ατσαλένια¹¹ σπορά¹²,

και σε βγάζουνε ματ!
Τα ρομπότ, τα ρομπότ,
σ' αγκαλιάζουν σφιχτά
με πολλά κιλοβάτ,

ατσαλένια σπορά,
Τα ρομπότ, τα ρομπότ,
και πολύ στιβαρά!
είναι ωραία πολύ

11. ατσαλένιος, -α, -ο: είναι από ατσάλι, δηλαδή υλικό που περιέχει καθαρό σίδηρο και είναι πολύ σκληρό

12. η σπορά: (εδώ) τα παιδιά, η γενιά

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 3. Φαντάσου ότι είσαι σκηνοθέτης και θέλεις να ανεβάσεις το έργο στο θέατρο. Λείπουν όμως από το κείμενο οι σκηνοθετικές οδηγίες. Μπορείς να βάλεις σε κάθε κουτάκι στο κείμενο (σελ. 134 - 140) τον αριθμό της οδηγίας που ταιριάζει; Προσοχή: Δύο οδηγίες χρησιμοποιούνται 2 φορές.

1. Με μια φωνή.
2. Αναστενάζει.
3. Οι κόρες βγαίνουν χοροπηδώντας από τη χαρά τους.
4. Έκπληκτος.
5. Ψιθυρίζει.
6. Η Φλόπη και η Κομπρεσερίτα τραγουδούν το τραγούδι της αγάπης.
7. Ξεροβήχει.
8. Μπαίνουν η Φλόπη και η Κομπρεσερίτα, οι κόρες του Ρομπογλύφ.
9. Μονολογεί.

Όπως στο κείμενο, έτσι και στα παλιά χρόνια στην Ελλάδα, ο γάμος του κοριτσιού ήταν ευθύνη του πατέρα. Αυτό πολλές φορές ήταν άδικο για το κορίτσι, αφού έπαιρνε κάποιον που δεν ήθελε. Σήμερα, στη δική σου χώρα ποιος αποφασίζει τότε και με ποιον θα παντρευτεί το κορίτσι;

ΛΕΞ. 1. Στο κείμενο ο Ρομποτσόφ λέει «Σας έστριψε καμιά βίδα;», που σημαίνει «μήπως τρελαθήκατε;». Μπορούμε να πούμε το ίδιο και με άλλες εκφράσεις. Αν ξέρεις κάποιες, γράψ' τις. Στη γλώσσα σου έχετε τέτοιες εκφράσεις;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

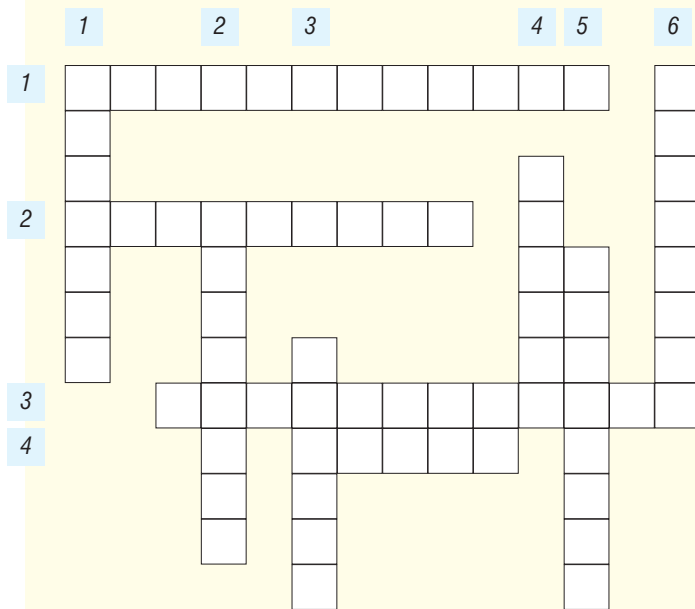
ΛΕΞ. 2. Θα καταφέρεις να λύσεις το σταυρόλεξο;

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

- 1) Δεν του αρέσουν οι μεγάλες αλλαγές και οτιδήποτε καινούριο. Είναι...
- 2) Δώδεκα ήταν οι... σύζυγοι.
- 3) Αγαπά την πρόοδο, τις νέες ιδέες και τις αλλαγές.
- 4) Όταν κάποιος θυμάται εύκολα, λέμε ότι έχει καλή...

ΚΑΘΕΤΑ

- 1) Αυτός που είναι παντρεμένος λέγεται και...
- 2) Μιλώ χαμηλόφωνα, λέω κάτι με σιγανή φωνή.
- 3) Μηχανή που αντικαθιστά τον άνθρωπο σε διάφορες εργασίες.
- 4) Αλλιώς η χάρη, η εξυπηρέτηση.
- 5) Δεν είναι ικανός. Είναι...
- 6) Έχει αγύμναστο ή χαλαρό σώμα. Είναι...

1. ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΟΣ
 2. ΨΙΘΥΡΙΣΜΟΣ
 3. ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΣ
 4. ΜΝΗΜΗ
 ΚΑΘΕΤΑ
 1. ΣΥΖΥΓΟΣ
 2. ΨΙΘΥΡΙΣΜΟΣ
 3. ΠΟΜΠΙΟΤ
 4. ΧΑΤΙΡΙ
 5. ΑΝΙΚΑΝΟΣ
 6. ΠΛΑΔΑΡΟΣ

ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ ΜΟΥ, ΣΕ ΠΑΡΑΚΑΛΩ!

Σκέψου: τι θα συνέβαινε αν οι υπολογιστές μπορούσαν να γίνουν έξυπνοι;
Τόσο έξυπνοι όσο οι καθηγητές σας;
Άραγε, θα έκανε καλύτερα τη δουλειά του ένας «έξυπνος» υπολογιστής;

ΟΜΩΣ ΔΕΝ ΠΑΡΑΠΟΝΙΟΜΑΣΤΕ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ.
ΑΝΤΙΘΕΤΑ ΘΑ ΣΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΩ
ΤΑ ΛΑΘΗ. ΚΑΙ ΘΑ ΤΥΠΩΣΩ
ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΟΥ ΩΡΑΙΑ
ΚΑΙ ΚΑΛΑ. ΟΣΟΙ ΔΕ ΓΡΑΦΟΥΝ
ΚΑΘΑΡΑ, ΜΑΖΙ ΜΟΥ ΠΙΝΟΝΤΑΙ
ΑΣΤΕΡΙΑ.

ΚΙ ΕΧΕΙΣ ΠΛΑΚΑ.
ΑΝ ΗΣΟΥΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ,
ΘΑ ΗΘΕΛΑ ΝΑ ΕΡΧΟΜΑΙ
ΣΧΟΛΕΙΟ. ΘΑ ΕΛΥΝΕΣ
ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΘΑ
ΕΒΡΙΣΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ
ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΣΟΥ
ΚΙ ΕΓΩ ΔΕ
ΘΑ ΄ΚΑΝΑ ΤΟ
ΠΑΡΑΜΙΚΡΟ!

ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΔΕ ΘΑ
ΜΠΟΡΟΥΣΕΣ ΝΑ ΚΑΝΕΙΣ
ΤΟ ΠΑΡΑΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΣ ΤΟΝ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ ΣΟΥ, ΕΞΥΠΝΑΚΙΑ.
ΧΩΡΙΣ ΕΝΑ ΚΟΜΠΙΟΥΤΕΡΑΚΙ
ΔΕΝ ΞΕΡΕΙΣ ΠΟΣΟ ΚΑΝΕΙ 2+2!

ΞΕΡΩ! 2+2 ΚΑΝΕΙ... ΠΕΝΤΕ,
ΧΩΡΙΣ ΕΝΑ... ΚΑΝΕΙ
ΤΕΣΣΕΡΑ!

ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΣΕ ΣΥΝΔΕΣΩ
ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ. ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΕΙΣ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ
ΝΕΟΥΣ ΣΕ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ.
ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΟΝ
ΚΑΝΑΔΑ ΕΧΟΥΝ ΤΟ ΔΙΚΟ
ΤΟΥΣ E-MAIL. ΦΥΣΙΚΑ,
ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ...

ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ!
ΤΕΛΕΙΑ!

ΤΩΡΑ ΜΑΛΙΣΤΑ! ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ!
ΣΟΥ ΕΙΠΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ
ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ, ΕΞΥΠΝΑΚΙΑ;
ΕΧΟΥΝ ΜΙΑ ΚΑΜΕΡΑ ΣΤΗΝ
ΤΛΞΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΙΚΟΝΕΣ
ΠΡΟΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΖΩΝΤΑΝΑ
ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ, ΓΙΑ ΝΑ ΞΕΡΟΥΝ
ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΤΙ ΚΑΝΟΥΝ
ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥΣ

ΑΠΛΟ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ; ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ
ΠΟΛΛΑ ΜΟΥ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ!

ΚΑΜΕΡΕΣ;
ΓΟΝΕΙΣ;
ΤΙ ΚΑΝΟΥΝ;

ΝΑΙ, ΥΠΟΤΙΘΕΤΑΙ ΟΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ
ΓΙΑ ΝΑ ΞΕΡΟΥΝ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ
ΑΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΝΑΙ
ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΑ, ΑΛΛΑ ΣΤΗΝ
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΣΟΥ...

ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΟΥ...
 Η ΜΑΜΑ ΘΑ ΜΕ ΕΒΛΕΠΕ ΝΑ
 ΣΚΑΛΙΖΩ ΤΗ ΜΥΤΗ ΜΟΥ ΑΝΤΙ
 ΝΑ ΔΟΥΛΕΥΩ; Ο ΜΠΑΜΠΑΣ
 ΘΑ Μ' ΕΒΛΕΠΕ ΝΑ ΠΕΤΩ
 ΣΑΪΤΕΣ ΣΤΗ ΣΑΡΑ;
 ΘΑ ΕΒΛΕΠΑΝ ΠΟΥ
 ΣΑΣ ΚΟΡΟΪΔΕΥΩ
 ΚΡΥΦΑ;

ΚΑΤ. 1. Τελικά ποιον προτιμάει ο μαθητής; Γιατί;

ΚΑΤ. 2. Υπολογιστής ή καθηγητής; Πριν αποφασίσεις (εσύ) τι προτιμάς, γράψε σε δύο στήλες τα υπέρ του καθενός, σύμφωνα με το κόμικς.

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Σχολείο «Ρόκι Μπιτς»:
Τζουπι Πιτ Μπομπ

Σχολείο «Σόρμοντ»
Ντάγκαν: προπονητής
Τζ.Χ. Πάουερς,
ευεργέτης της ομάδας
Μπάρι Νόρμαν: ο άνθρωπος
με τα σημειώματα
Χάρπερ: διευθυντής

ΤΙ ΜΥΣΤΗΡΙΟ!

Ο Τζουπι, ο Πιτ και ο Μπομπ είναι μαθητές στο σχολείο Ρόκι Μπιτς που βρίσκεται σε πόλη της Καλιφόρνια. Για χαρτζιλίκι τα τρία παιδιά δουλεύουν ως ντετέκτιβ σε μια εταιρεία ερευνών. Ο Πιτ είναι ένας από τους καλύτερους παίκτες στην ομάδα μπάσκετ του σχολείου τους και οι προπονητές των άλλων ομάδων θα ήθελαν πολύ να τον αποκτήσουν. Μια μέρα ένας μυστηριώδης άντρας, ο Μπάρι Νόρμαν, προσπάθησε με προσωπικά σημειώματα να του προσφέρει χρήματα για να αφήσει τους Ρόκι Μπιτς και να έρθει στην ομάδα ενός άλλου σχολείου, του Σόρμοντ. Οι τρεις ντετέκτιβ δεν ξέρουν ποιος κρύβεται πίσω από αυτή την παράνομη¹ ενέργεια, αλλά υποπτεύονται τον Ντάγκαν, τον προπονητή του Σόρμοντ.

1. παράνομος, -η, -ο: αντίθετος στους νόμους, όχι νόμιμος σελ. 145

Ο Τζουπ αποφάσισε να περάσει το πρωινό της Κυριακής επικεντρώνοντας² τις έρευνές του στον κύριο ύποπτο, τον Ντάγκαν. Μια επίσκεψη στο γραφείο του δε θα ήταν άσχημη ιδέα, άλλωστε ήταν κάτι που έπρεπε να είχε κάνει εδώ και καιρό.

Καθώς περνούσε την κεντρική αυλή του σχολείου και πλησίαζε στο γυμναστήριο, ο θόρυβος από τις μπάλες, όταν οι παίκτες ντίμπλαραν³ στο παρκέ, ήταν πολύ δυνατός. Έβαλε το κεφάλι στο μικρό άνοιγμα της πόρτας και κοίταξε... Ήταν λάθος του να πιστέψει ότι δε θα έβρισκε κανέναν. Ο Ντάγκαν γύμναζε σκληρά τους παίκτες του, ακόμα και τις Κυριακές.

Ο Τζουπ γλίστρησε αθόρυβα στο διάδρομο πίσω από το γυμναστήριο που οδηγούσε στο γραφείο του Ντάγκαν. Η καρδιά του Τζουπ χτυπούσε δυνατά. Αν ο Ντάγκαν επέστρεφε εκείνη τη στιγμή στο γραφείο του και τον έβλεπε... Αν τον έπιανε επ' αυτοφώρω⁴, όλα θα τινάζονταν στον αέρα⁵ και η υπόθεση δε θα εξιχνιαζόταν⁶ ποτέ!

2. **επικεντρώνω:** στρέφω (κάτι) προς (ένα σημείο ή πρόσωπο), το οποίο θεωρώ ως το κέντρο, το βασικότερο σημείο

3. **ντριπλάρω και τριπλάρω:** (λέγεται για ποδοσφαιριστή) αποφεύγω αντίπαλο κρατώντας την μπάλα στα πόδια μου

4. **πάνω (κάποιον) επ' αυτοφώρω:** πάνω κάποιον τη στιγμή που κάνει μια πράξη

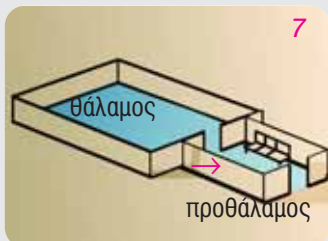
5. **(κάτι) τινάζεται στον αέρα:** κάτι οδηγείται σε αποτυχία, καταστρέφεται

6. **εξιχνιάζω (κάτι):** ανακαλύπτω τη λύση μιας υπόθεσης, βρίσκω την άκρη, ξεδιαλώνω

Σταμάτησε για λίγο στο διάδρομο έξω από το γραφείο του Ντάγκαν, και κοίταξε δεξιά κι αριστερά. Ύστερα δοκίμασε το πόμολο της πόρτας. Αυτή άνοιξε αμέσως και ο Τζουπ γλίστρησε μέσα στον προθάλαμο⁷ του γραφείου. Έπρεπε να δράσει όσο πιο γρήγορα μπορούσε. Με ιδρωμένα χέρια, ο Τζουπ έβαλε ένα φύλλο χαρτί στη γραφομηχανή της ιδιαιτέρας του Ντάγκαν και πάτησε μερικά πλήκτρα.

Ύστερα τράβηξε το χαρτί και το κράτησε μπροστά στο φως της λάμπας. Μήπως ταίριαζαν οι χαρακτήρες με τα σημειώματα του Πιτ που είχε στην τσέπη του; Η απάντηση ήταν όχι. Έτσι, ο Τζουπ πήγε στο γραφείο του Ντάγκαν και έκλεισε πίσω του την πόρτα.

Άνοιξε τον υπολογιστή και τον εκτυπωτή. Ο ήχος όμως του εκτυπωτή ήταν τόσο δυνατός μέσα στη σιωπή του δωματίου, που τον τρόμαξε. Άραγε, ακουγόταν μέχρι έξω; Καθώς ο εκτυπωτής συνέχιζε το θόρυβο, ο Τζουπ έριξε μια ματιά στα χαρτιά πάνω στο γραφείο του Ντάγκαν: διάφορα σημειώματα, αναφορές για παίκτες, τιμολόγια⁸ εξοπλισμού.

7. ο προθάλαμος: ο χώρος του κτιρίου που βρίσκεται πριν από τα κυρίως δωμάτια, τις αίθουσες, τα γραφεία κ.λπ. και χρησιμεύει για την υποδοχή των επισκεπτών ή ως αίθουσα αναμονής

8. το τιμολόγιο: χαρτί που δίνεται από τον πωλητή στον αγοραστή και στο οποίο καταγράφονται το είδος και τα στοιχεία του εμπορεύματος (η ποσότητα, η τιμή κ.λπ.)

Μετά κοίταξε το προσωπικό βιβλίο εσόδων-εξόδων του προπονητή και το μπλοκ των επιταγών του, που βρισκόταν πάνω στο γραφείο.

Τρία τέταρτα αργότερα και αφού τα έλεγξε όλα, ο Τζουπ σταμάτησε: τίποτα δεν ενοχοποιούσε⁹ τον προπονητή. «Και τώρα;» αναρωτήθηκε ο Τζουπ. Μήπως ο Ντάγκαν τελικά ήταν αθώος ή μήπως αρκετά πιο έξυπνος απ' όλους τους άλλους και πιο πανούργος¹⁰; Μήπως υπήρχε άλλος ύποπτος στην υπόθεση, που οι τρεις ντετέκτιβ αγνόησαν εντελώς;

Καθώς ο Τζουπ επέστρεφε στο σπίτι του με το λεωφορείο, από το μυαλό του πέρασε μια σκέψη. Ίσως, τελικά, ο μυστηριώδης κύριος Μπάρι Νόρμαν δε δούλευε για λογαριασμό κανενός. Ίσως δούλευε για τον εαυτό του!

(συνεχίζεται)

Εσύ τι νομίζεις; Ο Μπάρι Νόρμαν δούλευε μόνος του ή για λογαριασμό κάποιου άλλου; Διάβασε τη συνέχεια και θα καταλάβεις.

- 9. ενοχοποιώ:** κάνω (κάποιον) ένοχο για κάτι, ότι δηλαδή έχει την ευθύνη μιας υπόθεσης
10. πανούργος, -α, -ο: αυτός που χρησιμοποιεί κάθε είδους κόλπο για να πετύχει κάτι, ο πολύ πονηρός

Μέγκαν Στάν και Χ.Ο. Στάν «Ο Άλφρεντ Χίτσκοκ και Οι Τρεις Ντετέκτιβ» στο «Μυστήριο, Τρίποντα και Δωροδοκίες», με αλλαγές

Οι τρεις ντετέκτιβ συνεχίζουν τις ενέργειές τους και ο Τζουπ πιστεύει ότι έχει βρει τον ένοχο.

Το βρήκα!

Τζον Χεμινγκουέι Πάουερς, είπε ο Τζουπ. Είναι ένας από τους σπουδαιότερους ευεργέτες¹¹ του Σόρμοντ, σου είχα μιλήσει γι' αυτόν πριν από λίγες μέρες.

– Νομίζω πως τον έχω δει, είπε ο Μπομπ χαμογελώντας.

– Πού; Πώς; Πότε; ρώτησε ο Τζουπ.

– Θυμάστε την περασμένη βδομάδα, όταν σας συνάντησα στο γυμναστήριο του Σόρμοντ; Τριγύριζα δήθεν αδιάφορα γύρω από το γραφείο του Ντάγκαν και είχα την ευκαιρία να μιλήσω με τη γραμματέα του. Σας είχα πει μάλιστα πως υπήρχαν διάφοροι που πηγαινοέρχονταν μέσα και έξω από το γραφείο όλη την ώρα. Λοιπόν, ο Πάουερς ήταν ένας απ' αυτούς. Τότε δεν πίστεψα πως ήταν σημαντικό και δε σας είπα τίποτα.

– Τι ακριβώς συνέβη, Μπομπ; ρώτησε ο Τζουπ.

– Τον είδα να ανοίγει την πόρτα του γραφείου του Ντάγκαν και ύστερα να την κλείνει. Τότε, ρώτησα την ιδιαίτερα ποιος ήταν και πώς έμπαινε χωρίς άδεια, ενώ ο Ντάγκαν απουσίαζε. Εκείνη μου απάντησε ότι το κάνει πολύ συχνά, όταν ο Ντάγκαν απουσιάζει, για να τυπώνει τις στατιστικές των αγώνων στον υπολογιστή του. Έτσι, πίστεψα πως ήταν απλώς ένας φανατικός¹² οπαδός ή συνεργάτης.

11. ο ευεργέτης: προσφέρει σημαντική βοήθεια χρηματική ή ψυχολογική σε ένα ή περισσότερα άτομα, κάποιο ίδρυμα κ.ά.

12. φανατικός, -ή, -ό: υποστηρίζει με τρόπο υπερβολικό μια ιδέα, μια ομάδα, ένα πρόσωπο κ.ά.

- Όταν λοιπόν δεν είναι ο Ντάγκαν εκεί, ο Πάουερς μπαίνει χωρίς πρόβλημα και χρησιμοποιεί τον υπολογιστή του, είπε ο Μπομπ. Χμμμ. Σκέφτεστε ό,τι σκέφτομαι;

Ο Τζουπ κούνησε το κεφάλι του.

- Αν ο Πάουερς μπαίνει στο γραφείο του Ντάγκαν για τα στατιστικά, τι τον εμποδίζει να ψάξει τα στοιχεία που αφορούν¹³ τους νέους παίκτες; Διαβάζει τις αναφορές και βλέπει ποιον θέλει να πάρει ο Ντάγκαν στην ομάδα του.

- Και τότε, ο Πάουερς λέει στον Μπάρι Νόρμαν να στείλει τα χρήματα με τα σημειώματα, συμπλήρωσε ο Πιτ.

- Τώρα εξηγείται γιατί ο Πάουερς βρήκε τον Πιτ τόσο γρήγορα, είπε ο Τζουπ. Ο Πιτ προφανώς βρισκόταν πάνω πάνω στον κατάλογο του Ντάγκαν, έτσι έστειλε τον Μπάρι Νόρμαν με τα χρήματα το βράδυ που ο Ντάγκαν μίλησε στον Πιτ.

- Κάναμε λάθος, είπε ο Πιτ.

- Βιαστήκαμε να βγάλουμε συμπεράσματα, είπε ο Τζουπ και έκλεισε την εφημερίδα. Πάω να πιω τώρα ένα μιλκ σείκ. Πρέπει να συνέλθω για να σας εξηγήσω πώς θα πιάσουμε τον Τζον Χεμινγουέι Πάουερς.

(συνεχίζεται)

Μήπως μπορείς να σκεφτείς με ποιο τρόπο σκέφτεται να πιάσει ο Τζουπ τον Πάουερς;

13. αφορώ κάποιον/κάτι: έχω σχέση με, αναφέρομαι σε

Μέγκαν Στάν και Χ.Ο. Στάν «Ο Άλφρεντ Χίτσκοκ και Οι Τρεις Ντετέκτιβ» στο «Μυστήριο, Τρίποντα και Δωροδοκίες», με αλλαγές

Ο Τζουπ τηλεφώνησε στο διευθυντή του σχολείου του Σόρμοντ, στον κύριο Χάρπερ με τον οποίο συνεργαζόταν κρυφά, και του ζήτησε μια συνάντηση για να του πει τα ευχάριστα νέα. Του ζήτησε μάλιστα να καλέσει τον προπονητή Ρος Ντάγκαν και τον Πάουερς. Ο ίδιος θα είχε μαζί του τον Μπάρι Νόρμαν. Έτσι, όλοι συγκεντρώθηκαν στο γραφείο του κυρίου Χάρπερ.

Δεν έκανα κάτι κακό!

– Κύριε Χάρπερ, είμαστε πια βέβαιοι πως ο προπονητής είναι εντελώς αθώος.

– Μα τι μου λέτε; Και τότε ποιος είναι επιτέλους ο ένοχος;
ρώτησε ο Χάρπερ χάνοντας την υπομονή του.

– Θα σας πω αμέσως, πρώτα όμως αφήστε με να ρωτήσω τον κύριο Πάουερς ποιος είναι ο Λουκ Μπράουν, είπε ο Τζουπ και κοίταξε στα μάτια τον Πάουερς.

Ο Πάουερς κοίταξε τον Τζουπ προσεκτικά.

– Ποιος είναι ο Λουκ Μπράουν; επανέλαβε ο Πάουερς.

– Ξέρετε εσείς ποιος είναι ή κάνω λάθος; είπε ο Τζουπ.

Ο Πάουερς σκέφτηκε για λίγο πού βρισκόταν η παγίδα, αλλά φαίνεται πως δεν την είδε.

– Νομίζω πως είναι μπασκετμπολίστας, είδα το όνομά του στον κατάλογο των ταλέντων του Ντάγκαν. Πρέπει να είναι πολύ καλός, είπε ο Πάουερς.

- Νομίζω πως είναι μπασκετμπολίστας, είδα το όνομά του στον κατάλογο των ταλέντων του Ντάγκαν. Πρέπει να είναι πολύ καλός, είπε ο Πάουερς.

Όλοι γύρισαν και κοίταξαν τον Ντάγκαν.

- Λουκ Μπράουν; Δεν έχω ξανακούσει αυτό το όνομα, μουρμούρισε ο Ντάγκαν.

- Αφού είδα το όνομα στον κατάλόγό σου. Το βρήκα στον υπολογιστή σου, επέμεινε ο Πάουερς κάπως μπερδεμένος. Λες μάλιστα ότι θα είναι ο καινούριος Μάτζικ Τζόνσον¹⁴.

- Όχι, τον διέκοψε ο Τζουπ. Εγώ το έγραψα αυτό. Βλέπετε, κύριε Πάουερς, ο Λουκ Μπράουν δεν υπάρχει. Εγώ τον επινόησα¹⁵ και έβαλα τα στοιχεία στον υπολογιστή του κυρίου Ντάγκαν, γιατί ήξερα πως τα διαβάζετε. Ήξερα επίσης πως θα στέλνατε τον Μπάρι Νόρμαν για να τον συναντήσει. Σβήσαμε το αρχείο πέντε λεπτά αφότου φύγατε από το γραφείο του. Οπότε, κύριε Πάουερς, είσαστε ο μοναδικός, εκτός από εμάς τους τρεις, που διάβασε αυτή την αναφορά. Πιστεύω πως το στοιχείο αυτό είναι ισχυρό και αποκαλύπτει¹⁶ την αλήθεια.

14. **Μάτζικ Τζόνσον:** πρόκειται για πολύ γνωστό μπασκετμπολίστα

15. **επινοώ:** δημιουργώ ένα πρόσωπο ή κάτι φανταστικό για να κοροϊδέψω κάποιον

16. **αποκαλύπτω:** φανερώνω, δείχνω

Το πρόσωπο του Πάουερς σκυθρώπιασε¹⁷.

– Είναι αλήθεια, κύριε Νόρμαν; ρώτησε ο διευθυντής.

– Κοιτάξτε, θα ήθελα να βοηθήσω, αλλά πρώτα πρέπει να μου εγγυηθείτε¹⁸ πως δε θα αναμειχθώ πουθενά. Η συνεργασία μου θα εξαρτηθεί από την υπόσχεσή σας να μείνει το όνομά μου μακριά από τον Τύπο.

– Ωραία, αν το τίμημα¹⁹ για την πληροφορία σου είναι αυτό, τότε να σου το πληρώσω. Τώρα πες μου, οι τρεις ντετέκτιβ έχουν δίκιο; ρώτησε ο διευθυντής.

Ο Μπάρι Νόρμαν κοίταξε τον Πάουερς και ύστερα κούνησε καταφατικά το κεφάλι του.

– Ναι. Ο Τζον Χεμινγκουέι Πάουερς είναι πελάτης μου. Αυτός είναι πίσω από το σχέδιο δωροδοκίας²⁰.

– Εντάξει, είναι αλήθεια και δεν πιστεύω πως έκανα κάτι παράνομο, είπε ο Πάουερς. Πού είναι το κακό; Απλώς ήθελα να δώσω λίγα λεφτά παραπάνω στα παιδιά και να τα παρακινήσω να φοιτήσουν σ' αυτό το σχολείο.

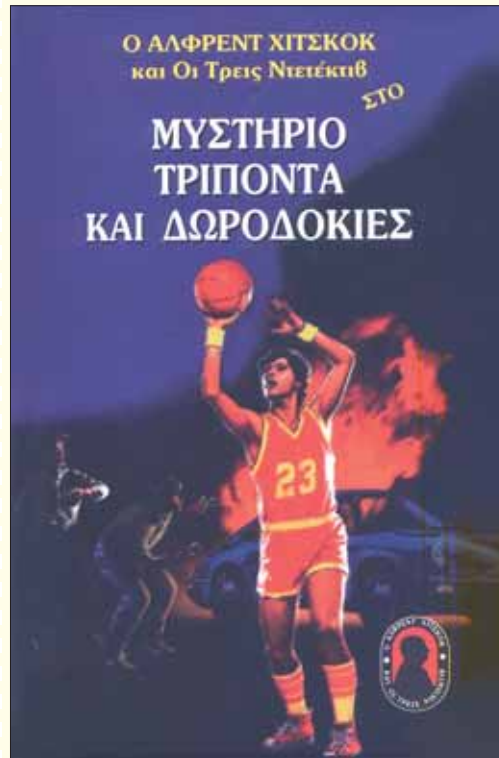
17. σκυθρωπιάζω: χάνω την καλή μου διάθεση, κατσουφιάζω, χλωμιάζω

18. εγγυώμαι: υπόσχομαι την πραγματοποίηση συγκεκριμένων πραγμάτων

19. το τίμημα: το κόστος (κοινωνικό, ψυχολογικό κ.ά.) που πληρώνω για μια ενέργεια ή συμπεριφορά

20. η δωροδοκία: η προσφορά κυρίως χρημάτων για να κάνω κάποιον να παραβεί τις αρχές του και να με υποστηρίξει, παράνομη πράξη

- ΚΑΤ. 1. Ένας φίλος σου σε ρωτάει για το βιβλίο και θες να του πεις με πολύ λίγα λόγια την ιστορία. Αν θες βοήθεια, βάλε τις εικόνες στη σειρά και γράψε λίγα λόγια κάτω από κάθε εικόνα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Σου άρεσε η ιστορία; Αν ήσουν εσύ στη θέση του Τζουπι, τι θα έκανες;

Έχεις ακούσει για κάποια περίπτωση δωροδοκίας στον αθλητισμό; Πώς θα αντιδρούσες, αν μάθαινες κάτι τέτοιο για την αγαπημένη σου ομάδα;

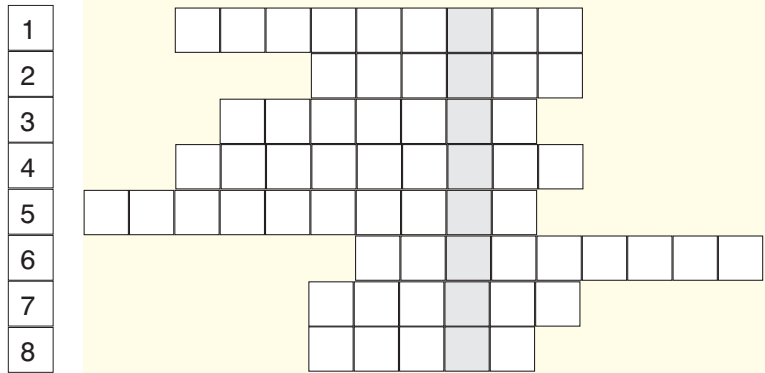

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Ακροστιχίδα

Αν συμπληρώσεις οριζόντια τις κατάλληλες λέξεις, κάθετα σχηματίζεται μια λέξη που έχει σχέση με το κείμενο. Ποια είναι αυτή;

- 1) Δεν είναι νόμιμος. Είναι...
- 2) Έτσι λέγεται η μελέτη, η εξέταση για την ανακάλυψη κάποιου πράγματος.
- 3) Σοβαρό ζήτημα που απασχολεί κάποιον.
- 4) Ιδιωτικός αστυνομικός, πρόσωπο που αναλαμβάνει να ερευνήσει μια υπόθεση παίρνοντας χρήματα.
- 5) Εργάζεται μαζί με άλλον και τον βοηθά στο έργο του.
- 6) Όταν προσφέρουμε κυρίως χρήματα για να πείσουμε κάποιον να κάνει κάτι παράνομο και να μας υποστηρίξει.
- 7) Κόλπο που κάνουμε για να ξεγελάσουμε ή να παρασύρουμε κάποιον.
- 8) Δεν είναι ένοχος για κάτι. Είναι...

ΛΕΞ. 2. Βάλε = για τα συνώνυμα και ≠ για τα αντίθετα:

πανούργος ... πολύ πονηρός   αθώς ... ένοχος   μπερδεμένος ... σε σύγχυση

γραμματέας ... ιδιαίτερα   οπαδός ... υποστηρικτής   τίμημα ... κόστος

θορυβωδώς ... αθόρυβα   αδιάφορα ... με ενδιαφέρον   μαλακά ... σκληρά

αφωρώ ... έχω σχέση με   εξηγείται ... ερμηνεύεται   αγνώω ... γνωρίζω

καταφατικά ... αρνητικά   παράνομα ... νόμιμα   προσεκτικά ... απρόσεκτα

αναμειγνύομαι ... εμπλέκομαι   αποκαλύπτω ... φανερώνω

Τα βιβλία «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» απευθύνονται σε παιδιά 11-15 χρόνων που μαθαίνουν την ελληνική ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα, και αποτελούν υποστηρικτικό διδακτικό υλικό για τη γλωσσική διδασκαλία στα Τμήματα Υποδοχής του Γυμνασίου. Προσβλέπουν στη δημιουργία κινήτρων για την εξωσχολική ανάγνωση και στην ανάπτυξη της δεξιότητας κατανόησης του γραπτού κειμένου. Τα «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην τάξη ως συμπληρωματικό διδακτικό μέσο για την διδασκαλία αλλά και να προσφερθούν στους μαθητές για εξωσχολική ανάγνωση.

Κριτήριο επιλογής των κειμένων ήταν κυρίως η ελκυστικότητα του περιεχομένου τους για παιδιά με εξαιρετικά περιορισμένες ευκαιρίες πρόσβασης στο γραπτό λόγο και με ελάχιστες εμπειρίες στο παιδικό λογοτεχνικό κείμενο. Τα κείμενα εντάχθηκαν σε ένα από τα τέσσερα βιβλία με γνώμονα το βαθμό γλωσσικής και νοηματικής δυσκολίας. Πρέπει εντούτοις να επισημανθεί ότι οι αλλοδαποί μαθητές δε μαθαίνουν ελληνικά με μόνη πηγή τη διδασκαλία, αλλά κυρίως με τα ακούσματα και την επικοινωνία έξω από την τάξη. Αυτό έχει ως συνέπεια (μεταξύ άλλων) ότι η γλωσσική τους πρόοδος δεν ακολουθεί πιστά την πορεία που προβλέπουν τα προγράμματα διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης γλώσσας: η καθιερωμένη σειρά παρουσίασης γλωσσικών φαινομένων (π.χ. η αιτιατική πτώση μετά την ονομαστική, οι ρηματικοί χρόνοι με αοριστικό θέμα μετά τους χρόνους με ενεστωτικό θέμα κ.ά.) συχνά δεν ανταποκρίνεται στην πρόοδο των παιδιών που μαθαίνουν ελληνικά με «φυσικό τρόπο» – σ' ένα ευρύτερο ελληνόφωνο περιβάλλον. Λαμβάνοντας υπόψη αυτή την ιδιαιτερότητα και θεωρώντας ότι τα κείμενα αυτά δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες κατανόησης του περιεχομένου τους, δε διστάσαμε να εντάξουμε στα πρώτα βιβλία κάποια κείμενα που περιλαμβάνουν δομές (π.χ. ρήματα σε παρελθοντικούς χρόνους) οι οποίες πιθανόν να θεωρούνταν πρόωρες για μαθητές που μαθαίνουν ελληνικά αποκλειστικά μέσω της διδασκαλίας.

Τα βιβλία «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» είναι σχεδιασμένα με τρόπο που να μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διαφορετικά επίπεδα γλωσσομάθειας:

Α' Βιβλίο: Υψηλό Αρχάριο Επίπεδο – Χαμηλό Μέσο Επίπεδο

Β' Βιβλίο: Μέσο Επίπεδο

Γ' Βιβλίο: Προχωρημένο Επίπεδο Α

Δ' Βιβλίο: Προχωρημένο Επίπεδο Β

Κάθε βιβλίο είναι οργανωμένο θεματικά σε 6 ενότητες που περιλαμβάνουν πρωτότυπα και διασκευασμένα κείμενα, τα οποία σχετίζονται με το θεματικό πυρήνα της ενότητας ή με κάποιες προεκτάσεις του:

1. «Ζούμε μαζί» – Προβλήματα ένταξης, σχέσεις –αρμονικές και μη– μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων ή ατόμων/ομάδων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο.
2. «Ο κόσμος μας» – Το φυσικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον.
3. «Εγώ κι εσύ» – Διαπροσωπικές σχέσεις στην οικογένεια, στην παρέα, στο σχολείο.
4. «Από χώρα σε χώρα» – Μύθοι, ιστορίες και παραδόσεις λαών.
5. «Και τώρα τι κάνουμε;» – Εργασίες, δραστηριότητες, αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου.
6. «Για φαντάσου...» – Ιστορίες φαντασίας, περιπέτειας και μυστηρίου.

Οι ενότητες περιλαμβάνουν ποικίλα δείγματα γραπτού λόγου: διάλογο, αφήγηση, ποίημα, κόμικς, θεατρικό κείμενο, πληροφοριακό κείμενο, οδηγίες, γράμμα κ.ά. Για τη διευκόλυνση της κατανόησης, σε κάθε κείμενο εξηγούνται πιθανές άγνωστες λέξεις και φράσεις με όσο το δυνατόν απλούστερο τρόπο και με τη βοήθεια σκίτσων. Συνήθως, προηγείται του κειμένου μια σύντομη εισαγωγή ή ερώτηση προσανατολισμού για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στο γενικό νόημα του κειμένου.

Όλα τα κείμενα συνοδεύονται από δραστηριότητες κατανόησης και αξιοποίησης¹ που ακολουθούν μια κοινή σειρά:

- α) συνοπτική ή επιλεκτική κατανόηση του κειμένου (ερωτήσεις, αντιστοίχιση, πολλαπλή επιλογή, σωστό/λάθος...)
- β) διασύνδεση με τα βιώματα, τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα του μαθητή (προφορική έκφραση, συζήτηση)
- γ) εμπέδωση τομέων λεξιλογίου (θεματικό λεξιλόγιο, σχέσεις υπερωνυμίας και υπωνυμίας, συνωνυμίας και αντωνυμίας...)

Ούτε η σειρά των ενοτήτων και των κειμένων αλλά ούτε οι δραστηριότητες είναι δεσμευτικές: ο μαθητής θα διαλέξει, με βάση τους τίτλους και την εικονογράφηση, όποιο κείμενο τον ενδιαφέρει και θα παραμερίσει όσες δραστηριότητες θεωρήσει ενοχλητικές μετά τη χαρά που μπορεί να έχει αισθανθεί κατανοώντας το κείμενο.

Μια επιλογή κειμενικών αποσπασμάτων δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αντικαταστήσει την επαφή με το αυτούσιο βιβλίο. Ωστόσο, μπορεί να αποτελέσει ερέθισμα για το μαθητή να ανατρέξει στο ίδιο το βιβλίο, αν κρίνει ότι τον ενδιαφέρει. Η παρουσία και η κατάλληλη αξιοποίηση των «εξωσχολικών» βιβλίων λογοτεχνικού ή πληροφοριακού τύπου στη διδασκαλία της δεύτερης ή ξένης γλώσσας έχει τεράστια σημασία για τη γλωσσομαθησιακή πορεία των μαθητών και μπορεί να περιορίσει το βάρος των «κουραστικών», για πολλούς μαθητές, τομέων μάθησης, όπως είναι η γραμματική και η ορθογραφία.

Υποσημείωση

1. Οι δραστηριότητες αυτές προϋποθέτουν συζήτηση στην τάξη με τη συνδρομή του εκπαιδευτικού. Οι απαντήσεις των μαθητών παρουσιάζουν αρκετό ενδιαφέρον για την πρόσβαση στον τρόπο σκέψης και τις εμπειρίες των μαθητών. Γι' αυτό, προτείνεται στον εκπαιδευτικό να τις καταγράψει.

1. ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ

- Κατερίνα Ζαρόκωστα (1992): «Τόμεκ», εκδ. Νεφέλη, Αθήνα
Ουρανία Παπαδοπούλου (16-11-2002): «Πόσες γλώσσες χωράνε στο τσεπάκι μας;» στο «Οι ερευνητές πάνε παντού», ένθετο της εφημερίδας «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ».
Γκαγιέ Χιτσιλιμάζ (2001): «Με μπλουτζίν και φερετζέ» εκδ. Κέδρος, Αθήνα
Μίχαελ Έντε (1988): «Μόμο» (μτφρ. Κίρα Σίνου), εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα

2. Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ

- Οδυσσέας Ελύτης: «Τα Ρω του Έρωτα» στο Φωτεινή Γιατζόγλου-Γιαννοπούλου (1996) «Κύκλος του λόγου», εκδ. εκπαιδευτικών «Περιβολάκι», Αθήνα
Γιώργος Τσουκαλάς (διασκευή) (1976, 2000): «135 μύθοι του Αισώπου», εκδ. Άγκυρα, Αθήνα
Σταμάτης Δαγδελένης (2001): από το CD του Νίκου Κυπουργού, «Τα μυστικά του κήπου», παραγωγή: Σείριος
Ρίτα Μπούμπη-Παπά: «Ο Μάρτης και η μάνα του» στο Φωτεινή Γιατζόγλου-Γιαννοπούλου (1996) «Κύκλος του λόγου», εκδ. εκπαιδευτικών «Περιβολάκι», Αθήνα
Γιώργος Σφήκας (2002): «Άνθρωποι και ζώα», εκδ. Πατάκη, Αθήνα

3. ΕΓΩ ΚΙ ΕΣΥ

- Τάσος Αποστολίδης (Διασκευή-Κείμενα), Γιώργος Ακοκαλίδης (Σκίτσα) (2000): «Οι κωμωδίες του Αριστοφάνη σε κόμικς - Νεφέλες», εκδ. Μέδουσα Σελάς, Αθήνα
Αγγελική Βαρελλά (2002): «Ο Θεός αγαπά τα πουλιά», εκδ. Πατάκη, Αθήνα
Παντελής Καλιότσος (1996): «Ένα σακί μαλλιά», εκδ. Πατάκη, Αθήνα
Γιάννης Κότσιφος (2002): «Λυσιστράτη», στη σειρά «Οι κωμωδίες του Αριστοφάνη», εκδ. Σύγχρονοι Ορίζοντες, Αθήνα

4. ΑΠΟ ΧΩΡΑ ΣΕ ΧΩΡΑ

- Adam Bowett (1995): «Μεγάλα λάθη της ιστορίας» (απόδοση στα ελληνικά: Μαριάννα Τζιαντζή), εκδ. Ερευνητές, Αθήνα
- «Οι φοβεροί ληστές της θάλασσας» στο περιοδικό «Ερευνητές Ανακαλύπτω τον κόσμο», Φεβρουάριος 2002, εκδ. Ερευνητές, Αθήνα
- «Πόσο πειρατής είσαι;» στο μηνιαίο περιοδικό «Μεγάλο Μίκυ», Σεπτέμβριος 2002
- Ελένη Σβορώνου (3-5-2003): «Το ψωμί μας» στο «Οι ερευνητές πάνε παντού», ένθετο της εφημερίδας «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»
- «Απ' το στάρι... ψωμί ψωμάκι», στο περιοδικό «Γέφυρες» (εκπαιδευτικό υλικό, σελ. 40-41, 44), τεύχος 9, Μάρτιος -Απρίλιος 2003

5. ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ;

- Τρέβορ Ρομίν και Ελίζαμπεθ Βέρντικ (2002): «Το άγχος σου τη δίνει στα νεύρα (μετάφραση: Φίλιππος Χρυσόπουλος), εκδ. Κέδρος, Αθήνα
- Θεοδώρα Γεωργακούδη (2002): «Από την κερασιά στο INTERNET», εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα
- Τρέβορ Ρομίν και Ελίζαμπεθ Βέρντικ (2002): «Τα διαγωνίσματα είναι σκέτη φρίκη!», (μετάφραση: Φίλιππος Χρυσόπουλος), εκδ. Κέδρος, Αθήνα
- H. Hesse (1999): «Κάτω από τον τροχό» (απόδοση Φώντας Κονδύλης), εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα
- Τάσος Αποστολίδης (Διασκευή-Κείμενα), Γιώργος Ακοκαλίδης (Σκίτσα) (2000): «Οι κωμωδίες του Αριστοφάνη σε κόμικς - Νεφέλες», εκδ. Μέδουσα Σελάς, Αθήνα
- «Οι ερευνητές πάνε κάμπινγκ» στο «Οι ερευνητές πάνε παντού», ένθετο της εφημερίδας «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», 6-7-2002
- «Ο Δωδεκάλογος της Αντηλιακής Προστασίας», στο μηνιαίο περιοδικό «Μεγάλο Μίκυ», Ιούλιος 2003
- Τζόαν Κ. Ρόουλινγκ (2001): «Ο Χάρι Πότερ και η Φιλοσοφική Λίθος», εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα

6. ΓΙΑ ΦΑΝΤΑΣΟΥ...

- Τζάνι Ροντάρι (1999): «Οι περιπέτειες του βασιλιά Μίδα», εκδ. Πατάκη, Αθήνα
- Ευγένιος Τριβιζάς (1995): «Οι ιππότες της τηγανητής πατάτας», εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα
- Michael Coleman (1999): «Τρελαμένοι υπολογιστές», εκδ. Ερευνητές, Αθήνα
- Μέγκαν Στάν & Χ.Ο Στάν (2000): «Ο Άλφρεντ Χίτσκοκ και Οι Τρεις Ντετέκτιβ» στο «Μυστήριο, Τρίποντα και Δωροδοκίες» (μυθρ. Πέρσα Κουμούτση) εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα

Αειπαιδεία ναίαι! Αειπαιδεία για όλους!

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ
2^ο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης